

การศึกษาทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการและพัฒนาทรัพยากร
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
พ.ศ. 2568

การศึกษาทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย

เศรษฐโชค วรรณประเวศ

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการและพัฒนาทรัพยากร

สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2568

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

การศึกษาทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย

เศรษฐโชค วรรณประเวศ

การค้นคว้าอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการและพัฒนาทรัพยากร

พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.รภัศรณ คงธนจารุอนันต์)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินนภา หมวกยอด)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิณา นิลวงศ์)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิณี อารีศรีสม)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ประธานอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
(รองศาสตราจารย์ ดร.พณิศรค์ เครือคำ)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการรับรองแล้ว
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยศ สัมฤทธิ์สกุล)
รองอธิการบดี
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ชื่อเรื่อง	การศึกษาทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย
ชื่อผู้เขียน	นายเศรษฐโชค วรรณประเวศ
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการและพัฒนาทรัพยากร
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.รภัศรณ คงธนจารอนันต์

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการศึกษาทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย และเพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาส่งเสริมให้เบียร์เป็นสินค้าเศรษฐกิจและได้รับการยอมรับอย่างถูกต้องตามกฎหมายในประเทศไทย เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 223 คน ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ SPSS ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทยพบว่า 1) การผลิตผลิตภัณฑ์ พบว่า คราฟต์เบียร์มีความหลากหลายทางด้านรสชาติ บรรจุภัณฑ์มีรูปลักษณะที่ร่วมสมัย ราคาของคาร์เบียร์มีราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย= 3.99 S.D.= 1.10) 2) ด้านภาพลักษณ์ พบว่า คราฟต์เบียร์สามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับผู้บริโภค และมีความน่าเชื่อถือในส่วนของการตราสินค้า อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย= 3.72 S.D.= 1.08) 3) ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจ พบว่า คราฟต์เบียร์สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย= 4.59 S.D.= 0.80) และ 4) ด้านกฎหมาย พบว่า ควรมีการแก้ไขกฎหมายเรื่องคราฟต์เบียร์ อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย= 4.67 S.D.= 0.63) เมื่อมีการแก้ไขกฎหมายคราฟต์เบียร์จะสามารถช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศไทยได้ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย= 4.42 S.D.= 0.88) และประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องกฎหมายและข้อจำกัดของคราฟต์เบียร์ อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย= 3.99 S.D.= 0.89) ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญ 0.05

ผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาส่งเสริมให้เบียร์เป็นสินค้าเศรษฐกิจและได้รับการยอมรับอย่างถูกต้องตามกฎหมายในประเทศไทย พบว่า รัฐบาลควรมีนโยบายเศรษฐกิจด้านการส่งออกเกี่ยวกับคราฟต์เบียร์ รัฐบาลควรมีนโยบายทางการเกษตรที่เป็นผลผลิตที่สามารถเป็นวัตถุดิบในการผลิตคราฟต์เบียร์ ได้ รัฐบาลควรมีนโยบายเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวที่

เป็นการบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเศรษฐกิจชุมชนโดยมีคราฟต์เบียร์เป็นฐาน รัฐบาลควรเป็นวาระหนึ่งที่กล่าวถึงกฎหมายของคราฟต์เบียร์ รัฐบาลต้องประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชนเกี่ยวกับการผลิตและการจำหน่ายคราฟต์เบียร์ และรัฐบาลควรมีนโยบายที่เอื้อต่อการผลิตคราฟต์เบียร์ โดยประชาชนในชุมชนเป็นหลัก

คำสำคัญ : คราฟต์เบียร์, ทศนคติ, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

Title	THE STUDY OF MEMBER OF PARLIAMENT'S ATTITUDES TOWARDS CRAFT BEER IN THAILAND
Author	Mr. Settarchok Wanpraves
Degree	Master of Science in Resources Management and Development
Advisory Committee Chairperson	Associate Professor Dr. Raphassorn Kongtanajaruanun

ABSTRACT

The research on the study of the attitude of the members of Parliament's attitudes towards craft beer in Thailand had the following objectives: to examine the attitude of the members of Parliament's attitudes towards craft beer in Thailand and to investigate the guidelines for improving, developing, and promote beer as an economic product and to be legally accepted in Thailand. This is quantitative research using a questionnaire to collect data with a sample of 223 people. SPSS was used to analyze the data using frequency, percentage, mean and standard deviation.

Firstly, the research results on the attitudes of the members of Parliament's attitudes towards craft beer in Thailand found that 1) the production of the product found that Craft beer has a wide variety of flavors, the packaging has a contemporary look, and the price of the beer was reasonable for the quality at a high level (mean = 3.99 SD= 1.10), 2) Image aspect found that Craft beer could create a good image for consumers and had credibility in terms of branding at a high level (mean = 3.72 SD= 1.08), 3) in terms of promoting the economy found that Craft beer could generate income for the community at the highest level (mean = 4.59 SD= 0.80), and 4) legal aspect found that the law regarding kraft beer should be amended to the highest level (mean = 4.67 SD= 0.63), when the law was amended, kraft beer could help promote the Thai economy at a high level (mean = 4.42 SD = 0.88) and people had knowledge and understanding of the law and limitations of

Craft Beer at a moderate level (mean = 3.99 SD= 0.89), respectively, significantly 0.05

Secondly, the research results on guidelines for improving and developing beer to be an economic product and legally accepted in Thailand found that the government should have an economic policy for exporting kraft beer, the government should have an agricultural policy that a product that could be used as a raw material to produce kraft beer, the government should have an economic tourism policy that integrated cultural tourism and community economy with Craft Beer as the base, the government should be one of the agendas to address the Craft Beer Act, the government must promote public awareness and understanding about the production and distribution of kraft beer, and the government should have policies that support the production of Craft Beer, mainly by the people in the community.

Keywords : * Craft Beer, Attitude, Member pf Parliament

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเรื่อง “การศึกษาทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย” จะไม่สามารถสำเร็จลงได้ด้วยดี หากปราศจากความอนุเคราะห์จากท่านอาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการสอบทุกท่าน ผู้ศึกษาจึงขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.รภัฏสรณ์ คงธนจารุอนันต์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ที่สละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับแนวทางในการจัดทำวิจัย และคอยให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ แนวคิดและแนวทางการปรับปรุงแก้ไข ในการทำวิจัย อีกทั้งขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิณนภา หมวกยอด รองศาสตราจารย์ ดร.วีณานิลงค์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาสสินี อารีศรีสม อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมในครั้งนี ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำ และแนวทางในการทำวิจัย เพื่อในงานวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์ถูกต้องครบถ้วนมากยิ่งขึ้น

อีกทั้งขอขอบพระคุณผู้ที่สละเวลาอันมีค่าให้ข้อมูลสำคัญทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมาจัดทำการศึกษา ทำให้การศึกษาในครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี นอกจากนี้ข้าพเจ้าขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการจัดทำงานวิจัย ไม่ว่าจะเป็นหัวหน้างาน เพื่อน ๆ พี่ ๆ ในองค์กร ที่ให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจที่ดีเสมอมา และขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ สาขาวิชาการจัดการและพัฒนาทรัพยากร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ทุกคน ตลอดจนท่านอาจารย์ทุกท่าน และเจ้าหน้าที่หลักสูตร

สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณครอบครัว ที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้เสมอ อีกทั้งยังช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนและทำวิจัย ทำให้การศึกษาในครั้งนี้สำเร็จตามความมุ่งหมายที่ตั้งใจไว้

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยชิ้นนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ และหากมีข้อผิดพลาดประการใดในงานวิจัยฉบับนี้ ข้าพเจ้าขออภัยมา ณ โอกาสนี้ด้วย

เศรษฐ์โชค วรรณประเวศ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ซ
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับอุตสาหกรรมคราฟต์เปียร์.....	14
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร.....	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	52
ภาคสรุป.....	58
สมมติฐานการวิจัย.....	59
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	60
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา.....	60
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	61

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	61
วิธีดำเนินการและเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	65
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	65
การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นจากแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านภาพลักษณ์ ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจ และด้านกฎหมาย	67
แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาส่งเสริมให้คราฟต์เปียร์เป็นสินค้าเศรษฐกิจ และได้รับการยอมรับ อย่างถูกต้องตามกฎหมายในประเทศไทย	73
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	75
สรุปผลการวิจัย.....	75
อภิปรายผล.....	77
ข้อเสนอแนะ.....	82
บรรณานุกรม.....	85
ภาคผนวก.....	90
ประวัติผู้วิจัย.....	94

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ตารางอัตราภาษีสรรพสามิตเบียร์ต่อบาร์เรล ปี 2561 – 2563.....	18
ตารางที่ 2 กรอบตัวชี้วัดความเป็นตัวแทนชาติ.....	45
ตารางที่ 3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (เพศ)	65
ตารางที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ช่วงอายุ).....	66
ตารางที่ 5 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ระดับการศึกษา).....	66
ตารางที่ 6 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อ คราฟต์เบียร์ในประเทศไทย ด้านผลิตภัณฑ์.....	67
ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อ คราฟต์เบียร์ในประเทศไทย ด้านภาพลักษณ์.....	68
ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อ คราฟต์เบียร์ในประเทศไทย ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจ.....	68
ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อ คราฟต์เบียร์ในประเทศไทย ด้านกฎหมาย.....	69
ตารางที่ 10 การวิเคราะห์ทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย.....	70

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 อัตราภาษีสรรพสามิตเบียร์ของประเทศญี่ปุ่น	19
ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	59

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

คราฟต์เบียร์คือสินค้าเครื่องดื่มที่มีความเป็นเอกลักษณ์และเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายในกลุ่มผู้บริโภคทั่วโลก ถูกคิดค้นขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1977 โดยนักบริหารธุรกิจที่มีประสบการณ์ในอุตสาหกรรมเบียร์มากกว่า 20 ปี ได้สร้างสรรค์คราฟต์เบียร์เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่ต้องการสัมผัสกับรสชาติที่ไม่เหมือนใคร และมีความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น สาเหตุของความนิยมอาจเริ่มจากต้นปี 1976 ที่มีการอนุญาตให้การผลิตเหล้าและเบียร์เริ่มผลิตได้แบบเสรี ทำให้หลายครอบครัวจึงเริ่มหันมาผลิตคราฟต์เบียร์ทั้งเพื่อดื่มและจำหน่าย เป็นเหตุให้รัฐบาลต้องออกกฎหมายควบคุม ทำให้ในหลาย ๆ ประเทศไม่สามารถผลิตคราฟต์เบียร์ได้ หลังจากเปลี่ยนอำนาจรัฐบาลหลายครั้งจนมาถึงช่วงปี 2000 โดยในทวีปยุโรป เริ่มทำให้คราฟต์เบียร์กลับมาเป็นที่ยอมรับอีกครั้ง เนื่องจากกฎหมายใหม่อนุญาตให้ทุกคนสามารถผลิตเบียร์ดื่มและจำหน่ายได้ แต่ต้องทำการเสียภาษีหากต้องการนำไปจำหน่าย ทำให้หลาย ๆ ประเทศได้รับอิทธิพลตาม ๆ ไป หลังจากนั้นจึงเริ่มมีการสร้างสรรค์รสชาติใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่ต้องการสัมผัสกับรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์และมีความพิเศษคราฟต์เบียร์ เพื่อความสนุกสนานและความเป็นเอกลักษณ์ในทุก ๆ โอกาส (ธิดารัตน์ จักรสมภพ, 2563)

แม้ว่าคราฟต์เบียร์จะเพิ่งกำเนิดในช่วงศตวรรษที่ผ่านมา แต่ด้วยความพิเศษของกลิ่นและรสชาติ ทำให้ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างมาก และด้วยประวัติศาสตร์อันยาวนานและรูปแบบที่หลากหลาย เบียร์ชนิดนี้จึงกลายเป็นที่ชื่นชอบของผู้ที่ชื่นชอบเบียร์ทั่วโลก อีกทั้งประวัติศาสตร์อันยาวนานและแนวโน้มที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ปัจจุบันคราฟต์เบียร์จึงเป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมที่เป็นมากกว่าเครื่องดื่ม สามารถสร้างความดึงดูดใจให้แก่ผู้ที่ชื่นชอบเบียร์ทั่วโลกได้เป็นอย่างดี และเป็นประสบการณ์ที่ไม่เหมือนใครสำหรับผู้ที่ยังมองหาสิ่งทีนอกเหนือไปจากกระแสหลัก คราฟต์เบียร์กลายเป็นสิ่งที่เปรียบเสมือนสัญลักษณ์ของความคิดสร้างสรรค์ อีกทั้งยังมีกระบวนการผลิตแบบธรรมชาติ และ มีความหลากหลายด้วยวิธีการผลิตที่มุ่งเน้นไปที่คุณภาพและความเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างศิลปะและวิทยาศาสตร์ การผลิตคราฟต์เบียร์ส่วนใหญ่นั้นไม่ได้ถูกผลิตในปริมาณจำนวนมากแต่จะมุ่งเน้นในรสชาติแปลกใหม่ สร้างสรรค์ และส่งเสริมความเชื่อมโยงกับชุมชนวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยใช้วัตถุดิบหลัก ๆ อาทิเช่น ผลไม้ สมุนไพร และวัตถุดิบพื้นเมือง ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมักจะผลิตในปริมาณที่น้อยแต่จะออกมาในรูปแบบของความแปลกใหม่มีสูตรเฉพาะที่สะท้อนถึง

ตัวตนและความสามารถของผู้ผลิต และที่สำคัญหัวใจหลักของการผลิตคราฟต์เบียร์ คือ จะต้องใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติทั้งหมด ไม่มีการแต่งกลิ่นหรือปรุงแต่งเอาสารอื่น ๆ เพิ่มเข้ามาทั้งกลิ่นและรสชาติ หรือหากต้องใส่เพิ่มจริง ๆ จะต้องทำให้มีรสชาติและกลิ่นดีขึ้นเท่านั้น โดยจะมีความแตกต่างจากเบียร์ทั่วไปคือคุณภาพที่ได้และรสชาติที่ออกมาจากการหมักแต่ละครั้ง

ซึ่งนวัตกรรมในอุตสาหกรรมการผลิตเบียร์มีหลากหลายสไตล์ ตั้งแต่ Pale Ale: สไตล์คลาสสิกที่มีความขมที่สมดุลและรสชาติของฮอปที่มีกลิ่นซิตรัส India Pale Ale (IPA): ขึ้นชื่อเรื่องฮอปที่เข้มข้นและมีปริมาณแอลกอฮอล์สูง Stout: รสเข้มและเต็มรสด้วยมอลต์คั่ว มักมีกลิ่นกาแฟหรือช็อกโกแลต Belgian Witbier: เบียร์ข้าวสาลีบางเบาและสดชื่นที่หมักด้วยเครื่องเทศ เช่น ผักชีและเปลือกส้ม Sour Beer: เบียร์รสเปรี้ยวและมีกลิ่นอายแบบดั้งเดิมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว Beer Barrel: เบียร์ที่บ่มในถัง (มักเป็นวิสกีหรือองุ่น) (บรรสรพรพ์ เปรมปริก, 2564)

จากกระแสความนิยมดื่มคราฟต์เบียร์ที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดผู้ผลิตคราฟต์เบียร์เป็นจำนวนมาก จากการแข่งขันผู้ผลิตแต่ละรายพยายามสร้างความแตกต่างโดยการผลิตคราฟต์เบียร์ในหลายรูปแบบและสไตล์เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค ที่ทำให้ผู้บริโภคมีโอกาสได้สัมผัสกับรสชาติและสไตล์ใหม่ ๆ ได้อย่างอิสระ อีกทั้งยังส่งเสริมวัฒนธรรมการดื่ม ไปจนถึงด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนและวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่น และในระดับโลก

คราฟต์เบียร์เริ่มเป็นที่รู้จักในประเทศไทยมากขึ้น หลังจากผู้ผลิตคราฟต์เบียร์ไทยชนะการประกวดเบียร์ในระดับนานาชาติหลายรางวัล เช่น เบียร์คิวไลซ์ ที่ชนะรางวัลเหรียญเงิน ในเวที World Beer Awards 2020 และ เบียร์ SPACECRAFT ที่ชนะ 6 รางวัลในเวที Asia Beer Championship 2021 โดยทั้งสองเวทีการประกวดนี้ถึงแม้จะเป็นเบียร์ไทยที่ได้รับรางวัลแต่เป็นการรับรางวัลในนามเบียร์ที่ผลิตในประเทศเวียดนาม ซึ่งนับเป็นเรื่องน่าเสียดายอย่างยิ่ง (บรรสรพรพ์ เปรมปริก, 2564)

โดยสาเหตุที่ผู้ผลิตต้องไปผลิตเบียร์ในประเทศอื่น เนื่องจากสภาพแวดล้อมภายในประเทศไม่เอื้ออำนวยต่อผู้ผลิตเบียร์หน้าใหม่ให้ก้าวเข้ามาที่มีอยู่ในอุตสาหกรรมนี้ สาเหตุเป็นเพราะผู้ผลิตส่วนใหญ่เป็นเพียงผู้ผลิตรายย่อย ดำเนินธุรกิจอย่างอิสระและใช้กระบวนการผลิตแบบดั้งเดิม ตั้งแต่การคิดสูตร หมัก บรรจุขวดและจัดจำหน่าย แต่ในส่วนของ พ.ร.บ. ภาษีสรรพสามิต ที่ควบคุมการผลิตสุราเดิมตั้งอยู่บนมาตรฐานการผลิตในระดับอุตสาหกรรมภายใต้โรงงานที่เป็นกิจจะลักษณะ ทำให้ผู้ผลิตรายย่อยไม่สามารถก้าวเข้ามาในอุตสาหกรรมภายใต้กฎหมายไทยได้

ปัญหาดังกล่าวนำมาสู่กระแสเรียกร้องให้มีการร่างกฎหมายใหม่คือ พ.ร.บ. สุราก้าวหน้า (ร่างแก้ไข พ.ร.บ. ภาษีสรรพสามิต) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ผลิตสุราย่อยสามารถมีส่วนร่วมในอุตสาหกรรมนี้ได้ จนในท้ายที่สุดความพยายามดังกล่าวก็ไปถึงรัฐบาลและนำมาสู่การแก้ไขกฎกระทรวงผลิตสุราฉบับใหม่ ที่มีการผ่อนคลายนโยบายเกี่ยวกับการผลิตสุรามากขึ้น กฎกระทรวง

ฉบับนี้ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงหลายด้านให้กับผู้ผลิตสุรา สำหรับ “คราฟต์เบียร์” กฎกระทรวงฉบับใหม่ มีการผ่อนคลายเงื่อนไขเดิมหลายอย่าง อาทิ การไม่กำหนดทุนจดทะเบียนขั้นต่ำสำหรับผู้ขอใบอนุญาตผลิต และการไม่กำหนดกำลังการผลิตต่อปี (สกฤตา ฤกษ์กรี, 2563)

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้ว กฎหมายใหม่ได้สร้างเงื่อนไขใหม่ที่อาจส่งผลต่อการเติบโตของคราฟต์เบียร์ในประเทศไทยได้ อาทิ เช่น การกำหนดให้เครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตต้องมีมาตรฐาน และได้รับความเห็นชอบจากอธิบดีกรมสรรพสามิต กำหนดให้ผู้ผลิตผลิตเบียร์บรรจุขวด/กระป๋องจะต้องติดตั้งระบบพิมพ์เครื่องหมายการเสียภาษี ซึ่งอาจสร้างต้นทุนแก่ผู้ผลิตเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้กฎหมายใหม่ยังยอมให้ผู้ผลิตผลิตเบียร์เพื่อบริโภคเองภายในครัวเรือนได้ ซึ่งเป็นหลักการที่ก้าวหน้า แต่เมื่อดูรายละเอียดของกฎหมาย กลับระบุว่าผู้ที่จะผลิตเบียร์เพื่อบริโภคเองต้องได้รับอนุญาตต่ออธิบดีและเสียค่าธรรมเนียมตามกฎหมาย และกฎหมายยังห้ามไม่ให้ผู้ได้รับอนุญาตผลิตเบียร์เพื่อบริโภคเองผลิตเกินปีละ 200 ลิตร และห้ามแจกจ่ายให้กับบุคคลอื่น ดังนั้น การกำหนดให้ผู้ผลิตเบียร์เพื่อบริโภคเองต้องขออนุญาต และถูกควบคุมเสมือนกับเป็นผู้ผลิตในเชิงค้าขาย ก็อาจจะกลายเป็นการจำกัดความคิดสร้างสรรค์และผู้ที่สนใจศึกษาและพัฒนาเบียร์

ซึ่งเงื่อนไขการผลิตดังกล่าวยังไม่มีหลักเกณฑ์ใด ๆ ออกมารองรับ ความน่ากังวลที่อาจจะเกิดขึ้น คือ มาตรฐานดังกล่าวอาจจะสูงเกินกว่าศักยภาพของผู้ผลิตรายย่อยที่จะสามารถทำได้ โดยหนทางที่จะไม่ก่อภาระต้นทุนแก่ผู้ผลิตรายย่อยมากเกินไปคือการทำให้กฎเกณฑ์นี้มีความชัดเจน เช่น ผู้ผลิตสามารถใช้วิธีการอื่นแทนการติดตั้งระบบพิมพ์ อาทิ การให้พนักงานติดเครื่องหมายการเสียภาษี ดังนั้นในกระบวนการกำหนดหลักเกณฑ์ กรมสรรพสามิตควรมีการจัดรับฟังความคิดเห็นจากผู้ผลิต โดยเฉพาะรายย่อยเพื่อให้ได้รับข้อมูลเพียงพอต่อการตัดสินใจกำหนดหลักเกณฑ์ต่อไป

การกำหนดเงื่อนไขนี้กระทบต่อธุรกิจคราฟต์เบียร์ไทยเป็นอย่างมาก เพราะธุรกิจคราฟต์เบียร์นั้นเริ่มต้นจากผู้ผลิตมีความพยายามรังสรรค์คราฟต์เบียร์ ที่ต้องผ่านการทดลองและปรับปรุงสูตรด้วยความคิดสร้างสรรค์ ท้ายที่สุดเป้าหมายของการปลดล็อกกฎหมายเพื่อการผลิตคราฟต์เบียร์ คือการต้องการให้มีการแข่งขันเพิ่มมากขึ้นและมีการพัฒนาคุณภาพของเบียร์ในประเทศ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล แต่เงื่อนไขหลายอย่างในกฎหมายยังไม่เอื้ออำนวยให้ผู้ผลิตสามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการผลิตคราฟต์เบียร์ได้อย่างเต็มที่ หากกฎหมายยังคงยัดเยียดให้ผู้ผลิตอย่างนี้ต่อไป คนไทยและประเทศย่อมสูญเสียโอกาสที่จะพัฒนาธุรกิจเบียร์ไทยให้สามารถแข่งขันกับต่างประเทศ เพราะผู้ผลิตคราฟต์เบียร์จะหนีไปผลิตในประเทศเพื่อนบ้านตามเดิม (กนิษฐา ไทยกล้า และคณะ, 2561)

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลของคราฟต์เบียร์ในประเทศไทยพบว่ายังมีเงื่อนไขอีกหลายอย่างที่ไม่เอื้ออำนวยต่อผู้ผลิตภายในประเทศ และเพื่อเป็นการผลักดันส่งเสริมคราฟต์เบียร์จึงจำเป็นต้องทราบถึงแนวคิดและทัศนคติของกลุ่มสมาชิกผู้แทนราษฎร เนื่องจากบุคคลเหล่านี้มี

ความใกล้ชิดกับประชาชนสืบเนื่องมาจากการลงพื้นที่พบประชาชน อีกทั้งยังทราบถึงข้อมูลและปัญหาต่าง ๆ เป็นอย่างดี ไปจนถึงเป็นกลุ่มที่จะสามารถช่วยผลักดัน ส่งเสริม และแก้ไขปัญหาช่องโหว่ที่เกิดขึ้นได้

คำถามการวิจัย

ประเด็นคำถามที่ผู้วิจัยต้องการหาคำตอบในการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การศึกษาทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย” มีดังนี้

1. ทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทยเป็นอย่างไร มีประโยชน์ ผลกระทบ และเหมาะสมหรือไม่อย่างไร
2. แนวทางในการปรับปรุงพัฒนาส่งเสริมให้คราฟต์เบียร์เป็นสินค้าเศรษฐกิจในประเทศไทยและได้รับการยอมรับควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย” ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุง และพัฒนาส่งเสริมให้คราฟต์เบียร์เป็นสินค้าเศรษฐกิจและได้รับการยอมรับอย่างถูกต้องตามกฎหมายในประเทศไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย ผู้วิจัยได้กำหนดประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับไว้ดังนี้

1. ประโยชน์เชิงวิชาการ

เพื่อให้ได้ข้อมูลทางด้านต่าง ๆ ในเชิงวิชาการที่เกี่ยวกับทัศนคติและแนวทางการปรับปรุงพัฒนาส่งเสริมให้คราฟต์เบียร์เป็นสินค้าเศรษฐกิจ

2. ประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม

เพื่อการนำความรู้และปัญหารวมถึงข้อเสนอแนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาเผยแพร่ต่อประชาชน ที่ต้องการผลิตคราฟต์เปียร์และผู้บริโภคคราฟต์เปียร์ ในแง่มุมมองของทุกฝ่ายว่ามีเหตุผลเช่นไร และสามารถส่งเสริมหรือแก้ไขเรื่องใดให้ดีขึ้น เพื่อให้อยู่ด้วยกันได้โดยไม่มีข้อขัดแย้ง

3. ประโยชน์เชิงนโยบาย

เพื่อสร้างรายได้ใหม่ให้กับประชาชนที่เป็นเกษตรกร และผู้ผลิต รวมถึงประชาชนผู้บริโภคทั่วไปให้ได้เข้าใจถึงข้อเท็จจริง และปัญหา

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เปียร์ในประเทศไทย โดยกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

1.1 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 26 (14 พฤษภาคม พ.ศ.2566 - 2570) โดยจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ แบบแบ่งเขต จำนวน 400 คน และ แบบบัญชีรายชื่อ 100 คน รวมทั้งหมด 500 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโรยามาเน่ (Yamane, 1973) โดยการใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้ความคลาดเคลื่อนอยู่ที่ระดับ 0.5 คือ 223 คน เพื่อหาความเหมาะสมของขนาดตัวอย่าง

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่มุ่งเน้นในการศึกษาครั้งนี้คือ ทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคราฟต์เปียร์ในประเทศไทย ทั้งทางด้านผลิตภัณฑ์ ด้านภาพลักษณ์ ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจ และด้านระเบียบกฎหมายของคราฟต์เปียร์ และเนื้อหาที่เป็นแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาส่งเสริมให้เปียร์เป็นสินค้าเศรษฐกิจและได้รับการยอมรับอย่างถูกต้องตามกฎหมายในประเทศไทย

3. ขอบเขตด้านเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้เริ่มตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2566 ถึง ธันวาคม 2567 รวมระยะเวลา 1 ปี

นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เปียร์ในประเทศไทย ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะสำหรับการวิจัยไว้ดังนี้

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หมายถึง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 26 (14 พฤษภาคม พ.ศ. 2566 - 2570) โดยจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ แบบแบ่งเขต และ แบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนให้ทำหน้าที่ผู้แทนของประชาชนในประเทศไทย ซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในทางนิติบัญญัติ ตรวจสอบและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ออกกฎหมายเพื่อประโยชน์ของประชาชนและประเทศ ไปจนถึงการนำปัญหาความเดือดร้อนของและความต้องการของประชาชนเสนอต่อรัฐบาล

ทัศนคติ หมายถึง ความคิด ความรู้สึก ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับคราฟต์เปียร์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 26 (14 พฤษภาคม พ.ศ. 2566 - 2570) ทั้ง 2 กลุ่ม คือ แบบแบ่งเขต และแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

แนวทางการปรับปรุงพัฒนาส่งเสริม หมายถึง วิธีการที่สามารถปฏิบัติทั้งเชิงนโยบาย เชิงบริหาร และเชิงปฏิบัติการ ทำให้คราฟต์เปียร์สามารถผลิตและเติบโตภายในประเทศไทย จนกว่าเป็นสินค้าเศรษฐกิจที่เป็นที่ยอมรับทั้งภายในและภายนอกประเทศ เป็นสินค้าที่ถูกผลิตและจำหน่ายได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

กฎหมายคราฟต์เปียร์ หมายถึง กฎหมายที่ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการผลิต จำหน่ายภายในประเทศไทยได้อย่างถูกต้อง และเป็นกฎหมายที่ส่งเสริมด้านการผลิตเพื่อให้คราฟต์เปียร์เป็นสินค้าเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ให้แก่ประเทศ ลดการจัดซื้อคราฟต์เปียร์จากต่างประเทศซึ่งเป็นการทำให้เงินรั่วไหลออกจากประเทศ เป็นกฎหมายที่ผลักดันให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์คราฟต์เปียร์ให้มีคุณภาพรสชาติเทียบได้กับนานาประเทศ

ด้านภาพลักษณ์ หมายถึง การสร้างภาพ การประชาสัมพันธ์การผลิตคราฟต์เปียร์ภายในประเทศไทยให้ประชาชนมองในแง่ดี มองเป็นผลประโยชน์ที่ประเทศไทยจะได้รับ รวมถึงการสร้างค่านิยมเชื่อถือในเรื่องของคุณภาพของคราฟต์เปียร์ที่ผลิตภายในประเทศ

ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจ หมายถึง การผลักดันให้ประชาชนฐานรากในชุมชนเป็นผู้ผลิตคราฟต์เปียร์ สร้างรายได้ภายในชุมชน และประเทศ ส่งเสริมเศรษฐกิจคราฟต์เปียร์เชิงการท่องเที่ยว ชุมชน เกิดผู้ประกอบการใหม่ทำให้เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง และส่งผลต่อเศรษฐกิจชาติเข้มแข็ง

ด้านผลิตภัณฑ์ หมายถึง คราฟต์เปียร์ที่ผลิตในภายในประเทศ โดยเทคโนโลยีทางการผลิต และการผลิตผลิตภัณฑ์แบบดั้งเดิมโดยประชาชนฐานรากในชุมชน การผลิตคราฟต์เปียร์ให้มีคุณภาพ มีรสชาติอร่อยถูกปากทัดเทียมกับประเทศอื่น ๆ

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย ” ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดที่เกี่ยวกับทัศนคติ (Attitude)
2. แนวคิดเกี่ยวกับอุตสาหกรรมคราฟต์เบียร์ (Craft beer)
3. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. ภาคนิพนธ์
6. กรอบแนวคิดการวิจัย
7. สมมติฐานการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

ในทางจิตวิทยา ทัศนคติคือการแสดงออกถึงความชอบหรือไม่ชอบต่อบุคคล สถานที่ สิ่งของ หรือเหตุการณ์สิ่งใดสิ่งหนึ่ง (ซึ่งเรียกว่าวัตถุแห่งทัศนคติ) ทัศนคติสามารถสร้างขึ้นจากประสบการณ์ในอดีตและปัจจุบันของบุคคลหนึ่ง ๆ เป็นพฤติกรรมที่มีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ทั้งในด้านการรับรู้ การเรียน การจดจำ การแสดงออก ไปจนถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับกลุ่มและสังคมส่วนรวม

1. ความหมายของทัศนคติ

ศักดิ์ไทย สุรกิจบรร (2545: 138) ได้ให้ความหมายของ “ทัศนคติ” ไว้ว่าทัศนคติ คือ สภาวะความพร้อมทางจิตที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึก ความคิด และแนวโน้มของพฤติกรรมส่วนบุคคลที่มีต่อบุคคล รวมถึงสิ่งของ และสถานการณ์ต่าง ๆ ทั่วไปในทิศทางใด ทิศทางหนึ่ง และสภาวะของความพร้อมทางจิตนี้ จะต้องอยู่นานพอสมควร

พงศ์ หรดาล (2540: 42) ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่าทัศนคติ คือ ความรู้สึก ท่าที ความคิดเห็น และพฤติกรรมของคณงานที่มีต่อเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหาร กลุ่มคน องค์กรหรือสภาพแวดล้อมอื่น ๆ โดยการแสดงออกในลักษณะของความรู้สึกหรือท่าทีในทางยอมรับหรือ ปฏิเสธ

สร้อยตระกูล (ติวานนท์) อรรถมานะ (2541: 64) ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่าทัศนคติ คือ ผลผสมผสานระหว่างความนึกคิด ความเชื่อ ความคิดเห็น ความรู้ และความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด คนใดคนหนึ่ง สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ๆ ซึ่งออกมาในทางประเมินค่าอันอาจเป็นไปในทางยอมรับหรือปฏิเสธก็ได้ และความรู้สึกเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมใด พฤติกรรมหนึ่งขึ้น

Newstrom (2011: 207) ได้ให้ความหมายของคำว่า ทัศนคติ ไว้ว่า ความรู้สึกหรือความเชื่อ ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ตัดสินว่าพนักงานรับรู้สภาวะแวดล้อมของพวกเขายังไร และผูกพันกับการกระทำของพวกเขา หรือมีแนวโน้มการกระทำอย่างไร และสุดท้ายมีพฤติกรรมเช่นไร

Hornby et al. (2001: 62) “Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English” ให้ความหมายของ ทัศนคติ ไว้ว่า วิธีทางที่คุณคิดหรือรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือคนใดคนหนึ่ง และวิธีทางที่คุณประพฤติต่อใครหรือคนใดคนหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคุณคิดหรือรู้สึกอย่างไร

Gibson et al. (2000: 102) ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ นั้นคือ ตัวตัดสิน พฤติกรรม เป็นความรู้สึกเชิงบวกหรือเชิงลบ เป็นสภาวะจิตใจในการพร้อมที่จะส่งผลกระทบต่อ การตอบสนองของบุคคลนั้น ๆ ต่อบุคคลอื่น ๆ ต่อวัตถุหรือต่อสถานการณ์ โดยที่ทัศนคตินี้สามารถเรียนรู้ หรือจัดการได้โดยใช้ประสบการณ์

Schermerhorn and Chappell (2000: 75) ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ คือ การวางแนวความคิด ความรู้สึก ให้ตอบสนองในเชิงบวกหรือเชิงลบต่อคนหรือต่อสิ่งของ ในสภาวะแวดล้อมของบุคคลนั้น ๆ และทัศนคตินั้นสามารถที่จะรู้หรือถูกตีความได้จากสิ่งที่คนพูดออกมาอย่างไม่เป็นทางการ หรือจากการสำรวจที่เป็นทางการ หรือจากพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้น

จากการรวบรวมความหมายที่ในข้างต้น สรุปได้ว่า ทัศนคติ อาจหมายถึง พฤติกรรมความรู้สึก ความคิด หรือความเชื่อ ที่สามารถแนวโน้มให้แสดงออกผ่านพฤติกรรมของบุคคล โดยการเป็น ปฏิกริยาโต้ตอบ โดยใช้การคาดการณ์ค่า ว่าชอบ หรือไม่ชอบ ที่จะส่งผลกระทบต่อ การตอบสนองของ บุคคลในเชิงบวกหรือเชิงลบ สู้บุคคล สิ่งของ รวมถึงสถานการณ์ ในสภาวะแวดล้อมของบุคคล นั้น ๆ โดยที่ทัศนคตินี้ สามารถเรียนรู้ หรือจัดการโดยผ่านประสบการณ์ และทัศนคตินั้นสามารถที่จะ รู้ หรืออาจตีความได้จากสิ่งที่บุคคลนั้นพูดออกมาอย่างไม่เป็นทางการ หรือการสำรวจที่เป็นทางการ และอาจเกิดจากพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้น

2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดทัศนคติ

วีระพล สุทธิพรพลากร และเฉลียว แก่นจันทร์ (2538) ปัจจัยที่ทำให้เกิดทัศนคติมีที่มาจากประสบการณ์และค่านิยม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ประสบการณ์ หมายถึง การที่บุคคลได้พบเห็นคุ้นเคยหรือทดลองสิ่งใดสิ่งหนึ่งนับเป็นประสบการณ์โดยตรง และการที่บุคคลได้ยิน ได้ฟัง ได้อ่านเกี่ยวกับเรื่องใด ซึ่งถือว่าเป็นประสบการณ์ทางอ้อม
2. ค่านิยม หมายถึง แต่ละบุคคลมีค่านิยมและการตัดสินใจค่านิยมไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาวะการณ์ของสิ่งแวดล้อมของแต่ละบุคคลทั้งประสบการณ์และค่านิยมทำให้แต่ละบุคคลมีทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแตกต่างกันไป

3. ลักษณะของทัศนคติ

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2545: 138) เนื่องจากว่านักจิตวิทยาได้ศึกษาในความหมายที่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงควรกล่าวถึงลักษณะรวม ๆ ของทัศนคติที่ทำให้เกิดความเข้าใจทัศนคติให้ดีขึ้น ซึ่งลักษณะของทัศนคติ สรุปได้ดังนี้

1. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้
2. ทัศนคติมีลักษณะที่คงทนถาวรอยู่นานพอสมควร
3. ทัศนคติมีลักษณะของการประเมินค่าอยู่ในตัว คือ บอกลักษณะดี หรือ ไม่ดี ชอบ หรือ ไม่ชอบ เป็นต้น
4. ทัศนคติทำให้บุคคลที่เป็นเจ้าของพร้อมที่จะตอบสนองต่อที่หมายของทัศนคติ
5. ทัศนคติบอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับสิ่งของและบุคคลกับสถานการณ์ นั่นคือทัศนคดีย่อมมีที่หมายนั่นเอง

รุ่งนภา บุญคุ้ม (2536) ลักษณะสำคัญของทัศนคติมี 4 ประการ คือ

1. ทัศนคติเป็นสภาวะก่อนที่พฤติกรรมได้ตอบสนองต่อเหตุการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะหรือจะเรียกว่าสภาวะพร้อมที่จะมีพฤติกรรมจริง
2. ทัศนคติจะมีความคงตัวอยู่ในช่วงระยะเวลา แต่มิได้หมายความว่าจะไม่มีการเปลี่ยนแปลง
3. ทัศนคติเป็นตัวแปรแฝงที่นำไปสู่ความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับความรู้สึกนึกคิด ไม่ว่าจะเป็นไปในรูปของการแสดงออกโดยวาจาหรือการแสดงความรู้สึก ตลอดจนการที่จะต้องเผชิญหรือหลีกเลี่ยงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
4. ทัศนคติมีคุณสมบัติของแรงจูงใจในอันที่จะทำให้บุคคลประเมินผลและเลือกสิ่งใด สิ่งหนึ่งซึ่งหมายความว่าไปถึงการกำหนดทิศทางของพฤติกรรมจริงด้วย

วีระพล สุทธิพรพลากร และเจลิยว แก่นจันทร์ (2538) นอกจากนี้ยังแบ่งลักษณะของทัศนคติเป็น 5 ลักษณะ คือ

1. ทิศทาง คือ ทัศนคติจะมีทิศทางที่แสดงต่อสิ่งนั้น ได้แก่ ความรู้สึกที่ดี-ไม่ดี ชอบ หรือไม่ชอบ เป็นทัศนคติในทางบวกหรือลบในสิ่งนั้น
2. ปริมาณ คือ คือปริมาณของการชอบ-ไม่ชอบ ว่ามีความมากน้อย หรือความ-รุนแรงมากเพียงใด
3. ความเข้ม คือ ได้แก่ ลักษณะอื่น ๆ ของทัศนคติเข้ามาประกอบ เช่น ความมั่นใจ ความสำคัญของสิ่งนั้น ๆ จะมามีส่วนด้วย ทำให้เกิดความเข้มข้น เช่น ทัศนคติที่มีต่อญาติพี่น้องของตนย่อมเข้มข้นกว่าทัศนคติต่อคนอื่น
4. ความตรงข้าม คือ ในบางครั้งทัศนคติมีลักษณะ ก้ำกึ่งกัน คือ มีทั้งชอบและไม่ชอบเท่า ๆ กัน เรียกว่ามีความรู้สึกตรงข้ามเท่ากัน ซึ่งจะทำให้เกิดความขัดแย้งในใจขึ้น
5. ความเด่น คือ คือความพร้อมที่จะแสดงทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น คนที่นับถือศาสนาหนึ่ง ถ้ามีคนในศาสนาอื่นมาว่าศาสนาตนเองไม่ดี คนนั้นจะมีปฏิกิริยาโต้ตอบทันที

4. องค์ประกอบของทัศนคติ

องค์ประกอบของทัศนคติแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ (รุ่งนภา บุญคุ้ม, 2536)

1. ส่วนของสติและเหตุผล (Cognitive Component) ในส่วนนี้เป็นเรื่องของการใช้เหตุผลของบุคคลในการจำแนกแยกแยะความแตกต่าง ตลอดจนผลต่อเนื่อง ผลได้ผลเสีย กล่าวคือ การที่บุคคลจะสามารถนำเอาคุณค่าทางสังคมที่ได้รับจากการอบรมสั่งสอนและถ่ายทอดมาใช้ในการวิเคราะห์พิจารณาประกอบเหตุผลของการที่ตนจะประเมินข้อแตกต่างระหว่างส่วนนี้กับความรู้สึกคือการพิจารณาของบุคคลในส่วนที่จะมีลักษณะปลอดภัยจากอารมณ์ แต่จะเป็นเรื่องของเหตุผลอันสืบเนื่องมาจากความเชื่อของบุคคล
2. ส่วนของความรู้สึก (Affective Component) หมายถึงบรรดาความรู้สึกที่ชอบ ไม่ชอบ รักหรือเกลียดหรือกลัว ซึ่งเป็นเรื่องของอารมณ์ของบุคคล
3. ส่วนของแบบพฤติกรรม (Behavioral Component) หมายถึง แนวโน้มอันที่จะมีพฤติกรรม (Action tendency) แนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมนี้จะมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกับส่วนของความรู้สึก ตลอดจนส่วนของสติและเหตุผล ส่วนของแบบพฤติกรรมนี้จะเป็นส่วนที่บุคคลพร้อมที่จะมีปฏิกิริยาแสดงออกต่อเหตุการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

นอกจากนี้ยังมีการรวบรวมการวัดทัศนคติว่ามีอยู่ 4 วิธี คือ (วีระพล สุทธิพรพลากร และ เฉลียว แก่นจันทร์, 2538)

1. มาตรการวัดแบบของเธอร์สโตน (Thurstone's Type Scale) กำหนดโครงสร้างนำข้อความไปตัดสิน และแจกแจงความถี่ ความถี่สะสม หาความแปรปรวน แล้วนำแบบวัดชุดเดิมให้คัดเลือกอีกครั้ง

2. มาตรการวัดแบบของลิเคิร์ต (Likert Scale) เป็นการวัดที่ใช้กันอย่างกว้างขวางกว่าแบบอื่น ๆ และสามารถวัดได้เกือบทุกเรื่อง และยังมีความเที่ยงตรงสูงกว่าแบบอื่นอีกด้วย แต่ละมาตรวัดห่างเท่ากันเป็น 0 1 2 3 4 เป็น positive หรือ negative

3. มาตรการวัดแบบของกัตต์แมน (Guttman Scale) มีใช้วิธีสร้างและพัฒนาทัศนคติ แต่เป็นวิธีประเมินหรือวิเคราะห์มาตราส่วน

4. มาตรการวัดแบบออสกู๊ด (Osgood's Scale) ใช้วัดทัศนคติและวัดบุคลิกภาพ ความคิดเห็น ความเชื่อและความรู้สึกที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ โดยแยกความแตกต่างของมโนทัศน์

5. การวัดทัศนคติ

การวัดทัศนคติเป็นการวัดภาวะโน้มเอียงในการจะแสดงออก ไม่ใช่เป็นการกระทำ แต่เป็นความรู้สึก ซึ่งมีลักษณะอัตนัย (Subjective) บุคคลอาจไม่ให้ข้อเท็จจริงด้วยความจริงใจ เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องส่วนตัว และการแสดงออกต่อสิ่งใดนั้นไม่ว่าเป็นรูปวาจาหรือการเขียน บุคคลมักจะไตร่ตรองถึงความเหมาะสมตามสภาพการณ์ทางสังคมคือ ตามปกติวิสัย ตามค่านิยมตามการยอมรับและการไม่ยอมรับ และการเห็นชอบหรือไม่ชอบของคนส่วนใหญ่ในสังคม (รุ่งนภา บุญคุ้ม, 2536)

ดังนั้น จึงยังไม่มีผู้ใดค้นพบวิธีการที่จะวัดทัศนคติหรือทำที่ความรู้สึกของบุคคลโดยตรงอันจะเป็นตรรกะที่สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้อย่างชัดเจน นอกจากเพียงการวัดทัศนคติจากการบันทึกคำพูด และพยายามหาความสัมพันธ์ระหว่างคำพูดของบุคคลนั้นกับทัศนคติ ซึ่งผู้ทำการวัดสามารถมองเห็นและเป็นเพียงการคาดประมาณ (Estimate) ทัศนคติของบุคคลนั้นเท่านั้น

การวัดทัศนคติที่ปฏิบัติกันในปัจจุบันมีวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. การสังเกตจากพฤติกรรมของบุคคล วิธีการกระทำได้ยากและผลลัพธ์ไม่อาจให้ความมั่นใจได้ว่าจะถูกต้อง ทั้งนี้เนื่องมาจากการแสดงออกของบุคคลเป็นอาภักปกริยานั้นอาจไม่สะท้อนหรือสื่อให้เราทราบถึงทัศนคติที่แท้จริงของเขาได้

2. วิธีการรายงานด้วยคำพูด (Verbal Report) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และ/หรือการสัมภาษณ์ (Interview) ที่มีลักษณะแบบปรนัย (Objective)

3. วิธีแปลความ (Interpretive Method) เป็นวิธีหาทัศนคติของบุคคลแบบอ้อม โดยที่ผู้ถูกถามมักไม่รู้ถึงวัตถุประสงค์ของผู้ทำการศึกษามิระแวงสงสัยหรือรู้สึกหวั่นเกรงที่จะตอบคำถามหรือแสดงความรู้สึกนึกคิด และไม่ถูกจำกัดในการตอบ ทั้งในด้านเวลาและขอบเขตของเนื้อหา เป็นวิธีที่สามารถวัดทัศนคติของบุคคลได้ชัดเจน ละเอียด ถูกต้องที่สุด แต่มีข้อจำกัดอยู่ที่ว่าต้องใช้ผู้ศึกษาที่มีความสามารถ มีความชำนาญทางจิตวิทยาอย่างลึกซึ้งและใช้เวลามาก จึง เหมาะสำหรับใช้กับคนจำนวนน้อย

ในส่วนนักจิตวิทยาชาวอเมริกันมีความแนวคิดเรื่องการวัดทัศนคติได้ว่า เฮนเนอสัน, มอร์ริส และฟิชกับบอน (Henerson et al., 1987) ได้กล่าวเอาไว้ว่า ทัศนคติไม่ได้เป็นสิ่งที่สามารถตรวจสอบหรือวัดได้เช่นเดียวกับการตรวจสอบเซลล์ผิวหนังของมนุษย์ หรือการวัดอัตราการเต้นของหัวใจ แต่ทัศนคติของบุคคลหนึ่งอาจแสดงออกมาได้ด้วยการใช้คำพูดหรือการกระทำ จะเห็นได้ว่าหลักในการวัดทัศนคตินี้สอดคล้องกับที่ ไอเซน (Ajzen, 1988 อ้างใน ธรรมพร ต้นตรา, 2561) ได้กล่าวเอาไว้ว่า โดยธรรมชาติแล้ว คุณสมบัติของทัศนคติเป็นสิ่งที่วัดได้ แม้ว่าทัศนคติจะเป็นเพียงภาวะของจิตใจ ไม่สามารถสังเกตหรือวัดได้โดยตรง แต่ทัศนคติก็น่าจะวัดได้โดยอาศัยจากผลของการตอบสนอง ซึ่งจะประเมินได้เป็นทางบวกหรือทางลบ และมีระดับความมากน้อย

การวัดทัศนคติโดยดูจากพฤติกรรมที่แสดงออกหรือผลจากการตอบสนองเป็นสิ่งที่ทำได้ แต่ก็อาจไม่เสมอไป บางครั้งในการแสดงพฤติกรรม เช่น คำพูดและการกระทำอาจไม่สอดคล้องกัน ดังที่ เฮนเนอสัน, มอร์ริส และฟิชกับบอน ได้ยกกรณีตัวอย่างมาอธิบายไว้ดังนี้

“มีเด็กชายคนหนึ่งชื่อวิลเลียม (William) เมื่อถามวิลเลียมเกี่ยวกับโรงเรียน วิลเลียมตอบว่าเขาไม่เคยสนใจโรงเรียน โรงเรียนเป็นสถานที่ที่น่าเบื่อ เขาอยากอยู่บ้านมากกว่าไปโรงเรียน แต่เมื่อสังเกตและติดตามพฤติกรรมของวิลเลียมขณะอยู่ที่โรงเรียน กลับพบว่า วิลเลียมเป็นเด็กที่เรียนเก่ง มีผลการเรียนก้าวหน้า ทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จทุกครั้ง และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครูอาจารย์ ในกรณีนี้เราจะอธิบายหรือวัด ทัศนคติของวิลเลียมอย่างไร จากคำพูดหรือการกระทำ?”

เธอร์สโตน (Thurstone, 1970 อ้างใน ธรรมพร ต้นตรา, 2561) ได้ให้ความเห็นในเรื่องนี้ว่า พฤติกรรมหรือการกระทำของมนุษย์จะเป็นเครื่องชี้ทัศนคติได้ดีกว่าการแสดงออกทางคำพูด แต่พฤติกรรมนี้ก็อาจจะไม่ตรงตามความเป็นจริงก็ได้

การที่ทัศนคติและการแสดงออกทางพฤติกรรมไม่มีความสัมพันธ์กัน อาจเนื่องมาจากการวัดที่ไม่ตรงจุด ฟิชบายน์และไอเซน (Fishbein and Ajzen, 1975 อ้างใน ธรรมพร ต้นตรา, 2561) ได้อธิบายไว้ว่า ทัศนคติสามารถทำนายถึงพฤติกรรมได้ โดยในการวัดทัศนคติ ควรวัดทัศนคติต่อพฤติกรรมที่จะแสดงต่อสิ่งนั้น ไม่ใช่วัดทัศนคติต่อสิ่งนั้นโดยตรง เมื่อมีการวัดที่ตรงจุดยิ่งขึ้น ทัศนคติก็น่าจะสามารถทำนายพฤติกรรมหรือการกระทำได้

แม้ว่าทัศนคติจะทำให้มนุษย์มีแนวโน้มที่จะตอบสนองทางพฤติกรรมตามที่ ทัศนคติตั้งไว้ แต่ก็ไม่ใช่สิ่งตายตัว พฤติกรรมอาจไม่เป็นไปตามทัศนคติก็ได้ ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับสถานการณ์ สิ่งแวดล้อม และการยึดถือทัศนคติของบุคคลนั่นเอง

สำหรับเทคนิควิธีที่ใช้วัดทัศนคติ นักจิตวิทยาได้พยายามศึกษาและพัฒนามาตั้งแต่สมัยเริ่มต้น ที่มีความสนใจในเรื่องนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วิธีหนึ่งที่เป็นที่รู้จักและถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลาย ก็คือ มาตรวัดทัศนคติ (Oppenheim, 1966 อ้างใน ธรรมพร ตันตรา, 2561) แต่ความจริงแล้ว การวัดทัศนคติอาจทำได้หลายวิธี ซึ่งจะขอยกมาเป็นตัวอย่างพอสังเขป ดังนี้

1. การสังเกต (Observation) เป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ศึกษาทัศนคติโดยใช้ประสาทหูและตา เป็นสำคัญ การสังเกตเป็นวิธีการศึกษาพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด แล้วนำข้อมูลที่สังเกตนั้นไปอนุมานว่าบุคคลนั้นมีทัศนคติต่อสิ่งนั้นอย่างไร (ศักดิ์ สุนทรเสณี, 2531 อ้างใน ธรรมพร ตันตรา, 2561)

2. การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นวิธีการที่ผู้ศึกษาจะต้องออกไปสอบถามบุคคลนั้น ๆ ด้วยตนเอง โดยอาศัยการพูดคุย ผู้สัมภาษณ์จะต้องเตรียมวางแผนล่วงหน้าว่าจะสัมภาษณ์ในเรื่องใด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด

ในการสัมภาษณ์นี้ สก็อตต์ (Scott, 1975 อ้างใน ธรรมพร ตันตรา, 2561) ได้ให้ความเห็นไว้ว่าเป็นการวัด ทัศนคติโดยอาศัยการตอบสนองทางคำพูด (Verbal responses) และเป็นวิธีวัดที่ถูกนำมาใช้บ่อยครั้ง เพราะมีความสะดวกและง่ายต่อการวัด เช่น การใช้คำถามปลายเปิด (Open-ended Question) ผู้สัมภาษณ์อาจตั้งคำถามว่า “คุณรู้สึกทำงานที่ท่านประธานาธิบดีกำลังดำเนินการอยู่เป็นอย่างไร” หรือ “คุณคิดว่าการเสียภาษีเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ เพราะอะไร”

จะเห็นได้ว่า การใช้คำถามปลายเปิดนี้ ผู้สัมภาษณ์จะได้ข้อมูลมากมาย แต่มีข้อเสียก็คือว่า ผู้ตอบอาจไม่ตอบตามความเป็นจริง เพราะไม่กล้าเปิดเผย หรือตอบตามความคาดหวังของสังคม ดังนั้น การวัดทัศนคติโดยอาศัยการสัมภาษณ์จึงควรใช้วิธีการอื่น ๆ ร่วมด้วย

3. แบบรายงานตนเอง (Self-Report) เป็นวิธีการศึกษาทัศนคติของบุคคลโดยให้บุคคลนั้น และความรู้สึกที่มีต่อสิ่งนั้นออกมาว่า รู้สึกชอบหรือไม่ชอบ ดีหรือไม่ดี ซึ่งผู้เล่าจะบรรยายความรู้สึกนึกคิดของตัวเองออกมาตามประสบการณ์และความสามารถที่มีอยู่ ซึ่งจะแตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคล

จากแนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ทัศนคตินั้นเป็นแนวความคิดที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากอย่างหนึ่งในด้านจิตวิทยาสังคม ด้านการสื่อสาร และมียังมีการใช้คำนี้กันอย่างแพร่หลายในสังคม สำหรับคำว่า ทัศนคติ ได้มีนักวิชาการหลายส่วนได้ให้ความหมายไว้ในข้างต้น จึงขอสรุปว่า ทัศนคตินั้นถือเป็นการสัมผัสที่มีความคาบเกี่ยวกันระหว่างความรู้สึก ความนึกคิด และความเชื่อ หรือการรู้ของบุคคลนั้น ๆ กับแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมโต้ตอบในทางหนึ่งทางใดต่อ

เป้าหมายของ ทศนคติ เอง และทศนคติ เป็นเรื่องของความรู้สึก ความนึกคิด ท่าที พฤติกรรม และความเอนเอียงของบุคคล ที่มีต่อข่าวสาร ข้อมูล รวมไปถึงการเปิดรับขั้นตอนการกรองสถานการณ์ ที่ได้รับมา ซึ่งเป็นไปได้ทั้งเชิงบวก และเชิงลบ ซึ่งทศนคติ จะส่งผลให้มีการแสดง ท่าที หรือพฤติกรรม ออกมาจนเห็นได้ว่า ทศนคติ ประกอบด้วย ความคิด ความรู้สึกที่มีผลต่ออารมณ์ จึงส่งผลออกมาโดยทางพฤติกรรมของบุคคลนั้น

แนวคิดเกี่ยวกับอุตสาหกรรมคราฟต์เบียร์

คราฟต์เบียร์ (Craft Beer) เป็นการผลิตเบียร์โดยเป็นการใช้ฝีมือและความประณีตในการปรุงแต่งรสชาติให้แตกต่างจากเบียร์อื่น ๆ โดยจะมีการใช้วิธีหมักเบียร์แบบดั้งเดิม ซึ่งจะเป็นการผลิตเบียร์โดยผู้ผลิตขนาดย่อมในโรงเบียร์ขนาดเล็ก หรือโรงเบียร์ของชาวบ้านก็ถือว่าเป็นการคราฟต์เบียร์ด้วยเช่นกัน ซึ่งส่วนใหญ่อาจไม่คุ้นหูหรือไม่รู้จัก เนื่องจากกฎหมายในประเทศไทยนั้นมีข้อจำกัดหลายอย่าง จึงทำให้คราฟต์เบียร์เป็นที่รู้จักกันแคในเฉพาะกลุ่ม ซึ่งส่วนใหญ่ในประเทศไทยจะเป็นเบียร์ที่ขายโดยนายทุนไม่กี่ยี่ห้อ จึงไม่แปลกที่ส่วนใหญ่จะยังไม่รู้จักคราฟต์เบียร์ แต่ในระยะหลังกระแสคราฟต์เบียร์เริ่มเข้ามามีอิทธิพลมากขึ้นเนื่องจากกระแสจากต่างประเทศ ทำให้คนไทยเริ่มมีทางเลือกในการดื่มเบียร์มากขึ้น

1. คราฟต์เบียร์คืออะไร

คราฟต์เบียร์ (Craft Beer) หมายถึง เครื่องดื่มเบียร์ทำเองที่มีลักษณะเป็นงานฝีมือ (Craft) ใช้กรรมวิธีหรือวัตถุดิบดั้งเดิม ได้แก่ มอลต์ ฮอปส์ ยีสต์ และน้ำ เป็นส่วนประกอบและไม่ใช่งานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ โดยจะมีอิสระในการผลิตที่มากกว่าเบียร์อุตสาหกรรม โดยเฉพาะกระบวนการที่กว่าจะออกมาเป็นคราฟต์เบียร์นั้นจะต้องมีการใช้ฝีมือและความพิถีพิถันในการจัดทำเป็นพิเศษ จึงทำให้การคราฟต์เบียร์นั้นมีรสชาติที่แตกต่างจากเบียร์ทั่วไปตามท้องตลาด โดยสมาคมผู้ผลิตคราฟต์เบียร์ (Brewers Association) สหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้ผู้ผลิตคราฟต์เบียร์จะต้องเข้าองค์ประกอบ 3 ประการ ดังนี้

ผู้ผลิตขนาดเล็ก (Small) สำหรับคราฟต์เบียร์นั้นจะต้องเป็นผู้ผลิตขนาดย่อมในโรงเบียร์ขนาดเล็ก โดยจะต้องมีกำลังการผลิตไม่เกิน 6 ล้านบาร์เรลต่อปี หรือประมาณ 700 ล้านลิตร

ผู้ผลิตอิสระ (Independent) ในการคราฟต์เบียร์นั้นจะต้องเป็นธุรกิจที่ไม่มีนายทุนรายใหญ่ที่ถือหุ้นมากกว่า 25% หมายความว่าเจ้าของจะต้องถือหุ้นบริษัทมากกว่า 75% ของมูลค่ากิจการ

การใช้วัตถุดิบแบบดั้งเดิม (Traditional) สำหรับการผลิตคราฟต์เบียร์นั้นจะต้องใช้วิธีการหมักเหมือนการหมักเบียร์แบบดั้งเดิม ข้อดีของการคราฟต์เบียร์เองในปริมาณที่น้อยนั้น คือ ผู้ผลิตสามารถเลือกวัตถุดิบที่จะใส่ได้ไม่จำกัดเพื่อเพิ่มรสชาติให้เบียร์ได้ตามที่ใจต้องการ ไม่ว่าจะเป็นรสชาติจากผลไม้ กาแฟ คาราเมล โอ๊ตมิล หรืออื่น ๆ อีกมากมาย โดยทั้งหมดจะต้องเป็นวัตถุดิบจากธรรมชาติเท่านั้น และห้ามใส่วัตถุดิบสังเคราะห์กลั่นหรือรส ถ้าจะใส่ต้องใส่เพื่อให้มีกลิ่นและรสชาติดีขึ้นเท่านั้น

2. เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางสังคม

อรรถพล ทิพย์ดารา และศิวัชศรี โภคางกุล (2564) ได้ศึกษาข้อเรียกร้องและแนวทางการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่ม “ประชาชนเบียร์”

บทความวิจัยนี้มีคำถามหลักคือ การรณรงค์ขับเคลื่อนเบียร์เสรีของกลุ่ม “ประชาชนเบียร์” มีกระบวนการอย่างไรโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อเรียกร้องและแนวทางการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่ม “ประชาชนเบียร์” อาศัยการวิจัยในเชิงคุณภาพ เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มเป้าหมายได้แก่ ผู้นำกลุ่ม “ประชาชนเบียร์” และสมาชิก รวม 4 คน และอาศัยการศึกษาในเชิงเอกสาร จากหนังสือ งานวิจัยและบทความวิชาการ รวมทั้งสื่อสังคมออนไลน์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อหาความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ได้มา และแยกแยะจัดประเภทของข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า กลุ่ม “ประชาชนเบียร์” ได้มีการรณรงค์ขับเคลื่อนทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ควบคู่กัน มีการใช้เฟซบุ๊กแฟนเพจ “ประชาชนเบียร์” เพื่อสื่อสารความคิดและข้อเสนอต่าง ๆ สู่สาธารณชน กลุ่ม “ประชาชนเบียร์” มีข้อเรียกร้อง 3 ข้อ ได้แก่ 1) ทำเบียร์บริโภคเองได้ 2) พุดถึงเบียร์ในที่สาธารณะได้และ 3) ขายเบียร์ออนไลน์ได้

แนวทางการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่ม ฯ มีอยู่ 6 ประการ ได้แก่ 1) การรวบรวมรายชื่อขอแก้ไขกฎหมายห้ามโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 2) การช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากกฎหมายผูกขาดเบียร์ 3) การฟ้องศาลปกครองขอให้ยกเลิกกฎหมายห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทางออนไลน์ 4) การทำกิจกรรมร่วมกับภาคีเครือข่าย 5) การเคลื่อนไหวร่วมกับมวลชนที่เรียกร้องให้ปฏิรูปสถาบันหลักของชาติและ 6) การแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับคราฟต์เบียร์บนสื่อออนไลน์

3. การศึกษาการเกิดขึ้น และตกต่ำเกี่ยวกับเบียร์คราฟต์

นิธิ เนื่องจำนง และวรวิศรา อิมพิทักษ์ (2562) ได้ศึกษาการเกิดขึ้น การตกต่ำ และการกลับมาอีกครั้ง ของอุตสาหกรรมคราฟต์เบียร์ญี่ปุ่น

บทความนี้ต้องการอธิบายการเกิดขึ้น การตกต่ำ และการกลับมาอีกครั้งของกระแสคราฟต์เบียร์ในญี่ปุ่น ปรากฏการณ์ดังกล่าวเริ่มต้นขึ้นในปี ค.ศ. 1994 ภายหลังจากการที่รัฐบาลญี่ปุ่นปรับลด

เกณฑ์ขั้นต่ำในการผลิตเปียร์ต่อปีที่จะได้รับใบอนุญาตจาก 2 ล้านลิตร เป็น 6 หมื่นลิตร สิ่งนี้เอื้อต่อการที่ผู้ประกอบการรายย่อยจะสามารถเข้ามายังตลาดเปียร์ที่มีกำไรงดงาม หลังจากช่วงเวลาที่ผ่านมา ทศวรรษของการเติบโตของ “จิปรี” ซึ่งเป็นคำเรียก “คราฟต์เปียร์” ในญี่ปุ่นในช่วงแรกตลาดคราฟต์เปียร์ญี่ปุ่นได้เผชิญกับการตกต่ำอย่างต่อเนื่องในช่วงกว่าหนึ่งทศวรรษถัดมา ก่อนที่จะฟื้นคืนกลับมาในช่วงปลายทศวรรษที่ 2000 ต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน บทความนี้ชี้ว่าทฤษฎีที่มีอยู่ไม่ว่าจะเป็นงานที่ชี้ถึงบทบาทสำคัญของผู้บุกเบิกวงการคราฟต์เปียร์ กฎระเบียบ ความต้องการของผู้บริโภค และปัจจัยเชิงวัฒนธรรมไม่สามารถอธิบายพลวัตในอุตสาหกรรมคราฟต์เปียร์ญี่ปุ่นได้ ข้อถกเถียงสำคัญของบทความนี้คือ การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบของภาครัฐเป็นปัจจัยที่ “จำเป็น” ต่อการอธิบายการเกิดขึ้นของกระแสคราฟต์เปียร์ แต่ “ไม่เพียงพอ” ที่จะอธิบายพลวัตในช่วงเวลาถัดมา อีกหนึ่งปัจจัยสำคัญนั่นคือ วัฒนธรรมการผลิตคราฟต์เปียร์ที่ให้ความสำคัญกับ “แรงขับเคลื่อน” ที่จะพัฒนาคุณภาพ และคิดค้นเปียร์ประเภทใหม่ ๆ ของผู้ผลิต สิ่งนี้เกิดขึ้นมาจากปฏิสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนกับกระแสวัฒนธรรมคราฟต์เปียร์จากต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง และการสร้างความเป็นชุมชนในกลุ่มผู้ผลิตภายในประเทศ

4. การศึกษาคราฟต์เปียร์กับกฎหมายในสังคมไทย

กนิษฐา ไทยกล้า และคณะ (2561) ได้ศึกษาคราฟต์เปียร์กับกฎหมายในสังคมไทย

คราฟต์เปียร์เป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทเปียร์ที่มีความหลากหลายทางด้านรสชาติ สีกลิ่น ความแรงของแอลกอฮอล์ คราฟต์เปียร์เป็นเปียร์ทางเลือกที่เป็นที่นิยมในกลุ่มผู้ดื่มเปียร์ การศึกษานี้มี วัตถุประสงค์เพื่อทบทวนบทบาทกฎหมายที่มีต่อคราฟต์เปียร์และศึกษาการกระทำ ความผิดของคราฟต์เปียร์ ในประเทศไทย

ผลการศึกษา พบว่า คราฟต์เปียร์ที่จำหน่ายในประเทศไทยส่วนใหญ่นำเข้ามาจากต่างประเทศซึ่งรวมถึงคราฟต์เปียร์ที่ผู้ผลิตเป็นคนไทยไปตั้งโรงงานหรือจ้างให้ต่างประเทศผลิตแล้วนำเข้าจำหน่ายในประเทศแบบถูกกฎหมาย จุดจำหน่ายคราฟต์เปียร์แบบที่มีที่นั่งดื่มมีแนวโน้มขยายตัวมาก มีการจัดกิจกรรม ทางการตลาด เช่น การให้ส่วนลด การแถม การให้ชิม การให้ความรู้ การจัดแสดงสินค้า การจำหน่ายคูปอง ส่วนลด การสะสมแต้ม เป็นต้น มีการส่งเสริมการตลาดผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีบางส่วนที่ผลิตคราฟต์เปียร์เองแล้วจำหน่ายภายในพื้นที่ซึ่งจัดว่าผิดกฎหมาย โดยช่วงเวลาในการจำหน่ายมีทั้งที่จำหน่ายในช่วงเวลาที่กฎหมายห้ามจำหน่าย ทิศทางของคราฟต์เปียร์ในสังคมไทยที่มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มมากขึ้น กลุ่มผู้ประกอบการมีการรวมกลุ่มกัน แลกเปลี่ยนความรู้กระบวนการผลิต วัตถุดิบ รวมถึงความพยายามเรียกร้อง ให้สามารถผลิตเปียร์ในประเทศไทยได้

การวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะคือ แม้ส่วนแบ่งการตลาดที่น้อยก็ตามภาครัฐควรให้ความสำคัญในการชะลอหรือหยุดการขยายตัวของธุรกิจกราฟต์เปียร์ด้วยการกำกับดูแลบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง รวมถึงการจัดระบบลงทะเบียนผู้ผลิต ผู้จำหน่าย รวมถึงผู้นำเข้า ผู้ผลิตและจัดจำหน่ายวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตกราฟต์เปียร์ เพื่อใช้ในการควบคุมและจำกัดการขยายตัว ในทางกลับกันภาครัฐควรจัดเวทีรับฟัง และแจ้งระเบียบสำหรับผู้ผลิตและจำหน่ายกราฟต์เปียร์ในประเทศไทย ขณะเดียวกันควรมีการศึกษาติดตามสถานการณ์กราฟต์เปียร์ไปข้างหน้าเพื่อความชัดเจนของข้อมูลในมิติต่าง ๆ

5. กราฟต์เปียร์และเปียร์เชิงพาณิชย์

โดยทั่วไปแล้วกราฟต์เปียร์จะทำโดยโรงเปียร์อิสระขนาดเล็กที่เน้นการผลิตเปียร์ที่มีเอกลักษณ์และมีรสชาติ โดยใช้เทคนิคการผลิตเปียร์แบบดั้งเดิมโดยมีวัตถุดิบ และส่วนผสมคุณภาพสูงเป็นส่วนประกอบในทางตรงกันข้ามเปียร์เชิงพาณิชย์ ผลิตโดยโรงเปียร์อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่มักให้ความสำคัญกับการผลิตจำนวนมาก ความสม่ำเสมอ และผลกำไรมากกว่ารสชาติและคุณภาพ เปียร์เชิงพาณิชย์มักจะใช้ส่วนผสมที่เป็นวัตถุดิบรองเพื่อลดต้นทุนการผลิต เช่น ข้าวและข้าวโพด ซึ่งอาจส่งผลให้กลิ่นและรสชาติของเปียร์ไม่เข้มข้นเหมือนกราฟต์เปียร์ นอกจากนี้ เปียร์เชิงพาณิชย์มักจะผ่านการกรองและการพาสเจอร์ไรซ์เพื่อยืดอายุการเก็บรักษา ซึ่งอาจส่งผลต่อรสชาติได้เช่นกัน

ข้อควรพิจารณาหลัก 4 ประการเกี่ยวกับกราฟต์เปียร์และเปียร์เชิงพาณิชย์

รูปร่างหน้าตา (Appearance)

โดยทั่วไปแล้วเปียร์ที่ผลิตเพื่อการค้าส่งมักจะมีหน้าตาที่คล้ายกัน หากเราลองเอาเปียร์สองยี่ห้อในท้องตลาดเทออกจากขวดใส่แก้วมาวางคู่กัน เราอาจแยกไม่ออก แต่ในทางกลับกัน กราฟต์เปียร์มีหลายเฉดสีตั้งแต่สีเหลืองอ่อนสีทองหม่น ไปจนถึงสีน้ำตาลเข้มเกือบดำ เนื่องจากกราฟต์เปียร์แต่ละตัวโดดเด่นและแตกต่างกันชัดเจน ต่อให้คนไม่มีความรู้เรื่องเปียร์มากนักก็ยังสามารถแยกชนิดของกราฟต์เปียร์แต่ละตัวได้โดยง่าย

การลิ้มรส (Taste)

คนส่วนใหญ่คิดว่าเปียร์ตามท้องตลาดทั่วไปส่วนใหญ่มีรสชาติเหมือนกัน เป็นเรื่องยากที่จะแยกความแตกต่างได้ แต่ในมุมมองของกราฟต์เปียร์รสชาติคือเรื่องที่โดดเด่นที่สุด กราฟต์เปียร์หนึ่งคำสามารถกระตุ้นต่อมรับรสของผู้ดื่มด้วยรสชาติต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกลิ่นซ็อกโกแลต คาราเมลหวาน ๆ กลิ่นดอกไม้ กลิ่นผลไม้ ไปจนถึงกลิ่นของกาแฟที่แฝงอยู่ ถือเป็นความแตกต่างของรสชาติที่ค่อนข้างหลากหลาย และแทบจะไม่พบเปียร์ชนิดที่มีรสชาติคล้ายกัน การทำกราฟต์เปียร์แต่ละแบบ แต่ละยี่ห้อมีความแตกต่างกัน ทำให้เรื่องรสชาติของกราฟต์เปียร์จะอยู่อันดับต้น ๆ เสมอ

การผลิต (Production)

โดยปกติแล้วเบียร์ทั่วไปจะผลิตด้วยส่วนผสมและกระบวนการมาตรฐานทั่วไป ในขณะที่ผู้ผลิตคราฟต์เบียร์มีการใช้ความคิดอย่างสร้างสรรค์ในการคิดถึงส่วนผสมที่พวกเขาเลือกใช้ การใส่ใจคัดเลือวัตถุดิบเพื่อให้แน่ใจว่ารสชาติที่ได้ต้องโดดเด่นและไม่เหมือนใคร ผู้ผลิตคราฟต์เบียร์จึงมักจะผลิตเบียร์ในปริมาณที่ไม่มาก เพื่อให้ได้มีเวลาใส่ใจในขั้นตอนของงานผลิตมากขึ้น

ประสบการณ์ (Experience)

ความโดดเด่นของคราฟต์เบียร์คือการส่งผ่านประสบการณ์ของผู้ผลิตลงไปในงานคราฟต์ในแต่ละท้องถิ่น ส่วนเบียร์เชิงพาณิชย์ เราสามารถหาได้ตามร้านสะดวกซื้อทั่วไป เบียร์ทั่วไปจึงเป็นเพียงของเหลวไร้รูปร่างที่เหมือนกันกับเบียร์ตัวอื่นๆ ที่วางอยู่เต็มตู้แช่เย็น ซึ่งนั่นไม่ใช่กรณีของคราฟต์เบียร์ คราฟต์เบียร์มักผลิตในท้องถิ่นจึงเป็นเหมือนการมอบโอกาสให้กับชาวบ้านในพื้นที่อีกด้วย

การจัดเก็บภาษีคราฟต์เบียร์

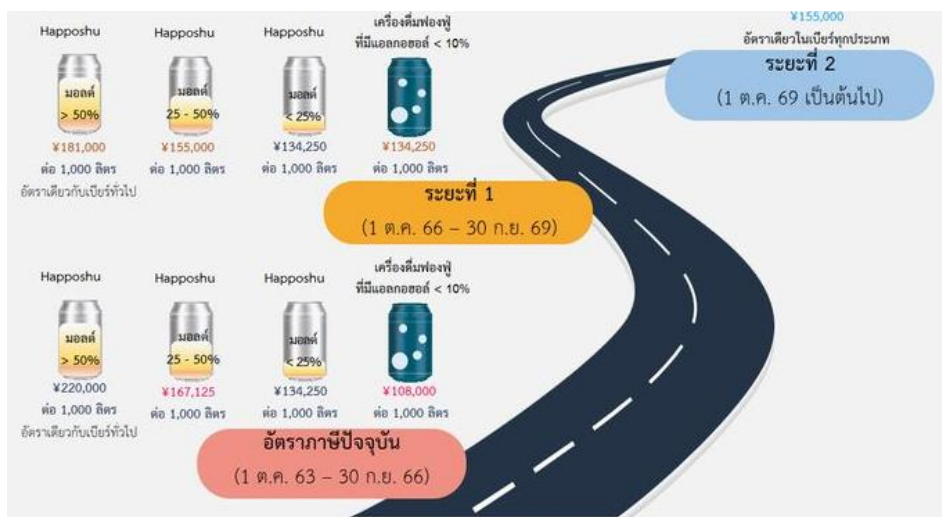
สหรัฐอเมริกา จัดเก็บภาษีจากคราฟต์เบียร์ในอัตราตามปริมาณการผลิต โดยแบ่งชั้นอัตราภาษีตามปริมาณการผลิตและตามประเภทของผู้ผลิต ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมคราฟต์เบียร์ของชาวอเมริกัน จึงได้มีการปรับโครงสร้างภาษีสรรพสามิตระหว่างปี 2561-2563 ให้แก่ผู้ผลิตคราฟต์เบียร์ชาวอเมริกันที่มีขนาดกำลังการผลิต ไม่เกิน 2 ล้านบาร์เรลต่อปีสำหรับการผลิตคราฟต์เบียร์ 60,000 บาร์เรลแรกของปริมาณการผลิตในปีนั้น

ตารางที่ 1 ตารางอัตราภาษีสรรพสามิตเบียร์ต่อบาร์เรล ปี 2561 – 2563

อัตราภาษีสรรพสามิตเบียร์ต่อบาร์เรล ปี 2561 - 2563	60,000 บาร์เรลแรก	60,001 – 2,000,000 บาร์เรล
เมียน้ำออกสู่ตลาดโดยผู้ผลิตคราฟต์เบียร์ ภายในประเทศที่มีขนาดกำลังการผลิต ≤ 2,000,000 บาร์เรลต่อปี	\$3.50 (114 บาท)	\$16.00 (519 บาท)
เบียร์ประเภทอื่น ๆ	\$16.00 (519 บาท)	\$18.00 (584 บาท)

ที่มา: The Alcohol and Tobacco Tax and Trade Bureau

ญี่ปุ่น จัดเก็บภาษีในอัตราตามปริมาณโดยแบ่งชั้นอัตราภาษีตามปริมาณของส่วนผสม ได้แก่ มอลต์ เหล้า หรือโซดาที่เติมเข้าไปในคราฟต์เบียร์ และเพื่อเป็นการส่งเสริมการส่งออกเบียร์ญี่ปุ่นไปยังต่างประเทศ จึงมีการปรับโครงสร้างภาษีใหม่ โดยจะทยอยปรับภาษีในเบียร์ประเภทต่าง ๆ ทุกกรอบ 3 ปี และจะจัดเก็บภาษีจากคราฟต์เบียร์ทุกประเภทในอัตราเดียวที่ 155,000 เยน / 1,000 ลิตร

ภาพที่ 1 อัตราภาษีสรรพสามิตเบียร์ของประเทศญี่ปุ่น

ที่มา: USDA Foreign Agriculture Report 2018

เวียดนาม จัดเก็บภาษีการบริโภคพิเศษ (Special Consumption Tax) จากผลิตภัณฑ์กลุ่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในอัตราตามมูลค่า โดยแบ่งชั้นอัตราภาษีตามประเภทของเครื่องดื่มและปริมาณ แอลกอฮอล์สำหรับเบียร์ได้กำหนดให้จัดเก็บภาษีในอัตราร้อยละ 65 โดยจัดเก็บภาษีจากคราฟต์เบียร์ เช่นเดียวกับเบียร์ทั่วไป

เงื่อนไขการผลิตคราฟต์เบียร์ (ภายใต้กฎหมายใหม่ 2565)

สำหรับกฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ. 2565 ได้ปลดล็อกเงื่อนไขในการผลิตสุราชนิดเบียร์ หรือ “คราฟต์เบียร์เสรี” (Craft Beer) ด้วยการแก้ไขปรับปรุงกฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. 2560 โดยสาระสำคัญของ กฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ. 2565 ได้มีการยกเลิกการกำหนดจำนวน ทุนจดทะเบียน และกำลังการผลิตขั้นต่ำทั้งหมด โดยสามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ผู้ใดประสงค์จะผลิตสุราเพื่อการค้า ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตพร้อมทั้งเอกสารหรือหลักฐาน ตามที่กำหนดในแบบคำขอต่ออธิบดี โดยผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตผลิตสุราฯ เพื่อการค้า ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

1. กรณีสุราแช่ชนิดเปียร์ หรือ “คราฟต์เปียร์” และสุราแช่ชนิดอื่น ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาต ต้องเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยและต้องมีผู้ถือหุ้นสัญชาติไทยไม่น้อยกว่า 51% ของจำนวนหุ้นทั้งหมด

2. กรณีสุราแช่ที่ไม่ใช่สุราแช่ชนิดเปียร์ที่ผลิตจากโรงอุตสาหกรรมสุรารขนาดเล็ก ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตต้อง มีลักษณะดังนี้

- เป็นสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรที่จดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ หรือ
- เป็นวิสาหกิจชุมชนตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน หรือ
- เป็นองค์กรเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนฟื้นฟูและพัฒนา

เกษตรกร หรือ

- เป็นนิติบุคคลประเภทห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือบริษัท จำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่หุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นทุกคนเป็นบุคคลธรรมดาซึ่งมีสัญชาติไทย

3. กรณีสุราแช่ที่ไม่ใช่สุราแช่ชนิดเปียร์ที่ผลิตจากโรงอุตสาหกรรมสุรารขนาดกลาง ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตสุราแช่ที่ไม่ใช่สุราแช่ชนิดเปียร์ มาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปีนับถึงวันที่ยื่นคำขอ ทั้งนี้ หากปรากฏว่าเคยมีประวัติการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต จะขออนุญาตได้เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่พ้นโทษหรือวันที่ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบ แล้วแต่กรณี

ผู้ใดประสงค์จะผลิตสุราที่มีไข้เพื่อการค้า ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาต พร้อมทั้งเอกสาร หรือหลักฐานตามที่กำหนดในแบบคำขอต่อธิบดี โดยผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ต้องมีอายุไม่น้อยกว่า 20 ปี โดยคำขอรับใบอนุญาต อย่างน้อยต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- เลขประจำตัวประชาชนหรือเลขทะเบียนนิติบุคคลของผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาต
- แผนที่หรือพิกัดแสดงที่ตั้งของสถานที่ที่จะใช้ผลิตสุราที่มีไข้เพื่อการค้า
- รายละเอียดของเครื่องกลั่นสำหรับผลิตสุรา ชนิดสุราที่จะผลิต ส่วนผสมหรือส่วนประกอบที่ใช้ในการผลิต ขั้นตอนการผลิต และปริมาณการผลิต
- คำยินยอมให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายเข้าถึงข้อมูล

ทั้งนี้เมื่อได้รับคำขอรับใบอนุญาตแล้ว ให้เจ้าพนักงานสรรพสามิตซึ่งอธิบดีมอบหมาย ตรวจสอบรายละเอียดในคำขอ รวมทั้งเอกสารและหลักฐานว่าถูกต้องและครบถ้วนหรือไม่ หากไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้แจ้งผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตทราบ ในกรณีที่อธิบดีพิจารณาแล้วเห็นว่าคำขอรับใบอนุญาตเป็นไปตามข้อกำหนด และสถานที่ที่จะผลิตสุราที่มีพื้นที่เพียงพอที่จะผลิตสุราโดยไม่ก่อให้เกิดอันตรายหรืออาจก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น และมีใช้สถานที่ผลิตสุราของผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตสุรารายอื่น ให้มีคำสั่งอนุญาตและแจ้งคำสั่งดังกล่าวให้ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตทราบ

เป็นหนังสือ และให้มาชำระค่าธรรมเนียม ในกรณีที่อธิบดีพิจารณาแล้วเห็นว่าคำขอไม่เป็นไปตามกำหนด ให้มีคำสั่งไม่อนุญาตและแจ้งคำสั่งดังกล่าวให้ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตทราบเป็นหนังสือ ทั้งนี้ ให้ระบุเหตุผลของการไม่อนุญาตรวมทั้งแจ้งสิทธิอุทธรณ์ การยื่นอุทธรณ์ และระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์ให้ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตทราบด้วย ให้อธิบดีพิจารณาคำขอให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับจากวันที่ได้รับคำขอรับใบอนุญาตและมีเอกสารและหลักฐานครบถ้วนแล้ว หากผู้ได้รับใบอนุญาตผลิตสุราที่มีใช้เพื่อการค้าผู้ใดประสงค์จะผลิตสุราต่อเนื่องจากระยะเวลาที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตภายใน 90 วันก่อนวันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ

6. คราฟต์เบียร์ในต่างประเทศ

การทำคราฟต์เบียร์มีต้นกำเนิดจากเยอรมันและหลายประเทศในยุโรป มีทั้งแบบผลิตที่บ้าน (Home Brew) และการผลิตในผับ (Brewpub) โดยการดัดแปลงนำผลไม้ชนิดต่าง ๆ แม้กระทั่งกาแฟหรือช็อกโกแลตใส่ลงไปเพื่อเพิ่มรสชาติ ไม่ว่าต้นกำเนิดของเบียร์ในยุโรปคือประเทศเยอรมัน แต่ในประเทศอเมริกาได้ผ่านกฎหมายอย่างถูกต้องในการผลิตคราฟต์เบียร์ ซึ่งภายหลังปีพ.ศ. 2521 อเมริกาได้ออกกฎหมายเพื่อผลิตเบียร์บริโภคในชุมชน จากนั้นเพิ่มเป็นการผลิตทางท้องถิ่น ค่าเบียร์จึงกลายเป็นเบียร์ทางเลือกสำหรับผู้ดื่มที่ต้องการรสชาติแปลกใหม่ โดยออกกฎหมายรองรับผู้ผลิตรายย่อยใน 3 รัฐดังต่อไปนี้

รัฐไวโอมิง (Wyoming) เป็นรัฐที่สนับสนุนการผลิตเบียร์และให้เงินสนับสนุนผู้ผลิตเบียร์เพื่อให้เป็นสินค้าประจำท้องถิ่น โดยอาศัยหลักกฎหมายการบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geotechnical Indications: GI) การกำหนดปริมาณในการผลิตเบียร์ของรัฐนี้ โดยกำหนดโรงเบียร์ขนาดย่อมไว้ที่ไม่เกิน 6,000,00 ลิตรต่อปี และต้องไม่น้อยกว่า 6,000 ลิตรต่อปี ซึ่งขออนุญาตต่อหนึ่งโรงงานผลิตมีค่าธรรมเนียม 500 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี สำหรับเบียร์ที่ผลิตจากโรงงานขนาดเล็กสามารถนำบรรจุขวดขายผ่านร้านค้าปลีกได้และมีค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเพิ่มเติมอีก 200 ดอลลาร์สหรัฐคิดเป็นเงินบาท ไทยประมาณ 6 ถึง 7 พันบาท แต่หากไม่ประสงค์จะขายตามร้านค้าปลีก ก็สามารถขายได้เฉพาะที่บาร์ของหัวเองเท่านั้น ในกรณีที่ไม่อยากจ่ายค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเพิ่มเติมอีก 200 ดอลลาร์สหรัฐ

รัฐวอชิงตัน (Washington) เป็นรัฐที่ให้ความสำคัญในการผลิตเบียร์ต่อผู้ผลิตเบียร์รายเล็กเป็นอันดับที่ 2 ของประเทศ โดยมีการกำหนดใบอนุญาตในการผลิตสุราไว้ 2 แบบ โดยแบ่งตามปริมาณในการผลิตซึ่งใบอนุญาตแบบแรก กำหนดการผลิตไว้ที่ไม่เกิน 710,000 ลิตรต่อปี และมีค่าธรรมเนียม 100 ดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นเงินบาทไทยที่ 3,000 บาทโดยประมาณ ส่วนใบอนุญาตประเภทที่ 2 กำหนดการผลิตที่มากกว่า 710,000 ลิตร และค่าธรรมเนียมใบอนุญาต 2,000 ดอลลาร์สหรัฐที่ความสนใจในการผลิตเบียร์สามารถขอใบอนุญาตทั้งสองแบบเพื่อขายเบียร์ที่ผลิตเองหรือจะ

นำเบียร์ที่ผลิตจากโรงงานอื่นมาจำหน่ายก็ได้ด้วยเช่นกัน นอกจากนั้นยังอนุญาตให้ถือใบอนุญาตร้านอาหารและสามารถนำเบียร์เข้ามาขายในร้านอาหารแบบขายปลีกได้

รัฐนิวแฮมเชียร์ (New Hampshire) แบ่งการผลิตเป็น 3 ระดับ คือระดับภูมิภาคระดับกลาง และระดับเล็ก โดยเป็นรัฐที่มีชื่อเสียงในด้านการผลิตคราฟต์เบียร์ และสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดคราฟต์เบียร์ในตลาดแบบหลากหลาย ซึ่งชุมชนที่มีชื่อเสียงในนิวแฮมเชียร์ คือ ชุมชน Moat Mountain Smokehouse โดยมีการริเริ่มก่อตั้งมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 โดยมีจำนวนร้านเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ 174 ที่นั่ง โดยรวมทั้งร้านอาหารและที่พักต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ในย่าน North Conway โดยรัฐ นิวแฮมเชียร์ กำหนดปริมาณการผลิตสามลำดับ คือ ภูมิภาค สามารถผลิตได้มากกว่า 15,000 บาร์เรลต่อปี ระดับกลาง ผลิตได้ไม่เกิน 15,000 บาร์เรลต่อปี และระดับเล็ก ผลิตได้ไม่เกิน 2,000 บาร์เรลต่อปี (ธิดารัตน์ จักรสมภพ, 2563)

ในเอเชียมีการผลิตคราฟต์เบียร์ประเทศญี่ปุ่น เดิมทีกฎหมายภาษีเบียร์มีความเข้มงวดมากโรงเบียร์จะไม่ได้รับใบอนุญาตในการผลิต หากผลิตได้ไม่ถึง 2 ล้าน ลิตรต่อปีเป็นอย่างต่ำ ต่อมาภายหลังได้มีการผ่อนปรนให้ผู้ผลิตเบียร์รายเล็กสามารถผลิตเบียร์ได้ที 60,000 ลิตรต่อปี และ สำหรับผู้ที่มีใบอนุญาตผลิตเบียร์ในปริมาณ 60,000 กิโลลิตรต่อปี ญี่ปุ่นเรียกใบอนุญาตชนิดนี้ว่า "ฮัปโปชู" (Happoshu) หรือเบียร์ที่มีส่วนผสมของมอลต์ต่ำกว่าร้อยละ 50 หรือวัตถุดิบอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากที่กำหนด โดยใบอนุญาต ฮัปโปชู ภายใต้กฎหมายสุราของประเทศญี่ปุ่นไม่ถือว่าเป็นเบียร์ แม้ว่าเครื่องดื่มเหล่านี้นจะมีรสชาติพื้นฐานไม่แตกต่างจากเบียร์ จากการจัดแบ่งประเภทและชนิดของ เบียร์ตามใบอนุญาตดังกล่าวและมีการเสียภาษีสูงกว่าเบียร์ปกติ ทำให้เกิดเบียร์ภายใต้ใบอนุญาตแบบฮัปโปชู เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายทำให้เกิดผู้ประกอบการรายใหม่เพิ่มขึ้นเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ซึ่งนิยมคราฟต์เบียร์ ในประเทศญี่ปุ่นเพิ่มมากขึ้นกว่าในประเทศอเมริกาโดยมีการจัดทัวร์ท่องเที่ยวเยี่ยมชมโรงงานผลิตเบียร์ การกล่าวเล่าประวัติศาสตร์และกรรมวิธีการผลิต รวมถึงการชิมเบียร์ นอกจากนั้นยังมีการจัดเทศกาลคราฟต์เบียร์ ในญี่ปุ่น ออกร้านเพื่อให้นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่รักในการดื่มคราฟต์เบียร์ได้เข้าร่วมในช่วงเดือนกันยายนของทุกปีในเมืองโยโกฮาม่า (องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2565)

เช่นเดียวกับประเทศสิงคโปร์ที่มีโรงเบียร์ขนาดเล็กกระจายตัวอยู่หลายพื้นที่และมีการแยกใบอนุญาตสุราและเบียร์ออกจากกัน ในอดีตมีเพียงใบอนุญาตชนิดเดียวซึ่งต่อมาใน ปี พ.ศ. 2547 รัฐบาลสิงคโปร์เริ่มผ่อนปรนให้เกิดโรงเบียร์ขนาดเล็ก โดยอนุญาตให้ประชาชนผลิตเบียร์ดื่มเองได้ แต่ต้องมีการขออนุญาตล่วงหน้า จนภายหลัง พ.ศ. 2551 รัฐบาลสิงคโปร์ยกเลิกใบอนุญาตทั้งหมด ทำให้การผลิตเบียร์ที่บ้านดื่มเองได้ 30 ลิตร สามารถทำได้ทันที ซึ่งแต่เดิมโรงเบียร์ขนาดเล็กและมีการจ่ายค่าธรรมเนียมเท่ากับโรงเบียร์ขนาดใหญ่และรวมถึง Home Brew ด้วย โดยต่อมาในปี พ.ศ. 2555

รัฐบาลสิงคโปร์หารือกักภาคเอกชนจนที่สุดได้ปรับให้ผู้ผลิตเบียร์รายเล็ก ที่ผลิตได้น้อยกว่า 1.8 ล้านลิตรต่อปี จ่ายค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเพียง 8,400 ดอลลาร์สิงคโปร์

ในส่วนของตลาดคราฟต์เบียร์ ในประเทศไทยซึ่งภาครัฐอนุญาตให้ทำคราฟต์เบียร์ในลักษณะ Brewpub และคิม ฌ สถานที่ผลิตเท่านั้น ดังนั้นเราจะเห็นเบียร์คนไทยเป็นเบียร์ที่บรรจุกวดยและนำเข้ามาขายเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ คราฟท์เบียร์ยี่ห้อ Outlaw Beer เป็นเบียร์ที่ถือกำเนิดขึ้นที่จังหวัดเลย ได้ทำการทดลองขายให้ลูกค้า เมื่อสินค้าเป็นที่นิยมจึงนำออกไปผลิตที่โรงเบียร์ Kingdom Breweries กรุงเทพมหานคร นอกจากนั้นยังมีคราฟต์เบียร์ยี่ห้อ บ้านนอกเบียร์ ลำซิ่งเบียร์ ซึ่งเป็นเบียร์จากถิ่นกำเนิดที่จังหวัดสกลนคร Triple Pearl จากบางแสน ชลบุรีก็นำออกไปผลิตที่กัมพูชา รวมถึงยังแบรนด์อื่นที่ส่งออกไปผลิตที่ประเทศอื่นเพราะแหล่งพื้นที่ขายนำเข้ามาได้ง่าย เช่น ยี่ห้อ Chang Mai Beer ได้สูตรที่ลงตัวก็ส่งสูตรนั้นนำออกไปผลิตที่ประเทศลาว เช่น คราฟต์เบียร์ ชาตะวันเป็นผู้ที่บุกเบิกตลาดคราฟต์เบียร์ในยุคแรก ๆ ในประเทศไทยโดยเริ่มผลิตครั้งแรกที่ภูเก็ต ก่อนที่จะเป็นแบรนด์แรกที่ถูกกฎหมายในไทย เคยนำสูตรไปผลิตที่โรงงานผลิตเบียร์ชื่อ Stockade Brew Co ประเทศออสเตรเลียจะเห็นได้ว่าผู้ผลิตไทยหรือแบรนด์ไทยที่ได้รับความนิยมในตลาดนั้นผลิตจากต่างประเทศทั้งสิ้นแล้วนำเข้ามาขายในประเทศไทย รวมไปถึง Golden Coins Beer ปัจจุบันคือร้านคราฟต์เบียร์ที่เอ็กมัยเบียร์ยี่ห้อนี้ถูกส่งออกไปผลิตที่ประเทศเวียดนาม รวมถึงประเทศไต้หวันของเบียร์ยี่ห้อดังอย่าง Mahanakhon Brewery เป็นวิสาหกิจเบียร์สไตล์เบลเยียมโดยมีส่วนผสมของข้าวหอมมะลิไทย มะพร้าว ใบเตย เป็นต้น (ธิดารัตน์ จักรสมภพ, 2563)

ผู้ผลิตเหล่านี้ได้มีการรวมตัวไปรวมหารือกักภาครัฐและยินดีที่จะชำระภาษีให้แก่ภาครัฐ การเมืองในพื้นที่นั้น ๆ หรือการขาดแคลนคนงานในการผลิตเพราะแบรนด์ไทยเกือบทั้งหมดส่งสูตรคราฟต์เบียร์ของตนออกไปผลิตที่ต่างประเทศ โดยผู้ผลิตเบียร์ได้ยื่นหนังสือเปิดผนึกในวันที่ 2 พ.ค. พ.ศ. 2566 โดยนายกสมาคมท้องถิ่นสุราไทย หรือเครือข่ายประธานสุราแห่งประเทศไทยและตัวแทนสมาคมการค้าผู้ประกอบการธุรกิจคราฟต์เบียร์ได้เดินทางมายื่นหนังสือเปิดผนึกแก่ ส.ว. และได้ให้การตอบรับหนังสือเปิดผนึกโดยเห็นตรงกันกับภาคผู้ประกอบการเพื่อให้คราฟต์เบียร์ไทยเป็นนโยบายในการผลักดันเศรษฐกิจ ส่งผลถึงภาคการท่องเที่ยว เนื่องจากตลาดคราฟต์เบียร์เป็นคนละตลาดกับเบียร์หลัก ซึ่งแต่ละยี่ห้อจะมีสูตรและรสชาติที่แตกต่างกัน โดยผู้ผลิตรายย่อย ในปี พ.ศ. 2563 มีมูลค่าการนำเข้าประมาณ 300-500 ล้านบาท ของมูลค่าตลาดเบียร์ไทยราว 180,000 ถึง 200,000 ล้านบาท ที่ผู้ผลิตรายย่อยเลี้ยงไปใช้ฐานการผลิตที่ต่างประเทศซึ่งเป็นประเทศ ที่สนับสนุนและส่งเสริมผู้ผลิตรายย่อยอย่างเช่นออสเตรเลีย ไต้หวัน เวียดนาม กัมพูชา แล้วส่งสินค้า กลับมาขายยังประเทศไทย (ธิดารัตน์ จักรสมภพ, 2563)

จากแนวคิดเกี่ยวกับอุตสาหกรรมคราฟต์เบียร์ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า โดยสากลทั่วไปแล้ว คราฟต์เบียร์นั้น จะมีฐานการผลิตโดยโรงเบียร์อิสระที่มีขนาดเล็ก ที่เน้นการผลิตเบียร์ที่มีเอกลักษณ์ และมีรสชาติของตน โดยใช้เทคนิค กรรมวิธีในการผลิตเบียร์แบบดั้งเดิม โดยมีวัตถุดิบและส่วนผสม คุณภาพสูงของแต่ละพื้นที่ของภูมิประเทศนั้น เป็นส่วนประกอบ และในทางตรงกันข้าม เบียร์เชิงพาณิชย์ที่รู้จักการอย่างแพร่หลายของนายทุนต่าง ๆ ที่ผลิตโดยโรงเบียร์อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ที่มักให้ความสำคัญกับการผลิตจำนวนมาก ที่พึงถึงผลกำไรมากกว่ารสชาติ และคุณภาพ เบียร์เชิงพาณิชย์ มักจะใช้วัตถุดิบรองที่ใช้เป็นส่วนผสม ในการลดต้นทุนการผลิต เช่น ข้าว ข้าวโพดที่มีจำนวนมาก ซึ่งอาจส่งผลให้กลิ่นและรสชาติของเบียร์ไม่เข้มข้นเหมือนคราฟต์เบียร์ นอกจากนี้ เบียร์เชิงพาณิชย์ มักจะส่วนผสมของวัตถุดิบเสีย หรือผ่านการพาสเจอร์ไรซ์เพื่อยืดอายุการเก็บรักษา ซึ่งอาจส่งผลต่อ รสชาติได้เช่นกัน โดยปัญหาสำคัญที่ทำให้อุตสาหกรรมคราฟต์เบียร์ในประเทศไทยนั้นคือประเทศไทย ข้อจำกัดหลายอย่าง ที่คราฟต์เบียร์เป็นที่รู้จักกันแค่ในเฉพาะกลุ่ม ซึ่งคนส่วนใหญ่จะรู้จักเพียงเบียร์ที่ ขายโดยนายทุนไม่กี่ยี่ห้อ จึงไม่แปลกที่ส่วนใหญ่จะยังไม่รู้จักคราฟต์เบียร์ แต่ในระยะหลังกระแส คราฟต์เบียร์เริ่มเข้ามามีอิทธิพลมากขึ้นเนื่องจากกระแสจากต่างประเทศ ทำให้คนไทยเริ่มมีทางเลือก ในการดื่มเบียร์มากขึ้น ซึ่งในต่างประเทศมองว่าอุตสาหกรรมคราฟต์เบียร์นั้น ส่งผลต่อเศรษฐกิจได้ อย่างมากไม่ใช่เพียงนายทุนเฉพาะกลุ่ม โดยการปรับการจัดเก็บภาษีจากคราฟต์เบียร์ในอัตราตาม ปริมาณการผลิตของผู้ผลิต โดยพึงถึงส่วนผสมของวัตถุดิบหลัก เพื่อให้เกิดอุตสาหกรรมคราฟต์เบียร์ เพิ่มขึ้น และส่งผลให้กับตลาดการส่งออกของประเทศอีกด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ณัฐสุตา เวียงอำพล (2558) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดให้สมาชิกรัฐสภา มีสถานะเป็นผู้แทน ของปวงชนชาวไทย ตามมาตรา 122 ที่บัญญัติ ให้ “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาย่อม เป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย โดยไม่อยู่ในความ ผูกมัดแห่ง อาณัติมอบหมาย หรือความครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติ หน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ของปวงชนชาวไทย โดยปราศจากการขัดกันแห่ง ผลประโยชน์” สามารถเห็น ได้ว่ารัฐธรรมนูญไม่เพียงแต่กำหนดให้ผู้แทนเป็นตัวแทนของประชาชนชาวไทยเท่านั้น แต่ยังรับรอง หลักการแห่งความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาไว้อีกด้วย ภายใต้หลักการนี้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของตน โดยไม่ถูกจำกัดด้วย ข้อผูกมัด คำสั่งมอบหมาย หรืออิทธิพลใด ๆ ดังนั้น อาจตีความได้ว่าการเป็นผู้แทนของปวงชนชาว ไทยตามที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ หมายถึงการเป็นตัวแทนของประชาชนทั้งประเทศ ไม่ได้จำกัดอยู่เพียง แค่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตของตนเท่านั้น นอกจากนี้ การปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนต้องเป็นไปโดยอิสระ

ปราศจากการครอบงำ ไม่ว่าจะมาจากพรรคการเมือง ประชาชนในเขตเลือกตั้ง หรืออิทธิพลจากอำนาจในรูปแบบต่าง ๆ ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน คือ ผู้แทนจำนวนมากขาดความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง เห็นได้จากการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมักมองว่าตนเป็นตัวแทนของประชาชนในพื้นที่ที่เลือกตั้งตนเข้ามา มากกว่าการเป็นตัวแทนของประชาชนทั้งประเทศ นอกจากนี้ การที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมือง ยังทำให้ผู้แทนต้องยึดโยงกับมติพรรคและปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนของพรรคการเมืองโดยปริยาย ส่งผลให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างอิสระ และไม่อาจทำหน้าที่ในฐานะ "ตัวแทนของชาติ" ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพิทักษ์และรักษาผลประโยชน์ของประชาชนโดยรวมได้อย่างแท้จริง

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าประชาธิปไตยแบบตัวแทนกำลังเผชิญกับวิกฤติด้านความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของผู้แทน ความแตกต่างในการรับรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของตนย่อมส่งผลโดยตรงต่อการออกแบบคิดในการตัดสินใจ รวมถึงแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ในรัฐสภาของผู้แทนแต่ละคน ซึ่งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ หรืออาจกล่าวได้ว่า ทศนคติทางการเมืองของผู้แทนมีอิทธิพลอย่างมากต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ รวมถึงการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง นอกจากนี้ ยังส่งผลต่อการรักษาผลประโยชน์ของทั้งท้องถิ่นและประเทศ ตลอดจนการผลักดันนโยบายและการกระจายทรัพยากร อย่างไรก็ตาม หากผู้แทนมองว่าตนเองเป็นเพียงตัวแทนของท้องถิ่นหรือประชาชนในเขตเลือกตั้งเท่านั้น บทบาทของผู้แทนก็จะจำกัดอยู่เพียงการพิทักษ์ผลประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่ของตนเอง มากกว่าการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศโดยรวม ผู้แทนลักษณะนี้มักให้ความสำคัญกับความต้องการของประชาชนในเขตเลือกตั้งของตนเป็นหลัก โดยมุ่งเน้นการดำเนินนโยบายหรือการตัดสินใจที่เอื้อต่อคะแนนเสียงและความไว้วางใจจากประชาชน เพื่อให้ตนเองได้รับการเลือกตั้งอีกครั้ง ส่งผลให้การตัดสินใจของผู้แทนขาดความเป็นอิสระ เนื่องจากต้องคำนึงถึงความต้องการและความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่มากกว่าผลประโยชน์โดยรวมของประเทศ ในทางกลับกัน ผู้แทนที่ตระหนักถึงบทบาทของตนในฐานะตัวแทนของประชาชนทั้งชาติจะให้ความสำคัญกับผลประโยชน์และความต้องการของส่วนรวมเป็นหลัก การตัดสินใจหรือพิจารณาเรื่องใด ๆ จะไม่มุ่งเน้นเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มประชาชนเฉพาะพื้นที่เท่านั้น การยึดมั่นในแนวทางการทำหน้าที่เช่นนี้จะส่งผลต่อทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้มุ่งเน้นการดำเนินงานที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นสำคัญ จึงทำให้การดำรงสถานะของ ผู้แทนประเภทนี้มีความเป็นกลางและกระทำการอันเป็น ไปเพื่อผลประโยชน์ของปวงชนทั้งชาติอย่างแท้จริงมากกว่า อย่างไรก็ตาม ประเด็นสำคัญที่ต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของผู้แทนคือ เราไม่สามารถจำแนกหรือจัดประเภทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละคนได้อย่างชัดเจนว่าพวกเขาทำหน้าที่เป็นตัวแทนของใครหรือปฏิบัติงานในนามของสิ่งใดโดยเฉพาะ เนื่องจากการทำหน้าที่ของผู้แทนในทุกระดับก็มีความคาบ

เกี่ยวกับระหว่างระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ตัวอย่างเช่น การตัดสินใจของผู้แทนในระดับท้องถิ่นอาจได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางการเมืองในระดับชาติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความซับซ้อนของบทบาทในการเป็นตัวแทนของประชาชน ในบางกรณี ผู้แทนอาจปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนของชาติ แต่ขอบเขตของการทำงานอาจคาบเกี่ยวหรือทับซ้อนกับบทบาทของผู้แทนในระดับท้องถิ่นหรือพรรคการเมือง ซึ่งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยาก เนื่องจากผู้แทนดำรงอยู่ในบริบททางสังคมและการเมืองที่ซับซ้อนและหลากหลายมิติ ทำให้ไม่สามารถจำแนกหรือจัดประเภทได้อย่างชัดเจนว่าผู้แทนแต่ละคนปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนประเภทใดโดยเฉพาะ นอกจากนี้ การพิสูจน์ถึงเจตนาที่แท้จริงของผู้แทนในการปฏิบัติหน้าที่เป็นเรื่องที่ทำได้ยาก เนื่องจากบทบาทของผู้แทนมีความทับซ้อนในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง พรรคการเมือง ทศนคติส่วนตัวของผู้แทน ตลอดจนความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทของผู้แทน ดังนั้น การตัดสินใจดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ มักเกิดจากการพยายามประสานความสัมพันธ์ในมิติต่าง ๆ ให้สมดุล เพื่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ทุกฝ่ายมากที่สุด ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า แม้รัฐธรรมนูญจะรับรองหลักการความเป็นอิสระของผู้แทน แต่ในทางปฏิบัติ การที่ผู้แทนจะสามารถตัดสินใจได้อย่างอิสระตามเจตจำนงของตนเองเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก งานวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนในสภาผ่านบทบาทและอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเท่านั้น และเพื่อให้การศึกษานี้มีความโดดเด่นและแตกต่างจากงานวิจัยอื่น ๆ ผู้เขียนได้กำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการเป็นตัวแทนของชาติขึ้นมา เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ว่าผู้แทนสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้สอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าวหรือไม่

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 5 ราย ซึ่งมีสถานะทางการเมือง ภูมิหลัง และประสบการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน เพื่อทำการสัมภาษณ์และวิเคราะห์ว่าความแตกต่างเหล่านี้ส่งผลต่อทัศนคติหรือแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของการเป็นตัวแทนหรือไม่ โดยมุ่งเน้นการพิจารณาว่าปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลต่อมุมมองและแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนแต่ละคนอย่างไร นอกจากนี้ผู้เขียนได้นำเกณฑ์และ ตัวชี้วัดการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาไทยที่ สถาบันพระปกเกล้าได้พัฒนาขึ้นตามกรอบการประเมิน รัฐสภาของสหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union : IPU) โดยได้ทำการคัดเลือกเกณฑ์และตัวชี้วัด ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้แทนมาปรับใช้ ประกอบกับนำอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยมาเป็นกรอบในการศึกษาเพื่อสร้างตัวชี้วัดความเป็นตัวแทนชาติขึ้น ทั้งนี้ผู้เขียนคาดหวังว่าตัวชี้วัดความเป็นตัวแทนชาติที่พัฒนาขึ้นจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในการประเมินและพิจารณาการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนแต่ละราย อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นแนวทางให้ผู้แทนนำไปปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับบทบาทของการเป็นตัวแทนของชาติ อันเป็นไปตามเจตนารมณ์ที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้

1. ความหมายของผู้แทน

สถาบันพระปกเกล้า (2555) ได้ให้ความหมายของ การเป็นตัวแทนของประชาชนว่า การเป็นตัวแทนของ ประชาชน หมายถึง การทำหน้าที่ผู้แทนปวงชนของ สมาชิกรัฐสภาอันประกอบไปด้วย กลุ่มบุคคลที่เป็นตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย มีการได้มาอย่าง โปร่งใส และมีความเสมอภาค เท่าเทียมในการทำหน้าที่ อภิปรายประเด็นความห่วงใยของประชาชนและการ พิจารณาผลประโยชน์ของชาติร่วมกันในรัฐสภา กลไกการบริหารจัดการของรัฐสภาและพรรคการเมืองมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาในฐานะตัวแทนของประชาชน จากนิยามดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่าการเป็นตัวแทนของประชาชน หมายถึง การเป็นผู้แทนทางการเมือง (Political Representation) ซึ่งมีบทบาทในการเป็นตัวแทนของประชาชนภายในระบบการเมืองผ่านกระบวนการเลือกตั้งเพื่อเข้ามาทำหน้าที่ในฐานะผู้แทนอย่างเป็นทางการ ผู้แทนดังกล่าวจึงเป็นผู้ที่มีสถานะ อันชอบธรรมที่ผ่านกระบวนการเลือกตั้งเพื่อเข้ามาทำหน้าที่ใช้อำนาจนั้น (Elected Representative) โดยระบบการเลือกตั้งจะต้องไม่กีดกันบุคคลในการเข้ามาลงแข่งขันในระบบการเมือง การเปิดโอกาสให้คนจากกลุ่มต่าง ๆ สามารถลงสมัครรับเลือกตั้งจะช่วยให้ได้ผู้แทนที่มีความหลากหลายทั้งในด้านแนวคิดและประสบการณ์ ทั้งนี้ ผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งจะยังคงดำรงตำแหน่งอย่างถูกต้องตามกฎหมายจนกว่าจะพ้นจากตำแหน่ง ไม่ว่าจะการปฏิบัติหน้าที่ในรัฐสภาจะเป็นอย่างไร ในทางปฏิบัติแล้ว ผู้แทนส่วนใหญ่อย่างน้อยที่สุดมักให้ความสำคัญกับผลประโยชน์และความคิดเห็นของประชาชนในเขตเลือกตั้งของตน ขณะเดียวกันก็มองว่าตนเองมีอิสระในการตัดสินใจในเรื่องที่เห็นว่าดีและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อพรรคการเมืองหรือประเทศโดยรวม

2. ทฤษฎีตัวแทนและทฤษฎี อำนาจอธิปไตย

ปัญหาในเรื่องการมองบทบาทในการเป็นตัวแทนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนี้ได้มีการถกเถียงกันอยู่เสมอว่า ควรจะทำหน้าที่เป็น “ตัวแทน” ของใคร โดยส่วนใหญ่ ได้แบ่งความเข้าใจในการมองบทบาทของตัวแทน ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มแรก มองว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นตัวแทนของประชาชน ซึ่งแนวคิดนี้ได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนของฌอง-ฌาคส์ รุสโซ ทฤษฎีนี้เสนอว่าสังคมเกิดขึ้นจากการที่ประชาชนยินยอมสละเสรีภาพตามธรรมชาติของตนเพื่อสร้างสัญญาประชาคมขึ้นมา ซึ่งหมายความว่าสังคมไม่ได้ก่อตั้งขึ้นจากการบังคับหรือข่มขู่ แต่เกิดจากความสมัครใจของประชาชน ดังนั้น อำนาจอธิปไตยจึงเป็นของประชาชนทุกคน ไม่ใช่อำนาจที่ตกอยู่กับพระเจ้าหรือกษัตริย์ ตามแนวคิดดั้งเดิมที่เคยเชื่อกันมาก่อนที่รุสโซจะนำเสนอทฤษฎีนี้ นอกจากนี้ รุสโซยังอธิบายด้วยว่าอำนาจอธิปไตยมีอยู่ใน ตัวมนุษย์ทุกคน และเมื่อมนุษย์มาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันจน เกิดเป็นสังคม มนุษย์ก็

ได้ทำสัญญากันไม่ว่าจะโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายว่าจะร่วมกันมอบอำนาจอธิปไตยที่ตนมีอยู่ให้กับสังคม

รูสโซได้อธิบายต่อไปว่า สมาชิกในสังคมแต่ละคนล้วนมีส่วนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองรัฐ หรือที่เรียกว่า อำนาจอธิปไตย (Sovereignty) ตามแนวคิดของรูสโซ ซึ่งอธิบายว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนโดยรวม และประชาชนแต่ละคนมีส่วนร่วมในอำนาจนี้อย่างเท่าเทียมกัน รูสโซยกตัวอย่างว่า หากอำนาจอธิปไตยของรัฐถูกแบ่งออกเป็นหนึ่งส่วน ประชาชนในรัฐที่มีจำนวน 100,000 คน แต่ละคนจะมีส่วนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย $1/100,000$ ส่วน ซึ่งหมายความว่าทุกคนมีสิทธิและบทบาทในการปกครองรัฐร่วมกัน และในทำนองเดียวกัน หากรัฐมีประชากร 1,000,000 คน อำนาจอธิปไตยของประชาชนแต่ละคนจะมีค่าเท่ากับ $1/1,000,000$ ส่วน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าอำนาจอธิปไตยถูกกระจายอย่างเท่าเทียมกันในหมู่ประชาชนทุกคน ดังนั้น ตามแนวคิดของ รูสโซ อำนาจอธิปไตยจึงเป็นของประชาชนอย่างสมบูรณ์ เนื่องจากทุกคนมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของอำนาจนี้โดยไม่มีใครมีอำนาจเหนือกว่าผู้อื่น

รูสโซยังได้เสนอแนวคิดเพิ่มเติมว่า สังคมที่ได้รับมอบอำนาจอธิปไตยจากประชาชนผ่านสัญญาประชาคมสามารถมอบอำนาจนี้ให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป็นผู้ใช้อำนาจแทนได้ แต่การใช้อำนาวดังกล่าว ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชน ซึ่งหมายความว่าผู้ที่ได้รับอำนาจไปบริหารรัฐจะต้องปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของประชาชนเสมอ

นอกจากนี้ ทฤษฎีของรูสโซยังเน้นย้ำถึง หลักความเสมอภาคของประชาชนในรัฐ เนื่องจากอำนาจอธิปไตยเป็นของทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีประชาชนคนใดมีส่วนในการเป็นเจ้าของอำนาจนี้มากกว่าผู้อื่น ทุกคนมีสิทธิและอำนาจเท่ากันในการกำหนดทิศทางของสังคม ด้วยเหตุนี้ การใช้อำนาจอธิปไตยของผู้ปกครองจึงเป็นเพียงการใช้อำนาจแทนประชาชน ไม่ใช่การถือครองอำนาจโดยสมบูรณ์ เนื่องจากผู้ปกครองเองก็เป็นส่วนหนึ่งของประชาชน และมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยเท่า ๆ กับประชาชนคนอื่น ๆ ผู้ปกครองได้รับอำนาจนี้มาจากความยินยอมพร้อมใจของประชาชน เพื่อให้ทำหน้าที่แทนเป็นการชั่วคราว มิใช่การมอบอำนาจให้เป็นเจ้าของอย่างถาวร เช่นเดียวกับกษัตริย์ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งถือว่าอำนาจเป็นของตนเองโดยสมบูรณ์และสืบทอดได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากประชาชน

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาตามแนวคิดของ รูสโซ จะพบว่า การมอบอำนาจอธิปไตยให้ผู้ปกครองใช้อำนาจแทนจะเกิดขึ้นได้จริงก็ต่อเมื่อประชาชนทุกคนในรัฐยินยอมพร้อมใจกันมอบอำนาวดังกล่าว ซึ่งในระบอบประชาธิปไตย การเลือกตั้ง ถือเป็นวิธีการที่ได้รับการยอมรับในการแสดงออกถึงการมอบอำนาจนี้ ทั้งนี้ การมอบอำนาวดังกล่าวจะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อประชาชนทุกคนในรัฐเข้าร่วมใช้สิทธิเลือกตั้ง เนื่องจากการเลือกตั้งเป็นกลไกสำคัญที่สะท้อนเจตจำนงของประชาชน และเป็นกระบวนการที่รับรองว่าผู้ที่ได้รับอำนาจเป็นตัวแทนของประชาชนโดยชอบธรรม การเลือกตั้งจึง

เป็นกระบวนการที่ประชาชนแสดงเจตนามอบอำนาจให้กับผู้ปกครอง แต่ในทางปฏิบัติ การที่ประชาชนทุกคนพร้อมใจกันไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือเลือกในทิศทางเดียวกันอย่างเป็นเอกฉันท์นั้นแทบจะเป็นไปไม่ได้ เนื่องจาก รัฐสมัยใหม่ (Modern State) เป็นสังคมที่มีความหลากหลาย ทั้งในแง่ของผลประโยชน์ ความคิด และอุดมการณ์ทางการเมือง ซึ่งทำให้ความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ย่อมมีความแตกต่างกันเป็นธรรมดา ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่ทุกคนจะมีความเห็นตรงกันทั้งหมดในการเลือกตั้ง

นอกจากนี้การเลือกตั้งเป็นสิทธิของประชาชนในการมอบอำนาจอธิปไตยให้ผู้ปกครองใช้แทนแต่ขณะเดียวกัน ประชาชนก็มีสิทธิที่จะไม่มอบอำนาจดังกล่าว ด้วยการ งดเว้นการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ดังนั้น หากมีการบังคับให้ประชาชนต้องไปเลือกตั้ง อาจถือเป็นการละเมิดสิทธิของประชาชนในความเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยของตนเอง เพราะในระบอบประชาธิปไตย สิทธิในการตัดสินใจเลือกหรือไม่เลือกผู้ปกครอง ควรเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานของแต่ละบุคคล

ดังนั้น หากพิจารณาตามแนวคิดของรูสโซ อำนาจอธิปไตยที่เป็นของประชาชนแต่ละคน เมื่อนำมารวมกันจะกลายเป็นอำนาจอธิปไตยของชาติ ซึ่งหมายความว่า ผู้แทนไม่ได้รับอำนาจจากปัจเจกบุคคลเพียงคนเดียวหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่ได้รับอำนาจจาก "ชาติ" ในฐานะองค์รวม

ผลที่ตามมาคือ ผู้แทนไม่ควรทำหน้าที่เพียงเพื่อสนองตอบเฉพาะประชาชนในเขตเลือกตั้งของตนเท่านั้น แต่ต้องทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ของชาติทั้งหมด นี่จึงเป็นหลักการพื้นฐานของแนวคิดเรื่อง "ตัวแทนของชาติ" ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดที่ว่า ผู้แทนต้องปฏิบัติตามอาณัติของประชาชนผู้เลือกตั้ง (mandat impératif) อย่างเคร่งครัด

กลุ่มที่สอง มองว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นตัวแทนของชาติ ซึ่งกลุ่มนี้ได้รับแนวคิดมาจากทฤษฎีอำนาจอธิปไตยของ เซย์เยส (Sieyès) ที่เสนอว่าแม้ประเทศหรือรัฐ (état) จะประกอบด้วยพลเมือง (citoyen) หรือประชาชน แต่ แท้จริงแล้วการที่ประชาชนอยู่รวมกันในรัฐทำให้เกิดสิ่งที่ เรียกว่า “สภาวะแห่งชาติ” ขึ้น ซึ่งสภาวะแห่งชาติหรือที่ เรียกว่า “ชาติ” นั้น แม้ว่าจะเกิดขึ้นจากการมาอยู่ร่วมกัน ของประชาชนในรัฐ แต่ก็ยังเป็นสภาวะพิเศษที่มีลักษณะ เป็นนามธรรม และมีความเป็นอยู่แตกต่างหากจาก ประชาชนทุกคนในรัฐที่มารวมกันเป็นชาติ และชาตินั้น เองที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ไม่ใช่ประชาชนในรัฐ แต่อย่างใด นอกจากนี้ ชาติยังเป็นสภาวะพิเศษที่มีองค์ประกอบอื่น ๆ นอกเหนือจากประชาชนที่มาอยู่รวม กันในรัฐ ณ เวลาปัจจุบันด้วย กล่าวคือ ประชาชนที่จะ เกิดมีขึ้นในรัฐ ณ เวลาใดในอนาคต และประชาชนที่เคย ดำรงอยู่ในรัฐในช่วงเวลาที่เป็นอดีตกาล ก็ถือเป็นองค์ประกอบของชาติด้วยเช่นเดียวกัน

แนวคิดใหม่เกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยของเซย์เยสถูกนำเสนอโดยยึดหลัก “ชาติ” เป็นศูนย์กลาง แทนที่จะเป็น “ประชาชน” ทั้งนี้เนื่องจากชาติเป็นสถานะที่ดำรงอยู่เหนือกาลเวลา ขณะที่ประชาชนเป็นเพียงกลุ่มบุคคลที่มีชีวิตอยู่ในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น นอกจากนี้ ชาติยังมีสถานะเป็นนิติบุคคลที่สามารถแสดงเจตจำนงหรือดำเนินนิติกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตัวเอง

นอกจากนี้ การแสดงเจตจำนงและการกระทำทางนิติกรรมของชาติยังถือเป็นสิ่งที่แยกออกจากการกระทำของประชาชนแต่ละคนที่เป็นองค์ประกอบของชาติ ทฤษฎีที่ให้อำนาจอธิปไตยเป็นของชาติได้รับการยอมรับจากกลุ่มนักปฏิวัติในปี ค.ศ. 1789 เนื่องจากนักปฏิวัติซึ่งส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลางที่มั่งคั่งตระหนักว่า หากยึดถือแนวคิดที่ว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน และเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการเลือกผู้แทนเข้าสู่สภาเพื่อกำหนดทิศทางการบริหารประเทศแล้ว ย่อมส่งผลให้ชนชั้นกลางที่มั่งคั่ง ซึ่งเป็นกลุ่มคนส่วนน้อยในสังคม มีความเสี่ยงสูงที่จะสูญเสียอำนาจทางการเมืองที่ตนเองถือครองอยู่ เนื่องจากจำนวนประชากรในชนชั้นเดียวกับกลุ่มนักปฏิวัติมีสัดส่วนน้อยมากเมื่อเทียบกับประชาชนทั้งประเทศ หากมีการให้สิทธิเลือกตั้งอย่างเท่าเทียมกัน โอกาสที่ผู้แทนจากชนชั้นของพวกเขาก็จะได้รับเลือกตั้งก็จะยิ่งลดลง ส่งผลให้อำนาจในการออกและให้ความเห็นชอบต่อกฎหมาย ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารประเทศ ตกอยู่ในมือของชนชั้นที่มีจำนวนมากกว่า ในที่สุดชนชั้นกลางที่มั่งคั่งก็จะไม่สามารถใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อปกป้องหรือส่งเสริมผลประโยชน์ของตนเองและพวกพ้องได้อย่างเต็มที่ ด้วยเหตุนี้ แนวคิดที่ให้อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนจึงกลายเป็นสิ่งที่ไม่อาจยอมรับได้ในมุมมองของพวกเข

การยอมรับทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติของ บรรดานักปฏิวัติฝรั่งเศสปรากฏหลักฐานจากความในข้อ 3 ของ “ปฏิญญาสิทธิมนุษยชนและพลเมือง ลงวันที่ 26 สิงหาคม ค.ศ. 1789 (Déclaration des Droits de l’homme et du citoyen 26 août 1789)” ความว่า “อำนาจอธิปไตยทุกอำนาจเป็นของชาติ องค์กรใดหรือปัจเจกชนใดจะใช้อำนาจซึ่งมิได้มีที่มาโดยชัดแจ้ง จากอำนาจอธิปไตยหาได้ไม่” นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญ ฉบับแรกของฝรั่งเศสซึ่งได้ประกาศใช้ในปี ค.ศ. 1791 ก็ได้บัญญัติว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การแบ่งแยก การจำหน่ายจ่ายโอน และการอ้างอายุ ความครอบงำอำนาจอธิปไตยนั้น เป็นสิ่งที่มิอาจทำได้ อำนาจอธิปไตยเป็นของชาติ ประชาชนส่วนหนึ่งส่วนใด หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดไม่อาจนำเอาอำนาจอธิปไตย ไปใช้เอง ชาติเท่านั้นที่เป็นบ่อเกิดของอำนาจทั้งปวง”

ตามทฤษฎีนี้ เมื่อชาติเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย สิทธิในการเลือกตั้งจึงเป็นสิ่งที่ชาติมอบให้แก่ประชาชน โดยประชาชนมีบทบาทเป็นเพียงองค์กรที่ทำหน้าที่เลือกผู้แทนของชาติ แม้ว่าประชาชนจะเป็นผู้ลงคะแนนเลือกผู้แทนราษฎร แต่เมื่อได้รับเลือกแล้ว ผู้แทนราษฎรจะมีสถานะทางกฎหมายเป็นตัวแทนของชาติ มิใช่ตัวแทนของประชาชนในเขตเลือกตั้ง หรือแม้แต่ประชาชนทุกคนในรัฐ ดังนั้น ผู้แทนจึงไม่อยู่ภายใต้อาณัติของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นประชาชนในเขตเลือกตั้งของตนหรือ

ประชาชนทั่วประเทศ การกระทำต่าง ๆ ของผู้แทน เช่น การออกกฎหมาย ถือเป็นการกระทำในนามของชาติ นอกจากนี้ ผู้แทนยังไม่มีพันธผูกพันกับพรรคการเมืองใด ๆ ทำให้สามารถปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ต้องอยู่ภายใต้ข้อบังคับของพรรคการเมืองที่สนับสนุนตนเอง

Bogdanor (1995) ได้แบ่งแนวคิดเรื่องความเป็นตัวแทนออกเป็นสองลักษณะเช่นกัน ในความหมายแรก "ตัวแทน" หมายถึงบุคคลที่ได้รับเลือกจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้เข้าสู่สภาดังนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร) จึงต้องให้ความสำคัญกับผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตของตน กล่าวคือ บทบาทและการตัดสินใจของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ควรคำนึงถึงความต้องการ ความคิดเห็น และความรู้สึกของประชาชนในเขตเลือกตั้งของตนเป็นหลัก ด้วยเหตุนี้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในบริบทนี้จึงทำหน้าที่เป็นผู้แทนของประชาชนในแต่ละเขตเลือกตั้ง โดยสะท้อนเจตจำนงของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่ของตนในการกำหนดนโยบายและออกกฎหมาย ในความหมายที่สอง "การเป็นตัวแทน" หมายถึง การได้รับความไว้วางใจจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ว่าผู้แทนนั้นเป็นบุคคลที่มีจริยธรรม ความรับผิดชอบ และมีความสามารถในการใช้วิจารณญาณที่ดี แนวคิดนี้สะท้อนมุมมองของ Edmund Burke ซึ่งเห็นว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ควรตัดสินใจโดยยึดหลักมโนธรรมและเหตุผลของตนเอง มากกว่าการปฏิบัติตามแรงกดดันหรืออิทธิพลจากประชาชนหรือกลุ่มผลประโยชน์ใด ๆ

กล่าวคือ ผู้แทนราษฎรในที่นี้ไม่ได้เป็นเพียงกระบอกเสียงของประชาชนในเขตเลือกตั้งเท่านั้น แต่ต้องสามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการพิจารณาประเด็นต่าง ๆ เพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศโดยรวม แม้ว่าการตัดสินใจดังกล่าวอาจไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นของประชาชนที่เลือกเขามาก็ตาม (Eulau et al., 1959: 742-756) ดังนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือผู้แทนจึงมีหน้าที่รักษาผลประโยชน์ของประเทศโดยรวม โดยใช้วิจารณญาณของตนเองในการตัดสินใจ แนวคิดนี้เน้นให้ผู้แทนมีความเป็นอิสระจากแรงกดดันของประชาชนในเขตเลือกตั้ง และไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้ลงคะแนนเสียงโดยตรงเสมอไป ภายใต้กรอบความคิดนี้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่ได้เป็นเพียงตัวแทนของประชาชนในเขตเลือกตั้งของตนเท่านั้น แต่เป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดนโยบายและตัดสินใจในประเด็นสำคัญของประเทศ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าความต้องการเฉพาะกลุ่มของประชาชนที่เลือกตนเข้ามาดำรงตำแหน่ง

เช่นเดียวกับ Pennock (1968) ที่แบ่งตัวแทน ออกเป็นตัวแทนของชาติและตัวแทนของท้องถิ่น ซึ่งตัวแทนในแบบแรกนั้นจะทำหน้าที่รักษามวลประโยชน์ ของประเทศชาติ ในขณะที่ตัวแทนแบบหลังจะทำหน้าที่ รักษาผลประโยชน์ของประชาชนผู้ออกเสียงระดับ ท้องถิ่น โดย Pennock แบ่งทฤษฎีตัวแทนออกเป็น 4 แบบ ดังนี้

1. Local Delegate Theory ตัวแทนจะปฏิบัติในสิ่ง ที่เชื่อว่าเป็นความปรารถนาของ ผู้ลงคะแนนเสียง ตามเสียงข้างมาก
2. Local Trustee Theory ตัวแทนจะปฏิบัติหน้าที่ อย่างอิสระ เพื่อสนับสนุนในสิ่งที่เห็น ว่าเป็น ผลประโยชน์ของผู้ลงคะแนนเสียง
3. Nation Delegate Theory ตัวแทนจะปฏิบัติแต่ สิ่งที่เชื่อว่าเป็นความปรารถนาของ ประเทศชาติ ตามเสียงข้างมาก
4. Nation Trustee Theory ตัวแทนจะปฏิบัติ หน้าที่อย่างอิสระ เพื่อสนับสนุนสิ่งที่เห็นว่า เป็น ประโยชน์ของประเทศชาติ

นอกจากนี้ยังมีนักคิดที่สนับสนุนแนวคิดของสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรต้องเป็นตัวแทนของ ชาตอีกหลายท่าน ได้แก่ Algernon Sidney ซึ่งเขากล่าวว่า “สมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรได้รับเลือก เพื่อไปรับใช้ในสภาผู้แทนราษฎร แม้ว่าจะเป็นการเหมาะสมในการรับฟังความคิดเห็นของ ผู้ลงคะแนน เสียงเลือกตั้งบ้าง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการ ตัดสินใจที่มีน้ำหนัก แต่จะต้องไม่แสดงพฤติกรรมอย่าง ออก หน้าอกตาว่า เป็นตัวแทนของท้องถิ่นใดท้องถิ่น หนึ่ง นอกเสียจากเป็นตัวแทนของประเทศชาติ หรือ ตัวแทนของส่วนรวมเท่านั้น” สอดคล้องกับ Edmund Burke ที่กล่าวว่า “สภาผู้แทนราษฎร ไม่ใช่ที่ ชุมนุม ตัวแทนจากที่ต่าง ๆ เพื่อแย่งชิงผลประโยชน์หรือเป็น Agent ของกลุ่มใด ๆ แต่สภา ผู้แทนราษฎร คือ ศูนย์รวม เจตนารมณ์ของชาติเพียงอย่างเดียว ผลประโยชน์ของ ส่วนรวมประการ เดียวเท่านั้น ไม่ใช่เพื่อจุดประสงค์ของ ท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง แต่เพื่อเหตุผลของส่วนรวม”

นอกจากกลุ่มที่มองว่าตัวแทนแบ่งออกเป็น 2 ประเภทดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีนักคิดอีกกลุ่ม หนึ่ง ที่มีแนวคิดแตกต่างออกไป

กลุ่มที่สาม มองว่ายังมีตัวแทนอีกประเภทหนึ่งที่อยู่ระหว่าง ตัวแทนท้องถิ่นกับตัวแทนชาติ โดยเรียกตัวแทนประเภท นี้ว่า ตัวแทนแบบกลาง ๆ กล่าวคือ ในปี ค.ศ. 1956 John C. Wahlke ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการเป็นตัวแทนของสมาชิกรัฐสภาในดินแดนโพ้นทะเลของเกาะมาร์แชล และต่อมาในปี ค.ศ. 1958 ได้ศึกษาสมาชิกรัฐสภาในดินแดนโพ้นทะเลของเกาะซามัว (Samoa) ซึ่งทั้งสองแห่ง ตั้งอยู่ในหมู่เกาะแปซิฟิกภายใต้เขต Trust Territory ของสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยทั้งสองครั้งสรุปได้ ว่า แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้แทนในสองเกาะนี้ไม่ได้จำกัดอยู่แค่การเป็น "ตัวแทนท้องถิ่น" หรือ "ตัวแทนของชาติ" ตามที่ Burke เคยกล่าวไว้เท่านั้น แต่ยังมีแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้แทนอีก รูปแบบหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะยืดหยุ่นและประนีประนอม เรียกว่าแบบ “Politico” โดยแนวคิดนี้สะท้อน ถึงการที่ผู้แทนสามารถปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองได้ตามสถานการณ์ ไม่ยึดติดกับแนวทางใด แนวทางหนึ่งอย่างเคร่งครัด

บทบาทแบบกลาง ๆ หรือ District-And-State Orientation เป็นแนวทางที่ให้ความสำคัญกับทั้งผลประโยชน์ของชาติและผลประโยชน์ท้องถิ่นอย่างสมดุล โดยไม่ได้ยึดติดกับแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งอย่างเด็ดขาด แนวทางนี้เน้นการประนีประนอม โดยผู้แทนจะพิจารณาแต่ละสถานการณ์เป็นกรณีไป และใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจตามบริบทที่เหมาะสม แทนที่จะยึดมั่นเพียงแค่ความคิดเห็นของประชาชนในเขตเลือกตั้ง หรือผลประโยชน์ของรัฐโดยรวมเพียงอย่างเดียว ซึ่งทำให้บทบาทของผู้แทนมีความยืดหยุ่นและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของทั้งสองฝ่ายได้อย่างสมดุล

จะเห็นได้ว่าปัญหาเรื่องการมองบทบาทในการเป็น ตัวแทนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนี้ได้มีการถกเถียง กันมาโดยตลอดว่า ผู้แทนควรจะทำหน้าที่เป็น “ตัวแทน” ของใคร ซึ่งส่วนใหญ่ได้แบ่งความเข้าใจในการมอง บทบาทของตัวแทนออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นตัวแทนของประชาชน
2. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นตัวแทนของชาติ และ
3. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นตัวแทน แบบกลาง ๆ ระหว่างชาติกับท้องถิ่น

ความแตกต่างในการมองบทบาทของตนเองในฐานะผู้แทนย่อมส่งผลโดยตรงต่อการรอบแนวคิดและกระบวนการตัดสินใจในการปฏิบัติงานในสภาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อผู้แทนแต่ละคนไม่ได้ยึดถือแนวทางเดียวกันในการทำหน้าที่ ก็อาจนำไปสู่ความไม่แน่นอนหรือความคลุมเครือในการปฏิบัติหน้าที่สถานการณ์เช่นนี้ส่งผลให้เกิดความอหังการหรือความขัดแย้งในบทบาทของผู้แทน กล่าวคือ ผู้แทนอาจเผชิญกับความขัดแย้งระหว่างการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในเขตเลือกตั้งของตน กับการรักษาผลประโยชน์ของประเทศโดยรวม หรือแม้แต่แรงกดดันจากพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์อื่น ๆ ซึ่งอาจทำให้การตัดสินใจในสภามีความซับซ้อนและยากลำบากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับประเทศไทย หากพิจารณาตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับที่ผ่านมา จะพบว่ารัฐธรรมนูญมีเป้าหมายให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทำหน้าที่เป็น “ผู้แทนของปวงชนชาวไทย” หรือผู้แทนของคนไทยทั้งชาติ อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ ปัญหาและข้อจำกัดของประชาธิปไตยแบบตัวแทน โดยเฉพาะความแตกต่างในการมองบทบาทของตนเอง ส่งผลให้ผู้แทนส่วนใหญ่ไม่ได้ยึดตนเองเป็นตัวแทนของชาติ แต่กลับมองว่าตนเป็นตัวแทนของ กลุ่มผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองที่ตนสังกัดเท่านั้น สถานการณ์เช่นนี้ทำให้การทำหน้าที่ของผู้แทนไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ แทนที่จะคำนึงถึงประโยชน์ของประเทศโดยรวม ผู้แทนกลับให้ความสำคัญกับฐานเสียงของตนเองหรือผลประโยชน์ของพรรคการเมือง ซึ่งนำไปสู่ความท้าทายในการพัฒนาระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนให้มีประสิทธิภาพตามที่รัฐธรรมนูญตั้งเป้าหมายไว้

3. หลักการพื้นฐานของผู้แทน ในระบอบประชาธิปไตย

ผู้แทนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งหลักการโดยพื้นฐานของผู้แทนในระบอบประชาธิปไตย ที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

1. ผู้แทนต้องมาจากการเลือกตั้ง ตามหลัก ประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่อำนาจสูงสุดเป็นของ ประชาชน ผู้แทนจึงต้องมาจากการกำหนดของปวงชน ประชาชนต้องเป็นผู้เลือกตัวแทนด้วยตนเอง และการเลือกตั้งเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบอบประชาธิปไตยแบบผู้แทน เพื่อให้ประชาชนเป็นผู้กำหนด ตัวผู้แทนด้วยตนเอง

2. ผู้แทนจำเป็นต้องมีวาระการดำรงตำแหน่งที่แน่นอน เพื่อให้ประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยสามารถเปลี่ยนแปลงผู้แทนได้ตามวาระที่กำหนด หากไม่มีการกำหนดวาระอย่างชัดเจน การเลือกตั้งผู้แทนอาจกลายเป็นการมอบอำนาจอธิปไตยให้กับผู้แทนอย่างถาวร ซึ่งขัดต่อหลักประชาธิปไตย หากผู้แทนไม่มีวาระการดำรงตำแหน่ง เสียงข้างมากในสภาก็จะคงอยู่ในอำนาจตลอดไป โดยไม่มีโอกาสให้เสียงข้างน้อยเติบโตขึ้นมาเป็นเสียงข้างมากในอนาคต ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักประชาธิปไตยที่ต้องเปิดโอกาสให้ทุกกลุ่มมีสิทธิแข่งขันและเปลี่ยนแปลงอำนาจทางการเมืองได้ ดังนั้น การกำหนดวาระของผู้แทนจึงเป็นกลไกสำคัญในการรักษาสถิตของระบบประชาธิปไตย ช่วยให้เกิดความโปร่งใสในการบริหารประเทศ และรับประกันว่าเสียงของประชาชนจะได้รับการสะท้อนอย่างต่อเนื่องผ่านกระบวนการเลือกตั้ง

3. ผู้แทนเป็นผู้แทนปวงชนทั้งหมด ไม่ว่าผู้แทนจะ มาจากระบบเลือกตั้งแบบใด มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือแบบบัญชีรายชื่อ หรือมาจากเขต เลือกตั้งไหน ท้องที่ใด ก็ต้องปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ ส่วนรวมของปวงชนทั้งประเทศ การเป็นผู้แทนจึงไม่ได้ เป็นผู้แทนเฉพาะผู้ที่เลือกผู้แทนเท่านั้น แต่ผู้แทนย่อม เป็นผู้แทนของคนที่ไม่ได้สิทธิเลือกตั้งหรือต้องห้ามไม่ให้ใช้ สิทธิเลือกตั้งด้วย จึงจะถือว่าผู้แทนเป็นผู้แทนปวงชน

4. ผู้แทนต้องไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของใคร อาจกล่าวได้ว่า ความเข้าใจในบทบาทของตนเองใน การเป็นตัวแทนนั้น ย่อมจะเป็นการกำหนดจุดยืนของ ผู้แทน และยังส่งผลกระทบต่อแนวคิดในการตัดสินใจ และการปฏิบัติงานในรัฐสภา ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ความเข้าใจในบทบาทของตนเองว่าเป็น ตัวแทนท้องถิ่น หรือ ตัวแทนของชาติ มีอิทธิพลโดยตรงต่อแนวความคิดและพฤติกรรมทางการเมืองของผู้แทน ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจในการรักษาผลประโยชน์ของท้องถิ่นหรือของประเทศโดยรวม การกำหนดบทบาทของผู้แทนจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการกระจายอำนาจและทรัพยากรในสังคม ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของระบบการเมืองที่เป็นธรรมและมีเสถียรภาพ

2. การตระหนักถึงบทบาทของตนเองในฐานะตัวแทน มีผลต่อแนวทางในการดำเนินงานว่าจะให้ความสำคัญกับท้องถิ่นที่รับผิดชอบหรือยึดแนวทางของพรรคการเมืองที่สังกัดเป็นหลัก ซึ่งแนวคิดนี้ส่งผลโดยตรงต่อทิศทางการพัฒนาว่าจะเน้นไปที่การพัฒนาท้องถิ่น (เขตเลือกตั้ง) หรือมุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับพรรคการเมือง พรรคการเมืองถือเป็นสถาบันที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในระบอบประชาธิปไตย เพราะมีบทบาทในการสนับสนุนให้กระบวนการเลือกตั้งเป็นไปตามเป้าหมาย รวมถึงทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดข้อเรียกร้องของประชาชนไปสู่ผู้บริหารประเทศ พรรคการเมืองเป็นสถาบันที่ช่วยสร้างความชอบธรรมให้กับระบบการเมือง และเป็นช่องทางสำคัญในการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง อีกทั้งยังเป็นกลไกสำคัญในการระดมทรัพยากรเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้ทันสมัย ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาทางการเมือง นอกจากนี้ พรรคการเมืองยังเป็นรากฐานสำคัญในการส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม จึงกล่าวได้ว่าพรรคการเมืองมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ หากผู้แทนมีความเข้าใจในบทบาทของตนเอง และให้ความสำคัญกับพรรคการเมืองเป็นหลัก ย่อมเอื้อต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของพรรค และทำให้พรรคการเมืองสามารถเป็นสถาบันหลักในการพัฒนาประเทศในระยะยาว

3. การตระหนักถึงบทบาทของตนเองในฐานะตัวแทน มีผลต่อแนวทางการตัดสินใจว่าจะดำเนินไปอย่างอิสระหรืออยู่ภายใต้ข้อจำกัด หากผู้แทนราษฎรเข้าใจว่าตนเองไม่มีอิสระในการตัดสินใจ นั่นหมายถึงการปฏิบัติหน้าที่ภายใต้อาณัติและอำนาจที่ได้รับมอบหมายจากประชาชนในเขตเลือกตั้ง ซึ่งจำเป็นต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้ลงคะแนนเสียงและประชาชนอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ในทางกลับกัน หากผู้แทนราษฎรเข้าใจว่าตนเองมีอิสระในการตัดสินใจ นั่นสะท้อนถึงแนวคิดที่ไม่ยึดติดกับอาณัติของประชาชนโดยตรง แต่เลือกใช้อำนาจของตนในการตัดสินใจอย่างอิสระ โดยมีเป้าหมายเพื่อแสดงเจตนารมณ์ที่บริสุทธิ์ในการเลือกแนวทางที่ดีที่สุดสำหรับประเทศชาติ ความแตกต่างระหว่างสองแนวคิดนี้มีอิทธิพลโดยตรงต่อการกำหนดขอบเขตและประเด็นการถกเถียงเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้แทนราษฎร อีกทั้งยังส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับผู้แทนราษฎร ตลอดจนข้อเรียกร้องและความต้องการของประชาชน ซึ่งมีนัยสำคัญในแง่จิตวิทยาทางการเมือง โดยเฉพาะความรู้สึกผูกพันระหว่างประชาชนกับท้องถิ่น และความภักดีต่อชาติ รวมถึงการสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันของคนในสังคม

หากพิจารณาในบริบทของการเมือง ซึ่งทฤษฎีตัวแทนมีบทบาทสำคัญ จะเห็นได้ว่าตัวแทนทางการเมืองเกิดขึ้นผ่านกระบวนการเลือกตั้งเป็นหลัก (แม้ว่าจะไม่อาจละเลยหรือด่วนสรุปว่ารูปแบบตัวแทนอื่นไม่มีอยู่จริง) นอกจากนี้ ตัวแทนทางการเมืองยังต้องปฏิบัติหน้าที่ภายใต้กรอบของรัฐบาลตัวแทน ซึ่งหมายถึงการมีอิสระในระดับหนึ่งจากประชาชนในพื้นที่ (free mandate) อันเป็นแนวคิดที่เปิดโอกาสให้ทั้งตัวแทนและประชาชนสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้อย่างอิสระ แต่ยังคงมี

ความเชื่อมโยงกัน การกำหนดบทบาทของตัวแทนในลักษณะนี้สะท้อนถึงความสัมพันธ์เชิงอิสระที่ยังคงมีลักษณะพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างผู้แทนและประชาชน หลักการที่ว่าผู้แทนปวงชนไม่ตกอยู่ภายใต้อำณัติใด หรือที่เรียกว่า free mandate มีแก่นสำคัญอยู่ที่การเปิดโอกาสให้ผู้แทนสามารถใช้ดุลยพินิจและมโนสำนึกของตนเองในการตัดสินใจอย่างบริสุทธิ์ใจ โดยไม่ถูกจำกัดหรืออยู่ภายใต้อิทธิพลของพรรคการเมือง หลักการนี้ทำหน้าที่เป็นกลไกปกป้องความเป็นอิสระของผู้แทน เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนของประชาชนได้อย่างเต็มที่ โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของส่วนรวมเป็นสำคัญ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าหลักการพื้นฐานของผู้แทนมุ่งให้ผู้แทนมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำณัติหรืออิทธิพลใด ๆ อีกทั้งรัฐธรรมนูญยังได้กำหนดให้ผู้แทนเป็นตัวแทนของปวงชนทั้งชาติ พร้อมทั้งรับรองหลักการความเป็นอิสระในการตัดสินใจโดยใช้ดุลยพินิจของตนเอง แต่ในทางปฏิบัติ ผู้แทนกลับไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญอย่างแท้จริง เนื่องจากมีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลต่อการทำหน้าที่ผู้แทน ได้แก่

1. อิทธิพลของพรรคการเมืองที่มีผลต่อการ มองบทบาทตนเองของผู้แทน

แม้ว่าผู้แทนจะมีความชอบธรรมในการใช้อำนาจ เนื่องจากการได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนให้ทำหน้าที่แทนในกระบวนการทางนิติบัญญัติและการตรวจสอบฝ่ายบริหาร นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญหลายฉบับยังได้บัญญัติหลักการ free mandate หรือหลักการที่ผู้แทนไม่ตกอยู่ภายใต้อำณัติใดไว้อย่างชัดเจน ซึ่งถือเป็นการรับรองความเป็นอิสระของผู้แทนในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถใช้อำนาจและดุลยพินิจได้อย่างเสรี โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนและประเทศชาติ อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติกลับพบว่าผู้แทนจำนวนมากไม่ได้ปฏิบัติตามหลักการเป็นตัวแทนของปวงชนหรือประเทศชาติตามที่กำหนดไว้ แต่กลับให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ส่วนตัวหรือพรรคการเมืองที่ตนสังกัดมากกว่า ทั้งนี้ เนื่องจากมติพรรคมีบทบาทสำคัญในการควบคุมและกำหนดทิศทางการทำงานของผู้แทน ส่งผลให้ผู้แทนไม่สามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองได้อย่างอิสระตามหลัก free mandate ซึ่งทำให้หลักการดังกล่าวไม่อาจเกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์ในทางปฏิบัติ และการที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมือง ย่อมทำให้เกิดนิติสัมพันธ์ระหว่างผู้แทนกับพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก ซึ่งส่งผลให้แม้ว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะไม่เห็นด้วยกับนโยบายของพรรค แต่ก็จำเป็นต้องปฏิบัติตาม ทั้งนี้ หากผู้แทนไม่ดำเนินตามแนวทางของพรรค อาจส่งผลให้พรรคไม่สนับสนุนให้ลงสมัครรับเลือกตั้งอีกในอนาคต นอกจากนี้ หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใช้อำนาจอย่างอิสระในลักษณะที่ขัดแย้งกับแนวทางของพรรค อาจทำให้พรรคดำเนินการขับออกจากการเป็นสมาชิกพรรค ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลนั้นต้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยอัตโนมัติ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องมีสถานะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง ดังนั้น การที่

รัฐธรรมนูญกำหนดให้สถานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องผูกพันกับการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ย่อมทำให้ผู้แทนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ "ตัวแทนปวงชนทั้งชาติ" ได้อย่างอิสระอย่างแท้จริง เมื่อเป็นเช่นนี้ ย่อมส่งผลให้เกิดอุปสรรคต่อการพิทักษ์และรักษาผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ เนื่องจากการตรวจสอบหรือการวิพากษ์วิจารณ์นโยบายต่าง ๆ อาจไม่ได้เป็นไปตามดุลยพินิจของผู้แทนแต่ละคน แต่กลับถูกกำหนดโดยมติพรรค ซึ่งอาจจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจของผู้แทนราษฎรในทางปฏิบัติ

นอกจากนี้ สถานการณ์ดังกล่าวยังส่งผลให้ฝ่ายเสียงข้างน้อยมีความยากลำบากในการตรวจสอบหรือเอาชนะฝ่ายเสียงข้างมาก เนื่องจากเมื่อมีการลงมติในประเด็นต่าง ๆ ฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายเสียงข้างมากมักบังคับให้สมาชิกทุกคนลงมติสนับสนุนตามแนวทางของพรรค โดยที่สมาชิกส่วนใหญ่ไม่กล้าขัดมติพรรค เนื่องจากเกรงว่าในการเลือกตั้งครั้งต่อไป พรรคอาจไม่เสนอชื่อให้ลงสมัครรับเลือกตั้งอีก เมื่อผู้แทนต้องอยู่ภายใต้อาณัติของมติพรรคเช่นนี้ จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่บทบาทของผู้แทนจะถูกจำกัดให้เป็นเพียงตัวแทนของพรรค หรือของประชาชนเฉพาะในเขตฐานอำนาจของพรรคที่ตนสังกัด มากกว่าการเป็นตัวแทนของปวงชนทั้งชาติอย่างแท้จริง

ซึ่งปัจจัยที่ทำให้พรรคการเมืองมีบทบาทสำคัญต่อการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถแบ่งออกเป็นสองประการหลัก ประการแรก พรรคการเมืองมีบทบาทตั้งแต่กระบวนการเลือกตั้ง โดยเป็นผู้สนับสนุนให้ผู้สมัครมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด เนื่องจากการลงสมัครรับเลือกตั้งจำเป็นต้องสังกัดพรรคการเมือง ประการที่สอง พรรคการเมืองมีบทบาทสำคัญในการช่วยหาเสียงให้แก่ผู้สมัคร โดยเฉพาะในด้านการสนับสนุนทางการเงิน ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้สมัครส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการตัดสินใจเลือกพรรคที่จะสังกัด นอกจากการสนับสนุนด้านเงินทุนและทรัพยากรแล้ว พรรคการเมืองยังมีบทบาทในการส่งผู้นำหรือบุคคลสำคัญของพรรคออกไปช่วยหาเสียง เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและดึงดูดคะแนนนิยมให้แก่ผู้สมัครในการเลือกตั้ง

จากบทบาททั้งสองประการของพรรคการเมือง แสดงให้เห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งมาไม่ได้มีอิสระอย่างสมบูรณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากพรรคการเมืองสามารถเป็นปัจจัยที่จำกัดบทบาทของผู้แทนได้ ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมแนวทางการลงมติหรือการดำเนินงานในสภา อย่างไรก็ตาม ในทางกลับกัน พรรคการเมืองก็สามารถมีบทบาทในการส่งเสริมหรือสนับสนุนการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นการให้ความช่วยเหลือด้านนโยบายทรัพยากร หรือการสร้างภาพลักษณ์ในการดำเนินงานทางการเมือง นอกจากนี้ จากการศึกษาพบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนในการเป็นตัวแทนประชาชน กล่าวคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลจำเป็นต้องคำนึงถึงเสถียรภาพและความอยู่รอดของรัฐบาลเป็นสำคัญ ซึ่งส่งผลให้บทบาทและหน้าที่ของพวกเขาถูกจำกัดมากขึ้น เนื่องจากต้องสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลและรักษาความเป็นเอกภาพของพรรค

แม้ว่าบางครั้งอาจขัดแย้งกับความคิดเห็นของประชาชนหรือแนวทางที่ตนเห็นว่าเหมาะสมก็ตาม กล่าวคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลอาจไม่สามารถทำหน้าที่ตรวจสอบการบริหารงานของรัฐบาลหรือรักษาผลประโยชน์ของประชาชนได้อย่างเต็มที่ หากการตรวจสอบนั้นอาจส่งผลให้รัฐบาลเกิดความสั่นคลอนหรือไร้เสถียรภาพ ด้วยเหตุนี้ บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลจึงมักถูกจำกัดให้อยู่ในกรอบที่ไม่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐบาล ส่งผลให้การตรวจสอบหรือท้วงติงนโยบายของฝ่ายบริหารอาจทำได้อย่างจำกัด แม้ว่าจะมีประเด็นที่อาจส่งผลกระทบต่อประชาชนก็ตาม จากลักษณะบทบาทดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลมีแนวโน้มให้ความสำคัญกับเสถียรภาพและความอยู่รอดของรัฐบาลมากกว่าผลประโยชน์ของประชาชน เนื่องจากต้องรักษาความเป็นเอกภาพภายในพรรคและหลีกเลี่ยงการกระทำที่อาจส่งผลกระทบต่อรัฐบาล ในทางตรงกันข้าม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้านไม่มีข้อจำกัดเช่นเดียวกับฝ่ายรัฐบาล กล่าวคือ พวกเขาไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงเสถียรภาพของรัฐบาลเท่ากับฝ่ายบริหาร ด้วยเหตุนี้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้านจึงสามารถคัดค้าน วิพากษ์วิจารณ์ และตรวจสอบการบริหารงานของรัฐบาลได้มากกว่า และมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองมากกว่าสมาชิกฝ่ายรัฐบาล

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าสถานะทางการเมืองมีอิทธิพลอย่างมากต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทน นอกจากนี้ ไม่เพียงแต่สถานะทางการเมืองที่แตกต่างกันจะส่งผลให้ผู้แทนปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกันเท่านั้น แต่มติพรรคการเมืองก็มีบทบาทสำคัญต่อการทำหน้าที่ของผู้แทนเช่นกัน พรรคการเมืองทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนในการดำเนินงานด้านนิติบัญญัติภายใต้ระบบรัฐสภา โดยพรรคที่ได้รับเสียงข้างมากจะมีอำนาจในการจัดตั้งรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศภายใต้ระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น พฤติกรรมและทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรย่อมส่งผลกระทบทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อทิศทางการบริหารประเทศ อย่างไรก็ตาม เป็นที่ทราบกันดีว่าการเมืองเกี่ยวข้องกับอำนาจและผลประโยชน์ การก่อตั้งพรรคการเมืองในปัจจุบันจึงไม่ได้เกิดขึ้นจากการรวมตัวของบุคคลที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกันเช่นในอดีต หากแต่เกิดจากการรวมกลุ่มของผู้ที่มีผลประโยชน์หรือผลตอบแทนร่วมกันเป็นหลัก ซึ่งปัจจัยด้านผลประโยชน์นี้เองที่นำไปสู่ปัญหาภายในพรรคการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการจัดสรรผลประโยชน์ที่ไม่ลงตัว ความขัดแย้งภายในพรรค การแบ่งพรรคแบ่งพวก หรือการช่วงชิงอำนาจและผลประโยชน์ระหว่างสมาชิกภายในพรรค สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพและการดำเนินงานของพรรคการเมืองโดยรวม ปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้นักการเมืองละเลยบทบาทสำคัญของตนเองในฐานะตัวแทนประชาชน ซึ่งควรให้ความสำคัญกับการพิทักษ์และปกป้องผลประโยชน์ของสังคมโดยรวม ปัจจัยเหล่านี้ยังมีอิทธิพลต่อทัศนคติและแนวทางปฏิบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละคน แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจะมีบทบัญญัติเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของผู้แทน เพื่อกำหนดให้ผู้แทนทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ของปวงชนชาวไทย แต่การบัญญัติในรูปแบบลายลักษณ์อักษรเพียงอย่างเดียวไม่ได้เป็นหลักประกันว่าผู้แทน

ทุกคนจะปฏิบัติหน้าที่ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้เสมอไป เนื่องจากยังมีปัจจัยภายนอกหลายประการที่ส่งผลให้การรับรู้และการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนแตกต่างกันไปจากที่กำหนดไว้ ซึ่งงานของสิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์ (2552) เรื่อง ความเป็นตัวแทน กลไกตรวจสอบ และระบบเลือกตั้ง: ข้อคิดในการออกแบบสถาบันการเมือง ได้กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรค กับผู้สมัครอิสระไว้อย่างน่าสนใจว่า ประเด็นเรื่องผู้สมัครอิสระกับผู้สมัครที่สังกัดพรรคสะท้อนปัญหาสำคัญของระบบการเมืองไทย หากมีผู้สมัครอิสระจำนวนมาก อาจหมายถึงระบบพรรคการเมืองที่ไร้ประสิทธิภาพในการเป็นตัวกลางรวบรวมและสะท้อนผลประโยชน์ของประชาชน แต่หากบังคับให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร) ต้องสังกัดพรรค ก็เปิดโอกาสให้พรรคการเมืองมีอำนาจเหนือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มากเกินไป จนส่งผลให้พวกเขาไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนปวงชนได้อย่างอิสระ นอกจากนี้ การบังคับให้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องสังกัดพรรคยังนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ เช่น การซื้อตัวทางการเมืองก่อนการเลือกตั้ง และ ภาวะที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่จำเป็นต้องพยายาม (failure of effort) เนื่องจากได้รับเลือกตั้งจากชื่อเสียงของพรรคมากกว่าจากความสามารถส่วนตัว ปัญหานี้ทำให้เกิดข้อกังขาว่า หากเปิดให้มีผู้สมัครอิสระมากขึ้น จะสามารถลดการครอบงำจากพรรคการเมืองได้จริงหรือไม่

สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์ (2552) เสนอว่า การแก้ไขปัญหานี้ต้องเริ่มจาก การปฏิรูปพรรคการเมือง เพื่อให้พรรคสามารถทำหน้าที่เป็นตัวแทนประชาชนอย่างแท้จริง แต่การแก้ไขปัญหามาในเชิงโครงสร้างเพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ เพราะไม่ได้สะท้อนถึงกระบวนการความสัมพันธ์และปัญหาที่แท้จริงในการทำหน้าที่ของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในฐานะตัวแทนประชาชน

2. อิทธิพลของภูมิหลังทางการเมืองหรือ ประสบการณ์ทางการเมืองที่มีผลต่อการมองบทบาทตนเองของผู้แทน

งานของวิศิษฐ์ เอี่ยมบริบูรณ์ (2530) ความเข้าใจบทบาทตนเองในการเป็นตัวแทนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ศึกษาเฉพาะกรณีสภาผู้แทนราษฎรไทย ปี 2526 พบว่า ตัวแปรอิสระอื่น ๆ เช่น อายุ เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพก่อนหน้า ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความเข้าใจในบทบาทหน้าที่แต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม ประสบการณ์ทางการเมือง หรือจำนวนครั้งที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตระหนักถึงบทบาทของตนเอง กล่าวคือ ยิ่งได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งหลายสมัยมากขึ้นเท่าใด มุมมองต่อบทบาทหน้าที่ก็จะเปลี่ยนแปลงไป จากการมองว่าตนเองเป็นตัวแทนของท้องถิ่น ไปสู่การตระหนักว่าตนทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประเทศโดยรวม ซึ่งเขาได้สรุปว่า ทั้งนี้ เนื่องจากผู้แทนราษฎรรุ่นใหม่มักตระหนักถึงความยากลำบากในการหาเสียงเพื่อนำไปสู่ชัยชนะในการเลือกตั้ง ซึ่งต้องอาศัยทั้งร่างกาย แรงใจ และทรัพยากรทางการเงินจำนวนมาก ดังนั้น ในช่วงแรกของการดำรงตำแหน่ง ผู้แทนราษฎรจึงมักให้ความสำคัญกับคะแนนเสียง และมองว่าตนเองเป็นตัวแทนของท้องถิ่นเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม เมื่อ

ดำรงตำแหน่งต่อเนื่องหลายสมัย มุมมองต่อบทบาทหน้าที่ที่ค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไป โดยเริ่มให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของประเทศชาติโดยรวมมากยิ่งขึ้น งานวิจัยอีกชิ้นหนึ่งที่น่าสนใจ คือ งานของพรเพ็ญ วโรภาส (2539) การมองบทบาทตนเองและการรับฟังมติมหาชน ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร : ศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรไทยที่ได้รับการเลือกตั้งเมื่อ 2 กรกฎาคม 2538 การศึกษานี้มุ่งเน้นวิเคราะห์มุมมองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อบทบาทของตนเอง ว่ามองตนเองเป็นตัวแทนของชาติหรือตัวแทนของท้องถิ่น ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ร้อยละ 39 เห็นว่าตนมีบทบาทอยู่กึ่งกลางระหว่างสองแนวทางนี้ ขณะที่ผู้แทนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 43.2) มองว่าตนไม่มีอิสระในการตัดสินใจในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของตนเอง นอกจากนี้ ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับบทบาทที่รับรู้ พบว่าผู้แทนที่มองว่าตนเองเป็นตัวแทนของท้องถิ่นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 64.1) มีแนวโน้มรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในระดับต่ำกว่ากลุ่มอื่น ในทางกลับกัน ผู้แทนที่มองว่าตนเองเป็นตัวแทนของชาติ (ร้อยละ 51.5) มีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของมหาชนในระดับสูงกว่า ทั้งนี้ ยังมีประเด็นเรื่องความเป็นอิสระในการตัดสินใจที่สะท้อนถึงบทบาทและขอบเขตอำนาจของผู้แทนราษฎรในการทำหน้าที่อีกด้วย ผลการศึกษาสรุปว่า ผู้แทนที่มีอิสระในการตัดสินใจส่วนใหญ่จะมองว่าตนเป็น ตัวแทนชาติ และผู้แทนที่ไม่มีอิสระในการตัดสินใจ ส่วนใหญ่มองว่าตนเป็นตัวแทนของท้องถิ่น และในส่วน ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของผู้แทน (ตัวแปรตาม) กับลักษณะทางสังคมวิทยา 9 ประการ (ตัวแปรอิสระ คือ ภูมิภาค เขตการศึกษา อาชีพบิดา อาชีพเดิม การเคย เป็นนักการเมืองท้องถิ่น และประสบการณ์ทางการเมือง) ผลปรากฏว่า 27 ในประเด็นการมองบทบาทตนเองว่าเป็น ตัวแทนท้องถิ่นหรือตัวแทนชาติ พบว่าระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการมองบทบาทตนเองว่าเป็นตัวแทน ท้องถิ่นหรือตัวแทนชาติ โดยผู้แทนที่มีระดับการศึกษาต่ำ มีแนวโน้มที่จะเป็นตัวแทนท้องถิ่นมากกว่าผู้ที่มีระดับ การศึกษาสูง และยังพบความสัมพันธ์กับการเคยเป็น นักการเมืองท้องถิ่น กล่าวคือ ผู้แทนที่เคยเป็นนักการเมือง ท้องถิ่น มีแนวโน้มเป็นตัวแทนแบบกลาง ๆ ส่วนผู้ที่ ไม่เคยเป็นนักการเมืองท้องถิ่นมีแนวโน้มเป็นตัวแทนชาตินั่นเอง

3. อิทธิพลของความหวังของประชาชน ในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้แทน ที่มีผลต่อการมองบทบาทตนเองของผู้แทน

จากรายงานการวิจัยเรื่อง "บทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาในอนาคตตามทัศนะของประชาชน" จัดทำโดย สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2549) พบว่า ประชาชนมีความคาดหวังต่อบทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในหลายด้าน ความคาดหวังอันดับแรก มุ่งเน้นไปที่พฤติกรรมและการวางตัวของผู้แทน โดยเฉพาะการไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพลและสิ่งผิดกฎหมาย ขณะที่ความคาดหวังอันดับรองลงมา คือ การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญอย่างเคร่งครัด อย่างไรก็ตาม

ประชาชนยังคงให้ความสำคัญกับบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาในด้านที่ส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขาโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการยกระดับคุณภาพชีวิต และการแก้ไขปัญหาภายในพื้นที่ของตน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนคาดหวังให้ผู้แทนของตนมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนและแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม (พรเพ็ญ วโรภาส, 2539: 1-74) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของไทยมักให้ความสำคัญกับแนวคิดเรื่องความเป็นตัวแทนระดับชาติ อย่างไรก็ตาม การมีบทบาทในการช่วยเหลืองานบุญงานกุศลอาจเป็นผลมาจากมุมมองของประชาชนที่มองว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเป็นตัวแทนของประชาชนโดยตรง จึงคาดหวังให้พวกเขาให้ความสำคัญกับผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าไปทำหน้าที่ หากผู้แทนที่ได้รับเลือกไม่สามารถตอบสนองต่อความคาดหวังของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างครบถ้วน ก็อาจส่งผลกระทบต่อความนิยมและคะแนนเสียงของพวกเขา ดังนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาจึงต้องพยายามตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน แม้ในบางกรณีจะเป็นภาระที่ไม่ใชหน้าที่โดยตรงของตนเอง แต่จำเป็นต้องทำเพื่อรักษาคะแนนนิยมไว้ ส่งผลให้ผู้แทนบางส่วนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ งานวิจัยอีกชิ้นหนึ่งที่สอดคล้อง กันได้แก่งานของธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ (2546) เรื่อง ความคาดหวังในบทบาทและการกระทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และจังหวัดอื่น ๆ ในภาคเหนือ พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ความสำคัญกับคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในด้านวิสัยทัศน์ ความซื่อสัตย์สุจริต และการให้บริการประชาชนในเขตเลือกตั้ง มากกว่าหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ การตรวจสอบฝ่ายบริหาร การเข้าร่วมประชุมสภา หรือความสามารถในการอภิปรายในสภานอกจากนี้ คุณสมบัติเช่น ฐานะทางเศรษฐกิจหรือชาติตระกูลไม่ได้เป็นปัจจัยหลักที่ประชาชนให้ความสำคัญ อย่างไรก็ตาม การที่ประชาชนคาดหวังให้ผู้แทนมุ่งเน้นการให้บริการประชาชนในพื้นที่ อาจสร้างความตึงเครียดให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการทำหน้าที่ของตนเอง เนื่องจากความคาดหวังดังกล่าวอาจขัดแย้งกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดให้ผู้แทนทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนทั้งประเทศ ไม่ใช่เพียงแค่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตของตน

จะเห็นได้ว่ามีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลต่อการรับรู้บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่ว่าจะเป็น พรรคการเมืองที่สังกัด ภูมิหลังหรือ ประสบการณ์ทางการเมือง ของแต่ละบุคคล รวมถึงความคาดหวังของประชาชน ต่อบทบาทและความรับผิดชอบของผู้แทน แม้ว่ารัฐธรรมนูญจะรับรองหลักความเป็นอิสระของผู้แทน เพื่อให้สามารถใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ได้โดยปราศจากอิทธิพลจากประชาชนในเขตเลือกตั้งของตน หรือข้อบังคับจากพรรคการเมือง แต่ในทางปฏิบัติ ปัจจัยเหล่านี้ยังคงมีบทบาทในการกำหนดแนวทางการทำงานของผู้แทนอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวโดยสรุป สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรควรสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างอิสระเพื่อสนับสนุนสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ ซึ่งหมายความว่าผู้แทนควรมีอิสระในระดับหนึ่งจากประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้สามารถใช้

ดุลยพินิจของตนในการตัดสินใจโดยปราศจากแรงกดดันโดยตรง แม้ว่าจะมีช่องว่างระหว่างผู้แทนและประชาชน แต่ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองฝ่ายยังคงเป็นแบบ "อิสระแต่พึ่งพากัน" เมื่อพิจารณาถึงหลักการมอบอำนาจ ผู้แทนจึงควรเป็นผู้ที่สามารถประเมินสถานการณ์และตัดสินใจแทนประชาชนได้ โดยใช้ดุลยพินิจของตนเอง ยืนหยัดในหลักจริยธรรมและความถูกต้องโดยไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลหรือแรงกดดันจากฝ่ายใด นอกจากนี้ ผู้แทนยังมีบทบาทสำคัญในการรักษาสถิติประวัติของประเทศไทยโดยรวม ผ่านการควบคุมและตรวจสอบรัฐบาล เพื่อป้องกันการใช้อำนาจในทางที่ผิดหรือการละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน ดังนั้น ทุกการกระทำของผู้แทนในการปฏิบัติหน้าที่จึงถือเป็นการกระทำในนามของชาติ และควรยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลเพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศ

ประการแรก การเป็นตัวแทนของประชาชนบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในฐานะตัวแทนของประชาชน หมายถึง การทำหน้าที่ผู้แทนของปวงชนชาวไทย ซึ่งต้องเป็นผู้ที่ได้รับเลือกมาอย่างถูกต้องตามกระบวนการประชาธิปไตย มีความโปร่งใส และยึดมั่นในหลักความเสมอภาคในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้แทนต้องสะท้อนความคิดเห็น ความต้องการ และข้อกังวลของประชาชน ผ่านการอภิปรายในรัฐสภาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้เวทีสภาเป็นพื้นที่ในการหารือและพิจารณานโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ ทั้งนี้ กลไกของรัฐสภาและบทบาทของพรรคการเมืองมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการสนับสนุนให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถทำหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

ประการที่สอง การทำหน้าที่นิติบัญญัติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีบทบาทสำคัญในการตรากฎหมาย ซึ่งเป็นกระบวนการที่เริ่มตั้งแต่ การเสนอร่างกฎหมาย การพิจารณารับหลักการ การแปรญัตติ และการลงมติ ตลอดจนการพิจารณาร่างกฎหมายในชั้นของกรรมาธิการ การดำเนินงานด้านนิติบัญญัติต้องเป็นไปตาม หลักสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค อันสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ รวมถึงต้องตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ทั้งนี้ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาร่างกฎหมาย เพื่อให้กฎหมายที่ออกมา มีความครอบคลุมและสอดคล้องกับประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนโดยรวม

ประการที่สาม การทำหน้าที่ตรวจสอบฝ่ายบริหาร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีบทบาทสำคัญในการติดตามและตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลผ่านกลไกต่าง ๆ เช่น การตั้งกระทู้ถาม ซึ่งครอบคลุม กระทู้ถามทั่วไป และ กระทู้ถามสด เพื่อให้รัฐบาลชี้แจงข้อเท็จจริงต่อสภา การเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ ทั้งในระดับนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล การตั้งคณะกรรมาธิการเพื่อศึกษาหรือสอบสวนกรณีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของรัฐบาล การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดิน ทั้งนี้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสามารถปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบได้อย่างอิสระ ปราศจาก

การแทรกแซงจากฝ่ายบริหาร เพื่อให้การบริหารประเทศเป็นไปอย่างโปร่งใสและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและประเทศชาติ

ประการที่สี่ การมีสำนักรับผิดชอบต่อการทำหน้าที่ผู้แทน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องมีความตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของตน พร้อมทั้งรับผิดชอบต่อประชาชน โดยมองว่าตนเป็นตัวแทนของประชาชนทั้งประเทศ มิใช่เพียงตัวแทนของผู้ที่เลือกตนเข้ามาดำรงตำแหน่ง การทำหน้าที่ในฐานะผู้แทนต้องสะท้อนถึง ความใส่ใจต่อปัญหาสาธารณะ รวมถึงปัญหาปากท้องและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยแสดงออกถึงความกระตือรือร้นในการผลักดันแนวทางแก้ไขที่เป็นรูปธรรม นอกจากนี้ ผู้แทนควร เคารพต่อกลไกการตรวจสอบและลงโทษ หากพบว่ามีพฤติกรรมที่ขัดต่อจริยธรรมหรือเข้าข่ายผลประโยชน์ทับซ้อน เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปอย่างโปร่งใสและรักษามาตรฐานคุณธรรมของระบบการเมืองไทย

โดยมิติของการประเมินความเป็นตัวแทนชาติ ในด้านความเป็นตัวแทนของประชาชน ประกอบด้วย ตัวชี้วัด 4 ตัว ได้แก่

1. ความหลากหลายของสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร
2. บทบาทของพรรคการเมืองในการให้ ความเป็นอิสระแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการทำ หน้าที่
3. การทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพของสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรในรัฐสภา
4. ความชอบธรรมและ ความโปร่งใสในการได้มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ต่อมามิติของการประเมินความเป็นตัวแทนชาติ ในด้านการทำหน้าที่นิติบัญญัติ ประกอบด้วย ตัวชี้วัด 3 ตัว ได้แก่

1. กรอบแนวคิดและกระบวนการพิจารณา ร่างกฎหมายในรัฐสภาและกรรมาธิการ
2. การมีส่วนร่วม ของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย 3. ชีตความสามารถ ของกรรมาธิการในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ

มิติของการประเมินความเป็นตัวแทนชาติในด้าน การตรวจสอบฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ได้แก่

1. ประสิทธิภาพในทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของ ฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระ
2. การให้ความสำคัญกับ การตรวจสอบงบประมาณประจำปี
3. ความเป็นอิสระใน การทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากฝ่ายบริหาร

มิติของการประเมินความเป็นตัวแทนชาติในด้าน ความสำนึกรับผิดชอบต่อการทำหน้าที่
ผู้แทน ประกอบ ด้วย 3 ตัวชี้วัด ได้แก่

1. ความสำนึกของสมาชิก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อประชาชนทั่วประเทศ
2. ความ เคารพต่อระบบการรายงานตรวจสอบและลงโทษสมาชิก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรณี
มีพฤติกรรมผิดจริยธรรมหรือเข้า ข่ายผลประโยชน์ทับซ้อน
3. การสร้างความศรัทธาของ ประชาชนที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เนื่องจากที่ผ่านมา ยังไม่มีตัวชี้วัดที่ชัดเจน สำหรับประเมินว่าผู้แทนที่เหมาะสมกับ ความเป็น
ตัวแทนของชาติ ควรมีคุณสมบัติหรือหลักเกณฑ์อย่างไร ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยชิ้นนี้จึงได้นำ เกณฑ์และ
ตัวชี้วัดการประเมินการดำเนินงานของรัฐสภาไทย ซึ่งพัฒนาโดย สถาบันพระปกเกล้า ตามกรอบการ
ประเมินของ สหภาพรัฐสภา (IPU) มาปรับใช้และพัฒนาเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับบริบทของ
สภาผู้แทนราษฎรไทย การศึกษานี้ใช้ อำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทย เป็นแนวทางในการ
กำหนดตัวชี้วัด โดยหวังว่าผลลัพธ์ที่ได้จะเป็น ประโยชน์ต่อประชาชน ในการประเมินและพิจารณา
การทำหน้าที่ของผู้แทนแต่ละราย รวมถึงเป็นแนวทางให้ผู้แทนนำไป พัฒนาตนเองและปรับบทบาท
ให้สอดคล้องกับการเป็นตัวแทนของชาติอย่างแท้จริง ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ โดยได้ทำการ
คัดเลือกสมาชิก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 5 ราย ที่ดำรงสถานะทางการเมือง มีภูมิหลังทางการเมือง
หรือมีประสบการณ์ทางการเมือง ที่แตกต่างกันเพื่อทำการสัมภาษณ์ โดยจะวิเคราะห์ว่า
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละรายนั้น มีความเข้าใจใน บทบาทและการทำหน้าที่ของผู้แทนแตกต่าง
กันหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และการทำหน้าที่ของผู้แทนแต่ละราย นั้นสอดคล้องกับตัวชี้วัดความเป็น
ตัวแทนชาติที่ผู้วิจัย สร้างขึ้นหรือไม่ โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เคยเป็นนักการเมือง ท้องถิ่นหรือเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมา
ก่อนที่จะ ลงเล่นการเมืองระดับชาติ และปัจจุบันดำรง สถานะพิเศษทางการเมือง
2. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่อยู่ในกระแส ทางการเมืองและได้รับความสนใจจาก
ประชาชน
3. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายสมัย และ
เปลี่ยนจากระบบแบ่งเขตมาเป็นระบบบัญชี รายชื่อ
4. ผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรสมัยแรกหรือไม่ก็สมัย
5. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีเครือข่ายเป็น นักการเมืองหรือมาจากตระกูลนักการเมือง
ซึ่งรายละเอียดของตัวชี้วัดในมิติต่าง ๆ และคำถามที่ ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้แทน ปรากฏดังตาราง
ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 กรอบตัวชี้วัดความเป็นตัวแทนชาติ

มิติของการประเมิน ความเป็นตัวแทนชาติ (องค์ประกอบหลัก)	ตัวชี้วัด (องค์ประกอบย่อย)	คำถาม	ที่มา
1. ด้านการเป็นตัวแทน ของ ประชาชน	1. ความหลากหลายของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	ผู้แทนควรมาจาก หลากหลาย ทางวิชาชีพ หรือไม่ เพราะเหตุใด	พัฒนาขึ้นใหม่
		ผู้แทนควรมีความ หลากหลาย ด้าน ความคิดทางการเมือง หรือไม่ เพราะเหตุใด	พัฒนาจากสหภาพ รัฐสภา
	2. บทบาทของพรรค การเมือง ในการให้ความเป็น อิสระแก่ สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร ในการทำหน้าที่	พรรคการเมืองให้ความ เป็น อิสระแก่ สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรในการทำหน้าที่ ผู้แทน หรือไม่ มากน้อย เพียงใด	พัฒนาขึ้นใหม่
		การทำหน้าที่ของผู้ แทนที่สังกัด พรรคฝ่าย ค้านกับผู้แทนที่สังกัด ฝ่ายรัฐบาล มีความเป็น อิสระ แตกต่างกัน หรือไม่	พัฒนาขึ้นใหม่
	3. การทำหน้าที่อย่างมี ประสิทธิภาพของสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรในรัฐสภา	ผู้แทนใช้เวทีของรัฐสภา ในการ ท้าหรือหรือ อภิปรายประเด็น ความ ห่วงใยของประชาชน อย่าง มีประสิทธิภาพ หรือไม่	พัฒนาจากสหภาพ รัฐสภา
	4.ความชอบธรรมและ ความ โปร่งใสในการได้มาของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	ผู้แทนควรมีที่มาจากการ เลือกตั้งหรือไม่ เพราะ เหตุใด	พัฒนาจากสหภาพ รัฐสภา

ตารางที่ 2 (ต่อ)

มิติของการประเมิน ความเป็นตัวแทนชาติ (องค์ประกอบหลัก)	ตัวชี้วัด (องค์ประกอบย่อย)	คำถาม	ที่มา
2. ด้านการทำหน้าที่ นิติ บัญญัติ	1. กรอบแนวคิดและ กระบวนการพิจารณาร่าง กฎหมายในรัฐสภาและ กรรมาธิการ	การพิจารณาร่าง กฎหมายฉบับต่าง ๆ ท่านให้ความสำคัญกับ สิ่งใดเป็นอันดับแรก	พัฒนาจากสหภาพ รัฐสภา
	2. การมีส่วนร่วมของ ประชาชน และผู้มีส่วนได้เสีย	ท่านคิดว่าสภาควรเปิด โอกาส ให้ประชาชน และผู้มีส่วนได้เสีย เข้า มามีส่วนร่วมใน กระบวนการ พิจารณา ร่างกฎหมายหรือไม่	พัฒนาจากสหภาพ รัฐสภา
	3. ชีตความสามารถของ กรรมาธิการในการทำหน้าที่ ด้านนิติบัญญัติ	ท่านคิดว่าผู้แทนมี ประสิทธิภาพ หรือชิต ความสามารถในการทำ หน้าที่ด้านนิติบัญญัติ หรือไม่ มากน้อยเพียงใด	พัฒนาจากสหภาพ รัฐสภา
3. ด้านการตรวจสอบ ฝ่าย บริหาร	1. ประสิทธิภาพในทำหน้าที่ ตรวจสอบการทำงานของ ฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระ	กระบวนการตั้งกระทู้ ถามและ การตรวจสอบ การทำงานของ ฝ่าย บริหารมีประสิทธิภาพ เพียงใด	พัฒนาจากสหภาพ รัฐสภา
	2. การให้ความสำคัญกับการ ตรวจสอบงบประมาณ ประจำปี	ผู้แทนให้ความสำคัญใน กระบวนการพิจารณา การตรวจสอบ และการ จัดสรร งบประมาณ อย่างมีประสิทธิภาพ หรือไม่	พัฒนาจากสหภาพ รัฐสภา
	3. ความเป็นอิสระในการ ทำงาน ของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จากฝ่ายบริหาร	ผู้แทนมีความเป็นอิสระ ในการ ทำหน้าที่ โดย ปราศจากการ แทรกแซงจากฝ่าย บริหาร หรือไม่	พัฒนาจากสหภาพ รัฐสภา

ตารางที่ 2 (ต่อ)

มิติของการประเมิน ความเป็นตัวแทนชาติ (องค์ประกอบหลัก)	ตัวชี้วัด (องค์ประกอบย่อย)	คำถาม	ที่มา
4. ด้านความสำนึก รับผิดชอบต่อการ ทำหน้าที่ ผู้แทน	1. ความสำนึกของสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรต่อ ประชาชน ทั่วประเทศ	ผู้แทนมีจิตสำนึก รับผิดชอบต่อ ประชาชนทั้งประเทศ มิใช่ เฉพาะเขตเลือกตั้ง ของตน เท่านั้น	พัฒนาจากสภาพ รัฐสภา
	2. ความเคารพต่อระบบ การ รายงานตรวจสอบและ ลงโทษสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร กรณีมีพฤติกรรมผิด จริยธรรม หรือเข้าข่าย ผลประโยชน์ทับซ้อน	ผู้แทนให้ความเคารพต่อ ระบบ การรายงาน ตรวจสอบและ ลงโทษ สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร กรณีมี พฤติกรรมผิดจริยธรรม หรือเข้าข่าย ผลประโยชน์ทับซ้อน ของรัฐสภา	พัฒนาขึ้นเอง
	3. การสร้างความศรัทธาของ ประชาชนที่มีต่อสมาชิก สภา ผู้แทนราษฎร	ท่านมีวิธีการอย่างไรใน การสร้าง ความศรัทธา กับประชาชนใน ฐานะ ผู้แทน ท่านมีวิธีการอย่างไรใน การ ประชาสัมพันธ์ โครงการ/สิ่งที่ ท่าน ดำเนินการแล้วต่อ ประชาชน เพื่อให้ ประชาชน รับทราบ	พัฒนาขึ้นเอง พัฒนาขึ้นเอง

จากการสัมภาษณ์สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีสถานะทางการเมือง ภูมิหลัง และ ประสบการณ์ที่ต่างกัน จำนวน 5 ราย พบว่า พรรคการเมืองที่ผู้แทนสังกัดมีอิทธิพลต่อแนวคิด ความเป็นตัวแทนของแต่ละบุคคล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านมีบทบาทที่ ต่างกัน ในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้าน มักมี ความเป็นอิสระ

มากกว่า ในการทำหน้าที่ของตน เนื่องจากสามารถ ตรวจสอบและถ่วงดุลการทำงานของรัฐบาล ได้ โดยไม่ถูกผูกมัดกับแนวทางของฝ่ายบริหาร ส่งผลให้ฝ่ายค้านมีศักยภาพในการ รักษาผลประโยชน์ของ ประชาชน ได้อย่างชัดเจนกว่าผู้แทนที่อยู่ฝ่ายรัฐบาล ซึ่งอาจต้องดำเนินงานภายใต้แนวทางและ นโยบายของพรรคที่ตนสังกัด ในขณะที่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาล ต้องคำนึงถึง เสถียรภาพ ของรัฐบาล เป็นหลัก ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของพวกเขาอยู่ ภายใต้กรอบที่ไม่ส่งผลกระทบต่อ เสถียรภาพและความน่าเชื่อถือของรัฐบาล ซึ่งอาจเป็นข้อจำกัดในการทำหน้าที่ในฐานะผู้แทนของ ประชาชน ด้วยเหตุนี้ ผู้แทนฝ่ายค้านจึงมีความเป็นอิสระมากกว่า เนื่องจากไม่ได้มีข้อผูกมัดต่อ เสถียรภาพของรัฐบาล ทำให้สามารถ ตรวจสอบการบริหารงานและรักษาผลประโยชน์ของประชาชน ได้โดยตรง นอกจากนี้ ภูมิหลังและประสบการณ์ทางการเมืองของผู้แทนยังมีอิทธิพลต่อแนวคิดความ เป็นตัวแทนของพวกเขา เช่น จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้แทนที่เคยดำรงตำแหน่งในการเมืองท้องถิ่น มาก่อน มักจะ มีความผูกพันกับประชาชนในพื้นที่ค่อนข้างสูง และ เข้าใจบริบทของท้องถิ่นอย่าง ลึกซึ้ง ซึ่งส่งผลต่อวิธีการปฏิบัติหน้าที่ของพวกเขาในฐานะผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทแบ่งเขต มักจะมี ความผูกพันกับพื้นที่และประชาชนในเขตเลือกตั้งของตนอย่างมาก ทำให้ การตัดสินใจของพวกเขาถูกกำหนดโดย ความต้องการและความคาดหวังของประชาชนในพื้นที่ ส่งผลให้ ขาดความเป็นอิสระในบางกรณี เพราะต้องรักษาคะแนนนิยมและการสนับสนุนจาก ประชาชนในเขตเลือกตั้งของตน ในทางตรงกันข้าม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทบัญชีรายชื่อ จะมี ความเป็นอิสระมากกว่า ในการทำหน้าที่ เนื่องจาก ไม่มีเขตเลือกตั้งเฉพาะที่ต้องรับผิดชอบ พวกเขาจึงไม่จำเป็นต้องตอบสนองต่อแรงกดดันจากประชาชนในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งโดยตรง แต่สามารถ พิจารณาปัญหาใน ระดับประเทศ และ ดำเนินงานโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติและ ประชาชนในภาพรวม มากกว่าผลประโยชน์เชิงพื้นที่ ข้อจำกัดของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภายใต้ พรรคการเมือง แม้ว่ารัฐธรรมนูญจะกำหนดให้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้แทนของปวงชนชาว ไทย และกำหนดหลักการเกี่ยวกับ ความเป็นอิสระในการตัดสินใจของผู้แทน แต่ข้อเท็จจริงคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทุกคนต้องสังกัดพรรคการเมือง ซึ่งกลายเป็นอุปสรรคสำคัญในการทำหน้าที่ ของพวกเขา การสังกัดพรรคการเมืองส่งผลให้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อยู่ภายใต้อำนาจของหัวหน้า พรรคหรือกรรมการบริหารพรรค ซึ่งหมายความว่า เสรีภาพในการตัดสินใจของ สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร ถูกจำกัดโดยมติพรรค แม้ว่าจะมีบทบัญญัติปกป้องความเป็นอิสระของผู้แทน แต่ในทางปฏิบัติ มติพรรคหรือคำสั่งของหัวหน้าพรรคมีสภาพบังคับเหนือการตัดสินใจของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพราะหากสมาชิก ขัดต่อมติพรรค อาจถูกลงโทษหรือไม่ได้รับการสนับสนุนให้ลงสมัครรับเลือกตั้งใน สมัยหน้า ดังนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ฝ่ายรัฐบาลมักต้องรักษาความมั่นคงของรัฐบาลและปฏิบัติ ตามแนวทางของพรรค ขณะที่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ฝ่ายค้านมีอิสระมากกว่า ในการตรวจสอบ และวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล อย่างไรก็ตาม ทุกฝ่ายล้วนต้องเผชิญกับแรงกดดันจากพรรคการเมืองของ

ตน ซึ่งมีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนประชาชน ดังนั้น การกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมืองจึงขัดแย้งกับหลักการที่ว่า ผู้แทนปวงชนไม่ควรอยู่ภายใต้อาณัติของกลุ่มใดโดยสิ้นเชิง แม้ว่าพรรคการเมืองจะมีบทบาทสำคัญต่อการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเป็นองค์ประกอบหลักของพัฒนาการทางการเมือง แต่ในขณะเดียวกัน พรรคการเมืองก็สามารถจำกัดขอบเขตการทำงานของผู้แทนได้ อย่างไรก็ตาม พรรคก็มีศักยภาพในการสนับสนุนและส่งเสริมบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเช่นกัน และหากพรรคมีความเข้มแข็งมากขึ้น ก็จะเป็นแรงผลักดันให้เกิดการพัฒนาทางการเมือง ส่งเสริมให้พรรคการเมืองกลายเป็นสถาบันหลักของระบบการเมืองในประเทศ จะเห็นได้ว่าระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนกำลังเผชิญกับปัญหาด้านความเข้าใจในบทบาทของผู้แทน ซึ่งสมาชิกแต่ละคนมีมุมมองที่แตกต่างกันเกี่ยวกับหน้าที่ของตน บางคนให้ความสำคัญกับพื้นที่หรือพรรคที่ตนสังกัด ขณะที่บางคนให้ความสำคัญกับประโยชน์ของประเทศในภาพรวม ความแตกต่างในแนวคิดเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อกรอบความคิดในการตัดสินใจและแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ในสภาของสมาชิกแต่ละคน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

สากล พรหมสถิตย์ (2560) สำหรับคำปรารภเบื้องต้นของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ที่ระบุเหตุผลในการประกาศใช้ เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 (ราชกิจจานุเบกษา, 2557) ที่บัญญัติให้มีคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ มีหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญเพื่อใช้เป็นหลักในการปกครอง และเป็นแนวทางในการจัดทำกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่น โดยได้กำหนดกลไกเพื่อจัดระเบียบและสร้างความเข้มแข็งแก่การปกครองประเทศขึ้นใหม่ ด้วยการจัดโครงสร้างของหน้าที่และอำนาจขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ และสัมพันธ์ภาพระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหารให้เหมาะสม การให้สถาบันศาลและองค์กรอิสระอื่นซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สุจริต เที่ยงธรรม และมีส่วนร่วมในการป้องกันหรือแก้ไขวิกฤตของประเทศตามความจำเป็นและความเหมาะสม

รวมถึงการรับรอง ปกป้องและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยให้ชัดเจนและครอบคลุมอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น โดยถือว่าการมีสิทธิเสรีภาพเป็นหลัก การจำกัดสิทธิเสรีภาพเป็นข้อยกเว้น แต่การใช้สิทธิเสรีภาพดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เพื่อคุ้มครองส่วนรวม

การกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ต่อประชาชนเช่นเดียวกับการให้ประชาชนมีหน้าที่ต่อรัฐ การวางกลไกป้องกัน ตรวจสอบ และจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบที่เข้มงวด เด็ดขาด เพื่อให้ผู้บริหารที่ปราศจากคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลเข้ามามีอำนาจในการปกครองบ้านเมืองหรือใช้อำนาจตามอำเภอใจ และการกำหนดมาตรการป้องกันและบริหารจัดการวิกฤตการณ์ของประเทศให้มี

ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนได้กำหนดกลไกอื่น ๆ ตามแนวทางที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ระบุไว้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560) มีบทบัญญัติ จำนวน 279 มาตรา ในที่นี้ จะได้อธิบายเพื่อประโยชน์ในการศึกษา โดยยึดตามหลักการสำคัญของรัฐธรรมนูญ ซึ่งประกอบด้วย รูปแบบของรัฐ รูปแบบการปกครอง ที่มาและใช้อำนาจอธิปไตย หลักการใช้อำนาจอธิปไตย หลักความเสมอภาคของประชาชนชาวไทย และหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ พอสังเขป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

หลักการสำคัญของรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญจะมีบทบัญญัติในสาระสำคัญ หลักการทั่วไป ไม่ระบุรายละเอียด เพราะเป็นเอกสารแม่บทที่ใช้ได้อีกในระยะเวลาอันยาวนาน ถ้าระบุเนื้อหาไว้อย่างเกินไปอาจก่อให้เกิดความล้าสมัยได้ เนื้อหาสาระที่สำคัญของรัฐธรรมนูญประกอบไปด้วย

มาตรา 1 “ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว จะแบ่งแยกไม่ได้” คือบทบัญญัติเรื่องรูปแบบของรัฐ นามประเทศ กำหนดนามประเทศที่ใช้รัฐธรรมนูญนี้มีชื่อว่าประเทศไทย เป็นราชอาณาจักรคือมีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุข และเป็นรัฐเดี่ยวที่จะแบ่งแยกไม่ได้

มาตรา 2 “ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” คือบทบัญญัติเรื่องรูปแบบการปกครอง กำหนดให้ประเทศไทยมีระบอบประชาธิปไตยในระบอบรัฐสภา อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มาตรา 3 “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุข ทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ” คือบทบัญญัติเรื่องที่มาและใช้อำนาจอธิปไตย กำหนดให้อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นพระประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภาอันประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม อันเป็นหลักการใช้อำนาจอธิปไตย

วรรคสอง “รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม”

มาตรา 4 “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง” คือบทบัญญัติเรื่องหลักความเสมอภาคของประชาชนชาวไทย คุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค กำหนดให้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และ

ความเสมอภาค บรรดาที่ปวงชนชาวไทยเคยได้รับการคุ้มครองตามประเพณีการปกครองประเทศในระบอบประชาธิปไตย และตามพันธกรณีระหว่างประเทศไทยมีอยู่แล้ว ย่อมได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญนี้เสมอกันทุกคน

มาตรา 5 “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด บทบัญญัติของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ หรือการกระทำใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติหรือการกระทำนั้น เป็นอันใช้บังคับมิได้” คือ บทบัญญัติเรื่องหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ และรวมถึงเรื่องหลักการอุดหนุนว่างของรัฐธรรมนูญ กำหนดให้เมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด ให้กระทำการนั้นหรือวินิจฉัยกรณีนั้น ไปตามประเพณีการปกครองไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แต่ประเพณีการปกครองดังกล่าวต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ มุ่งหมายกำหนดหลักความเป็นกฎหมายสูงสุด และบทบัญญัติที่เป็นทางออกในกรณีที่ไม่มีการบัญญัติไว้

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติกำหนดองค์กรที่เป็นสถาบันทางการเมืองที่ประกอบด้วย รัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล โดยรัฐสภาให้ใช้ระบบ 2 สภา คือ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 500 คน มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต 350 คน และมาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง 150 คน วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาจำนวน 200 คน มาจากการเลือกกันเองของบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ อาชีพ ลักษณะหรือประโยชน์ร่วมกัน หรือทำงาน หรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายของสังคม ในการแบ่งกลุ่มต้องแบ่งในลักษณะที่ทำให้ประชาชนซึ่งมีสิทธิสมัครรับทุกคนสามารถอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2564

ราชกิจจานุเบกษาเผยแพร่ประกาศ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2564 บัตรเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 ใบ แบ่งจำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ เมื่อวันที่ 21 พ.ย.2564 เว็บไซต์ราชกิจจานุเบกษา ได้เผยแพร่ประกาศรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2664) โดยทำให้รัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว ซึ่งแก้ไขเนื้อหาว่าด้วยระบบเลือกตั้ง มีผลบังคับใช้ ในวันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา คือวันที่ 22 พ.ย. 2564 โดยมีเนื้อหาสาระของรัฐธรรมนูญ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2564 มีเนื้อหาสำคัญดังนี้ ในมาตรา 83 ให้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีสมาชิก จำนวน 500 คน มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน 400 คน และ สมาชิกมาจากเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ 100 คน และให้มีบัตรเลือกตั้ง 2 ใบ มาตรา 86 ว่าด้วยการกำหนดจำนวน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพึงมีแต่ละจังหวัด ได้แก้ไขตัวเลข สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้สอดคล้องกับจำนวนเขต 400 เขต, มาตรา 91 ว่าด้วยการคำนวณสัดส่วนผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมือง

โดยระบุให้ใช้คะแนนที่พรรคได้รับเลือกตั้งรวมกันทั้งประเทศมาคำนวณเพื่อแบ่งจำนวน ผู้ได้รับเลือกตามสัดส่วนที่สัมพันธ์กับคะแนนรวมของพรรค และให้ผู้ที่อยู่ในบัญชีผู้สมัคร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บัญชีรายชื่อ ได้รับเลือกตามเกณฑ์คะแนนที่คำนวณได้เรียงลำดับหมายเลขและกำหนดบทเฉพาะ ไมให้นำมาตราที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญนี้ บังคับใช้จนกว่าจะมีการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วไปครั้งแรกภายหลังประกาศใช้ และระหว่างที่ไม่ให้นำบทบัญญัติดังกล่าวมาบังคับใช้ ให้ใช้เนื้อหาเดิมของมาตราดังกล่าวบังคับใช้ต่อไป โดยในท้ายคำประกาศ มีหมายเหตุ ระบุถึงเหตุผลในการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติมฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา 83 และมาตรา 91 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้กำหนดสภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 500 คน มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน 350 คน มาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองจำนวน 150 คน ไม่สอดคล้องต่อจำนวนประชากรในแต่ละเขตเลือกตั้ง หากกำหนดให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีจำนวน 400 คน จะทำให้ดูแลปัญหาของประชาชนมีความใกล้ชิดและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและการคำนวณคะแนน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ มีความจำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นธรรมต่อพรรคการเมืองและต้องเคารพหนึ่งสิทธิหนึ่งเสียงของประชาชน การให้มีบัตรเลือกตั้งสองใบเพื่อให้ประชาชนมีสิทธิในการเลือกพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต ย่อมทำให้ประชาชนได้ใช้เจตจำนงในการเลือกตั้ง ที่สอดคล้องกับความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พ.ศ.2564

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สกฤตา ฤกษ์กรี (2563) ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติและพฤติกรรมการบริโภคของผู้บริโภคเปียร์ การศึกษาความแตกต่างระหว่างผู้บริโภคเปียร์อุตสาหกรรมและคราฟต์เปียร์ จากผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคเปียร์ในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ดื่มแต่เปียร์อุตสาหกรรม กลุ่มที่ดื่มแต่คราฟต์เปียร์ และกลุ่มที่ดื่มทั้ง 2 ประเภท พฤติกรรมและทัศนคติของผู้บริโภคเปียร์ทั้ง 3 กลุ่มจะมีความแตกต่างกันขึ้นกับประเภทเปียร์ที่ดื่มและกลุ่มคนที่ดื่มด้วย หากเป็นผู้ที่บริโภคเปียร์อุตสาหกรรมอย่างเดียว กลุ่มผู้บริโภคกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะดื่มกับเพื่อนหลายคน โดยดื่มเพื่อคลายเครียด ซึ่งส่วนใหญ่จะดื่มหลังเลิกงานหรือดื่มเพื่อสังสรรค์ให้ การพูดคุยสนุกมากยิ่งขึ้น หากดื่มกับเพื่อนในจำนวนหลาย ๆ คน ยี่ห้อของเปียร์จะไม่ได้มีผลในการ เลือกซื้อ แต่ราคาและโปรโมชั่นจะมีผลในการเลือก เพราะเป็นการดื่มในปริมาณเยอะ ๆ จึงเลือกดื่มยี่ห้อที่ถูกลงที่สุด แต่ถ้าดื่มกับเพื่อนประมาณ 2-3 คน จะเลือกดื่มยี่ห้อเปียร์ที่คุ้นเคย โดยไม่สนใจกับราคาหรือโปรโมชั่นใด ๆ โดยเหตุผลที่ผู้บริโภคกลุ่มนี้ไม่บริโภคคราฟต์เปียร์ เพราะบางคนรู้สึกว่าการดื่มยาก ไม่สามารถคาดการณ์รสชาติได้แต่ละยี่ห้อ

และแต่ละครั้งที่ดื่มก็ไม่เหมือนกัน ซึ่งแตกต่างกับเบียร์อุตสาหกรรมที่มีรสชาติที่ดื่มง่ายและเหมือน อีกทั้งราคาของคราฟต์เบียร์ก็สูงกว่า เบียร์อุตสาหกรรมและสถานที่จำหน่ายก็หาได้ยาก สำหรับผู้ที่บริโภคคราฟต์เบียร์ส่วนใหญ่จะดื่มคนเดียวที่บ้านเกือบทุกวันแต่ดื่มครั้งละ 1 ขวดหรือ 1 กระป๋องต่อครั้ง โดยเลือกประเภทเบียร์ที่ตัวเองชื่นชอบแต่ยี่ห้อแตกต่างกันออกไปในทุกครั้ง และในบางครั้งอาจเป็นการรวิวหรือเพราะต้องการทดลองชิมว่าเบียร์แต่ละยี่ห้อแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งราคาและยี่ห้อไม่ได้มีผลในการเลือกซื้อ เพราะผู้บริโภคกลุ่มนี้รับรู้กันอยู่แล้วว่าคราฟต์เบียร์มีราคาสูงอยู่แล้ว ไม่ว่าจะมาจากวัตถุดิบหรือกระบวนการผลิต อีกทั้งผู้บริโภคกลุ่มนี้ยังคงมองว่าเงินที่จ่ายไปกับคราฟต์เบียร์เป็นการเพิ่มประสบการณ์การบริโภคคล้าย ๆ กับการเสพศิลปะหรือดื่มกาแฟพรีเมียม และในบางครั้งผู้ที่บริโภคคราฟต์เบียร์จะมีการนัดกันไปดื่มคราฟต์เบียร์ เรียกกันว่าการแชร์เบียร์ ซึ่งการไปแชร์เบียร์ก็คือการหารกันจ่ายค่าเบียร์ เพราะต้องการลดค่าใช้จ่ายแต่ดื่มเบียร์ได้หลากหลายมากขึ้น โดยการแชร์เบียร์ของผู้บริโภคคราฟต์เบียร์ไม่ค่อยไปกันบ่อยเท่าไร ผู้ที่บริโภคเบียร์ทั้งสองประเภทในการบริโภคส่วนใหญ่จะดื่มเบียร์อุตสาหกรรม เพราะเป็นหาซื้อได้ง่ายตามทั่วไป และพฤติกรรมในการบริโภคจะเหมือนผู้ที่บริโภคเบียร์อุตสาหกรรม แต่ถ้ามีโอกาสเจอคราฟต์เบียร์ก็จะเลือกดื่ม โดยผู้บริโภคกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะไม่มีประเภทเบียร์ที่ชอบ ซึ่งในการเลือกเบียร์จะให้คนขายแนะนำก่อนถึงเลือกดื่ม และเหตุผลของผู้บริโภคกลุ่มนี้ที่ชอบดื่มคราฟต์เบียร์เพราะต้องการลองเบียร์รสชาติใหม่ ๆ แต่ก็ไม่ได้ชื่นชอบจนเสาะหาเหมือนผู้ที่บริโภคคราฟต์เบียร์

ปิยวรรณ จุลเนียม (2561) ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของคราฟต์เบียร์ที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จากการรวบรวมข้อมูลทฤษฎีและทำ Focus Group ได้ปัจจัยคุณภาพที่เป็นตัวแทนของคุณลักษณะและปัจจัยของคราฟต์เบียร์จำนวน 7 ปัจจัย ได้แก่ รูปแบบของเบียร์ (เบียร์สด และ เบียร์บรรจุขวดหรือกระป๋อง) สีของเบียร์ (สี ทอง สีน้ำตาล และสีดำ) ระดับความขม หรือ International Bitterness Units (ขมน้อย IBUs ต่ำกว่า 30 ขมปานกลาง IBUs ระหว่าง 30 – 60 และขมมาก IBUs 60 ขึ้นไป) ความโปร่งแสง (โปร่งแสงหรือใส และ ทึบแสง หรือขุ่น) กลิ่นของเบียร์ (สมุนไพร ผลไม้ และดอกไม้) ปริมาณแอลกอฮอล์ (Alcohol by Volume) หรือ ABV (แอลกอฮอล์อ่อน ABV ต่ำกว่า 5% และแอลกอฮอล์เข้มข้น ABV 5% ขึ้นไป) และราคา (150 บาท 180 บาท และ 210 บาท ต่อ 330 มล.) จากผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า คุณลักษณะของคราฟต์เบียร์ที่ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ คราฟต์เบียร์บรรจุขวดหรือกระป๋อง (Bottled/Canned) ที่มีลักษณะสีทอง แบบใส หรือมีความโปร่งแสง ระดับความขมปานกลาง IBUs ระหว่าง 30-60 กลิ่นผลไม้ และมีระดับ แอลกอฮอล์ 5% ขึ้นไป สำหรับราคาของคราฟต์เบียร์ปริมาณ 330 มล. ต่อหนึ่งขวด เท่ากับราคา 150 บาท กล่าวได้ว่ายังสินค้ามีราคาสูงขึ้นจะทำให้ความพึงพอใจของผู้บริโภคลดลง โดยคุณลักษณะของคราฟต์เบียร์ที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญมากที่สุดคือสีของเบียร์ อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภค

เกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ของคราฟต์เบียร์ที่ชอบ คือ บรรจุภัณฑ์ชนิดขวดแก้ว และสำหรับสไตล์ของคราฟต์เบียร์ที่มีสีทองที่ผู้บริโภคมองใจมากที่สุด คือ คราฟต์เบียร์สไตล์ไอพีเอ (IPA) สไตล์ลาเกอร์ (Lager) สไตล์เพลเอล (Pale Ale) และสไตล์เฮฟไวเซน (Hefeweizen)

ภูมิภัท รัตนประภา (2546) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคเบียร์ กรณีศึกษาเบียร์การ์เด็นเวิลด์เทรคเซ็นเตอร์ พบว่าเพศชายมีจำนวนครั้งต่อการดื่มเบียร์ในเทศกาลเบียร์การ์เด็นมากกว่าเพศหญิง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อายุ ผู้บริโภคที่มีอายุแตกต่างกัน มีแนวโน้มพฤติกรรมการตัดสินใจบริโภคคราฟต์เบียร์โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยผู้บริโภคที่มีอายุ 30-39 ปี และผู้บริโภคที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มพฤติกรรมการตัดสินใจบริโภคคราฟต์เบียร์โดยรวมมากกว่าผู้บริโภคที่มีอายุ 20-29 ปี เนื่องจากกลุ่มผู้บริโภคที่อยู่ช่วงอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป มีอำนาจในการตัดสินใจบริโภค และเป็นวัยทำงานที่มีความมั่นคงในหน้าที่การงานและตำแหน่งงานที่สามารถตัดสินใจบริโภคคราฟต์เบียร์ได้

ณัฐวรรณ พูนจาร์วัฒน์ (2547) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคเบียร์ไทยตราสิงห์ในเขตกรุงเทพมหานคร รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ผู้บริโภคที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีแนวโน้มพฤติกรรมการบริโภคคราฟต์เบียร์โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้โดยผู้บริโภคที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 45,001 บาทขึ้นไป มีแนวโน้มพฤติกรรมการตัดสินใจบริโภคคราฟต์เบียร์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครมากที่สุด เนื่องจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในกลุ่มสินค้าฟุ่มเฟือยและผลิตภัณฑ์คราฟต์เบียร์เป็นสินค้านำเข้าจากต่างประเทศที่มีราคาสูง มีกลุ่มเป้าหมายสำหรับผู้บริโภคที่มีรายได้ระดับปานกลางขึ้นไปจนถึงระดับสูงทำให้ผู้บริโภคที่มีรายได้แตกต่างกันมีแนวโน้มพฤติกรรมการบริโภคคราฟต์เบียร์แตกต่างกัน

บวรสรรพ เปรมปรี (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างวัฒนธรรม “คราฟต์เบียร์” และกลยุทธ์การต่อรองของผู้ผลิตและผู้บริโภค ในเมืองพิษณุโลก จากผลการศึกษาสามารถแบ่งออกเป็น 2 ปัจจัย ได้แก่ 1) การเกิดขึ้นของวัฒนธรรมดื่มคราฟต์เบียร์ ในจังหวัดพิษณุโลก ที่มีจำนวนประชากรไม่มากนัก และไม่ใช่อำเภอหลักสำหรับนักท่องเที่ยว การเกิดขึ้นของวัฒนธรรมย่อย คือการที่กลุ่มย่อยใช้จัดการกับวัตถุและวิถีชีวิตที่แตกต่างไปจากกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งปฏิบัติการของกลุ่มดำเนินไปอย่างมีความหมาย ค่านิยม และความเชื่อ (Stuart Hall & Tony Jefferson, 1976 อ้างใน กาญจนา แก้วเทพ, 2549) ด้วยค่านิยมของวัฒนธรรมคราฟต์เบียร์ไม่ได้มองคราฟต์เบียร์เป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรืออบายมุข เพียงแต่มีสิ่งหนึ่งที่ทำให้ค่านิยมมีการเปลี่ยนไป คือ ภาพแทน ซึ่งคือการนำเสนอแนวคิดโดยเชื่อมโยงกับระบบสัญลักษณ์ เป็นผลผลิตแห่งความหมายของภาพในใจ (Stuart Hall, 1976 อ้างใน นิตดา ธนทาน, 2557: 13) ภาพแทนที่แสดงออกมาของคราฟต์เบียร์ คืองานศิลปะที่แสดงถึงตัวตนของผู้ผลิต หรือเป็นรสชาติที่สร้างสรรค์ความแปลกใหม่กว่าเบียร์อุตสาหกรรมทั่วไปซึ่งไม่สามารถตอบโจทย์ของรสชาติใหม่ได้ วัฒนธรรมและแนวคิดเหล่านี้เคลื่อนเข้าสู่ตัวจังหวัดพิษณุโลก

ผ่านตัวของกลุ่มคนที่ชื่นชอบคราฟต์เบียร์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา กนิษฐา ไทยกกล้า และคณะ (2561) โดยที่ผู้บริโภค ต้องการรสชาติและศิลปะ อีกทั้งนัยยะหนึ่งที่สำคัญของการดื่มคราฟต์เบียร์ สามารถสื่อถึงการต่อรองกับอำนาจทางการเมืองด้วย ซึ่งเป็นการต่อรองงัดข้อกับกฎหมายที่เพิ่งออกมา ในปี 2560 และ สอดคล้องกับงานของกนิษฐา ไทยกกล้า และคณะ (2561) โดยที่ร้านคราฟต์เบียร์ หรือผู้บริโภคส่วนใหญ่สนับสนุนและร่วมมือกันเพื่อให้วัฒนธรรมเกิดขึ้นได้ 2) การใช้กลยุทธ์เพื่อ ต่อรองกับข้อจำกัดในการสร้างวัฒนธรรมของผู้ผลิตและ ผู้บริโภคคราฟต์เบียร์ในเมืองพิษณุโลกใน ส่วนของกลยุทธ์นั้น มิเชล เดอเซร์โต ได้อธิบายถึงโครงสร้าง 2 ประเภท ซึ่งคือ ยุทธศาสตร์และกล ยุทธ์ (de Certeau and Rendall, 1984) โดยที่วัฒนธรรมคราฟต์เบียร์นั้นอยู่ในพื้นที่ของรัฐบาลซึ่ง ออกข้อกฎหมายขึ้นมาควบคุม โดยที่วัฒนธรรมคราฟต์เบียร์จะดำรงอยู่ได้ภายใต้ข้อ กฎหมายเหล่านี้ จึงต้องมีกลยุทธ์ในการงัดข้อปรับตัวต่ออำนาจของรัฐ จะเห็นได้ว่าการเรียกร้อง การไปตั้งโรงงานผลิต และพาคราฟต์เบียร์ไทยไปชนะรางวัล หรือการขายเบียร์อุตสาหกรรมเหล่านี้ ผู้ผลิตและผู้บริโภคใน วัฒนธรรมคราฟต์เบียร์ ต่างมีกลยุทธ์และวิธีต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไปในการต่อรองกับอำนาจรัฐเพื่อ ดำรงให้วัฒนธรรมคราฟต์เบียร์สามารถอยู่ได้ต่อไป

กานต์พิสุทธิ์ ยุกตานนท์ และธศรัฐชาพัฒน์ ยุกตานนท์ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนา ศักยภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยในเขตกรุงเทพมหานคร จากความสำคัญของปัญหา ประสิทธิภาพในการทำงานของผู้แทนราษฎรไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง ตลอดจนวิธีดำเนินการวิจัยทั้งรูปแบบการวิจัยคำนวณประชากรหากกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถาม เพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์หาข้อมูลและสถิติ จากนั้นวิเคราะห์ แบบสอบถามและได้ค่าสถิติ แล้วนำมาสรุปและอภิปรายผลการพัฒนาศักยภาพของสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ควรมีการให้ความร่วมมือประสานงานแก่ทุกฝ่าย การกำหนด ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาศักยภาพโดยใช้หลักจริยธรรมมาปรับใช้อย่างมีแผนแม่บทอย่างชัดเจน การ ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักสำนึกรับผิดชอบต่อการทำหน้าที่ ความเอาใจใส่ รวมถึงมีแนวทางการพัฒนา ศักยภาพที่ชัดเจน มีการติดตามและประเมินผลคุณภาพการทำงาน เพื่อการทำงานของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีการพัฒนาประสิทธิภาพ รวมถึงพัฒนาศักยภาพเชิงบุคคลให้ดียิ่งขึ้น ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

สิทธิโชค คล้อยแสงอาทิตย์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของสมาชิกสภาเขต กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา สรุปว่า สมาชิกสภาเขตจะมีบทบาทตามพระราชบัญญัติระเบียบ บริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และในฐานะผู้แทนของประชาชนในรูปแบบของ ความสัมพันธ์ ในลักษณะการคานอำนาจและถ่วงดุลอำนาจระหว่างสภากรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร และสภาเขตซึ่งอธิบายได้ดังนี้ สภาเขตคานอำนาจฝ่ายบริหารงาน เนื่องจากสภาเขต เป็นสภาที่ปรึกษาในระดับงานเขต ไม่มีอำนาจพิจารณางบประมาณของตนเอง และไม่สามารถไปคาน

อำนาจของฝ่ายบริหารได้และบริหารงานในระดับเขตซึ่งเป็นผู้สนองนโยบายของฝ่ายบริหาร ก็คือในการจัดทำแผนพัฒนาเขตหรือการรับเรื่องราวร้องทุกข์จากราษฎรมา เมื่อแจ้งไปทางเขตดำเนินการแล้วเพิกเฉย หรือไม่อาจสนองความต้องการของประชาชนในเขตโดยไม่มีข้ออ้างสภาเขตอาจทำเป็นหนังสือยืนยันต่อประธานสภากรุงเทพมหานครหรือสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ให้ทำเป็นกระทู้ถามผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือทำเป็นญัตติเสนอต่อสภากรุงเทพมหานคร ลงมติให้ฝ่ายบริหารปฏิบัติ หรือเรียกเจ้าหน้าที่ ข้าราชการในสำนักงานเขตมาสอบถามในการไม่ปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือขั้นตอนสุดท้ายคือสมาชิกสภากรุงเทพมหานครเข้าชื่อรวมกันไม่น้อยกว่าสองในห้าของจำนวนสมาชิกสภากรุงเทพมหานครทั้งหมดเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นในปัญหาอันเกี่ยวเนื่องกับงานบริหารราชการกรุงเทพมหานครได้ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกับการถ่วงดุลอำนาจของสภาเขต เนื่องจากสภาเขตเป็นสภาที่ปรึกษาไม่มีสำนักงานเป็นของตนเอง แต่ในทางปฏิบัติแล้วความสัมพันธ์ระหว่างเขตกับสภาเขตจะไม่มีปัญหาต่อกัน เพราะเขตก็ต้องอาศัยข้อมูลของสภาเขตเพื่อทราบข้อมูลความต้องการของประชาชนที่ร้องเรียน สภาเขตจึงเป็นที่ปรึกษาของเขตอย่างดี และขณะเดียวกันงบประมาณในการพัฒนาเขตที่จะให้แก่สภาเขตนำไปแก้ปัญหของชุมชน ส่วนสภาเขตไม่มีอำนาจต่อรอง หรือคานอำนาจสภากรุงเทพมหานครได้ เพราะปฏิบัติหน้าที่คนละสถานะ นอกจากร่วมกันรับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชนไป ส่วนใหญ่จะเป็นเหตุเดือดร้อนรำคาญและความเป็นระเบียบเรียบร้อย การประสานงานเรื่องงบประมาณในการพัฒนาเขต หากปรึกษาแนวทางในการปฏิบัติงาน และขอรับบริการด้านการศึกษา และที่น่าสนใจอีกประการคือ การขอผ่อนปรน ผ่อนผัน ให้แก่ผู้กระทำความผิดทางกฎหมายท้องถิ่นในลักษณะต่าง ๆ ด้วย สำหรับประเด็นการนำเอาข้อเสนอแนะของสภาเขตไปใช้เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานเขตนั้น ครั้งต่อครั้งบอกว่า ไม่เคยได้รับคำแนะนำคำปรึกษา แต่ถึงแม้จะไม่เคยได้รับก็นำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารงานได้ไม่มากนัก เพราะส่วนใหญ่มีกฎหมาย ระเบียบ กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานอย่างชัดเจนอยู่แล้วโดยสรุปแล้วพบว่าสมาชิกสภาเขตทุกคนคิดว่า ตนเองเข้าใจบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาเขตถูกต้องครบถ้วน ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 มาตรา 79 (ณัฐชานันท์ จันทรแจ่มใส, 2555) รวมทั้งความเข้าใจเจตนารมณ์ของกฎหมายที่เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นเป็นอย่างดี การบริหารงานไม่ได้แบ่งเขตความรับผิดชอบ แต่ต่างคนต่างทำงานแต่รวมกันเป็นทีมพร้อมกับสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร โดยออกเยี่ยมเยียนประชาชนช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา ร่วมกิจกรรม งานบุญงานกุศล งานพัฒนา จำนวนรับและความถี่ในการทำงานของแต่ละคนไม่เท่ากันบางคนอาจมีภารกิจของตนเองไม่ได้ ออกร่วมงานด้วยการปฏิบัติงานสามารถช่วยเหลือประชาชนได้เฉลี่ยเดือนละไม่มากนัก โดยมุ่งเน้นช่วยเหลือประชาชนในด้านการพัฒนาทางกายภาพของพื้นที่เขตเป็นหลัก เช่น การแก้ไขปัญหาเรื่องท่อระบายน้ำอุดตัน ถนนชำรุดเป็นหลุมเป็นบ่อ น้ำท่วมขัง กำจัดผักตบชวา ถางหญ้าบนที่รกร้างว่างเปล่า เพื่อป้องกันเพลิงไหม้ ฉีดพ่นหมอกควัน กำจัด

ยุ่งลาย เป็นต้น สำหรับด้านแนวคิดในการพัฒนาเขตส่วนใหญ่ เป็นการพัฒนาชุมชนด้านกายภาพและต้องการให้เขตมีส่วนร่วมในด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหน้าที่ของสมาชิกสภาเขตให้กับประชาชน ได้ทราบมากกว่าปัจจุบัน สำหรับปัญหาเร่งด่วนที่ต้องแก้ไขในขณะนี้ เป็นปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด ปัญหาจากการเข้ามาอยู่ใหม่ของคนแออัด โดยมาซื้อแฟลตเอื้ออาทรจำนวนมาก มีผู้คนต่างระดับ มาอยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคมแนวคิดการพัฒนา สมาชิกสภาเขตเห็นว่าสำนักงานเขตควรปรับปรุงในด้านความเป็นระเบียบเรียบร้อยในชุมชนและการประชาสัมพันธ์ด้านความคิดเห็นของประชาชนในหมู่บ้านเขต ที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของสมาชิกเขต ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ในการบริการ ประชาชน สรุปแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่มีความสัมพันธ์กับสมาชิกสภาเขตเป็นส่วนใหญ่ โดยรู้จักกับสมาชิกสภา เขตในฐานะผู้สมัคร มากกว่าการรู้จักกันเป็นการส่วนตัว ส่วนใหญ่จะได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับสมาชิกสภาเขตบ่อยครั้งจากการที่ประธานหมู่บ้านต้องเข้าร่วม ประชุมเขตในแต่ละเดือนอยู่ แล้ว อีกทั้งมองว่าสมาชิกสภาเขตไม่มีบทบาททางการเมืองเท่าไรนักมีแต่หน้าที่จะไปออกงานต่าง ๆ ที่ หมู่บ้านหรือชุมชนจัดขึ้น เช่น งานบวช งานศพ งานสังสรรค์ในชุมชนแทบทุกงานเพื่อให้ประชาชนคุ้น หน้าโดยหวังผลในทางการเมืองต่อไป ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองแต่ อย่างใด ในด้านการกิจของสมาชิกสภาเขต กลุ่มตัวอย่างได้รับการช่วยเหลือจากสมาชิกสภาเขตอยู่ เสมอ ๆ ส่วนใหญ่จะได้พบสมาชิกสภาเขต ในการออกเยี่ยมเยียนประชาชน มีส่วนร่วมในการพัฒนา ชุมชน เป็นสื่อกลางในการประสานภารกิจต่าง ๆ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าการแสดงบทบาทในการทางการเมือง ของสมาชิกสภาเขตนั้นยังขาดความสำนึกในหน้าที่ของการแสดงบทบาทอย่างแท้จริง ประกอบด้วยบทบาทในอุดมคติบทบาทที่เป็นจริง บทบาทที่รับรู้บทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่ถูก คาดหวัง

Williams (2017) ศึกษาเกี่ยวกับ การสำรวจผลกระทบทางกฎหมายที่มีผลต่อการพัฒนา คราฟต์เบียร์ ในเมือง Charlotte ในรัฐ North Carolina (N.C.) ประเทศสหรัฐอเมริกาผลการศึกษา พบว่า กฎหมายเรื่องการอนุญาตการผลิตและจำหน่าย เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคราฟต์เบียร์ ให้เป็นสินค้าที่กระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชน การให้การสนับสนุนผู้ผลิตในการคิดค้นรสชาติ ส่วนผสมที่ แปลกใหม่ ทำให้ผู้บริโภคมีทางเลือกที่หลากหลายก็ถือเป็นปัจจัยในการพัฒนาคราฟต์เบียร์ที่มี กฎหมายรองรับอย่างถูกต้องชัดเจน และจากการศึกษาพบว่า ควรมีกฎหมายที่ผลักดันให้เกิด อุตสาหกรรมหรือการขยายการผลิตคราฟต์เบียร์ให้มากขึ้นภายในพื้นที่การวิจัย เป็นการพัฒนาให้ เศรษฐกิจชุมชนและชุมชนฐานรากมีความเข้มแข็ง

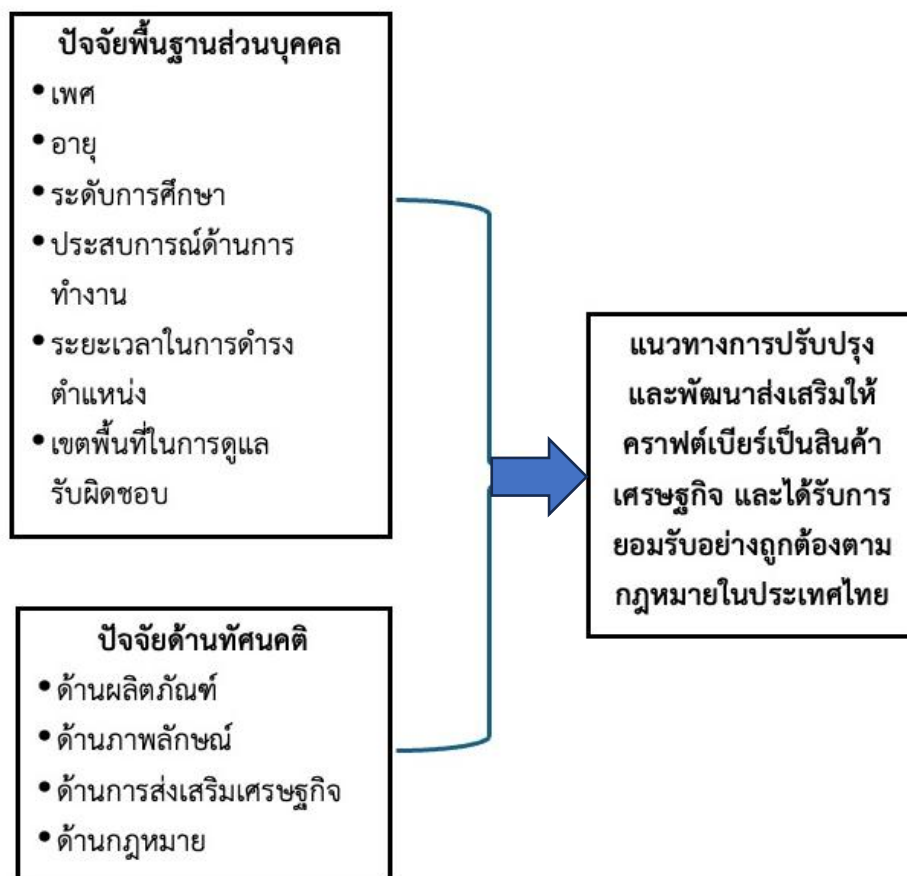
Wilson et al. (2023) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง การผลิตและกฎหมายคราฟต์เบียร์ในอดีต ปัจจุบันและอนาคต ผลการศึกษาพบว่า จากอดีตการผลิตและบริโภคคราฟต์เบียร์ในสวิสเซอร์แลนด์ และทั่วโลกเกิดขึ้นในชุมชนฐานรากของแต่ละพื้นที่ เป็นเพียงเศรษฐกิจเล็ก ๆ ภายในชุมชนเท่านั้น

ภาครัฐเพียงให้การอนุญาตในการผลิต จำหน่าย บริโภคภายในพื้นที่แต่ละพื้นที่เท่านั้น และจากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 19 รวมทั้งโรคระบาดต่าง ๆ ในแต่ละพื้นที่ ที่ส่งผลให้การนำเข้า และส่งออกเบียร์มีปัญหา ทำให้คราฟต์เบียร์ที่ผลิตในชุมชนได้รับความสนใจมากยิ่งขึ้น ต่อมาหลายประเทศรัฐบาลเริ่มให้ความสำคัญและส่งเสริมการผลิต จำหน่ายคราฟต์เบียร์มากขึ้น รัฐบาลมีกฎหมาย อนุญาตการผลิต จำหน่าย และมีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมคราฟต์เบียร์มากขึ้น โดยเน้นให้เกิดจาก ชุมชนฐานราก การนำผลผลิตต่าง ๆ ทางเกษตรในชุมชนมาเป็นวัตถุดิบในการผลิต ส่งเสริมผู้ผลิต ทั้งรายย่อยและรายใหญ่ในชุมชน จนปัจจุบันหลายประเทศมีการผลิต จำหน่าย และบริโภคคราฟต์ เบียร์อย่างแพร่หลาย เกิดเป็นความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก และเศรษฐกิจประเทศ

ภาคสรุป

จากการตรวจเอกสาร ทั้งแนวคิด ทฤษฎี และผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทัศนคติ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ (Attitude) แนวคิดเกี่ยวกับอุตสาหกรรมคราฟต์เบียร์ (Craft beer) และ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อนำมาใช้ประกอบการทำวิจัยและเป็นแนวทางในการทำแบบสอบถาม เกี่ยวกับทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย ไปจนถึงคำถาม เกี่ยวกับปัญหา ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนา รวมทั้งข้อเสนอแนะในอุตสาหกรรมคราฟต์เบียร์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ทั้งนี้การวิเคราะห์ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ประสบการณ์ด้านการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เข้าร่วมกับประชาชนในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ ไปจนถึงข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาสู่การปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนา รวมทั้งข้อเสนอแนะในอุตสาหกรรมคราฟต์เบียร์ ที่มีผลต่อการศึกษาทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เปียร์ในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประโยชน์และผลกระทบ ผ่านการศึกษาทัศนคติของกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปปรับปรุงและพัฒนาคราฟต์เปียร์ภายในประเทศไทย เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนผู้ผลิตรายย่อยไปจนถึงส่งเสริมเศรษฐกิจภายในประเทศ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. วิธีดำเนินการและเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 26 (14 พฤษภาคม พ.ศ. 2566 - 2570) โดยจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ แบบแบ่งเขต จำนวน 400 คน และ แบบบัญชีรายชื่อ 100 คน รวมทั้งหมด 500 คน เพราะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นตัวแทนประชาชนทั้งประเทศที่จะเข้ามาทำบทบาทหน้าที่ในการร่างและกำหนดกฎหมาย เป็นกลุ่มที่มีสิทธิ์มีเสียงลงมติให้ร่างกฎหมายนั้น ๆ ผ่าน และนำไปใช้ได้จริง ซึ่งต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ต้องลงมติต้องเป็นผู้เล็งเห็นผลประโยชน์ของกฎหมายนั้น ๆ ดังนั้นในเรื่องของกฎหมายคราฟต์เปียร์จำเป็นต้องให้บุคคลที่มีอำนาจหน้าที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพราะจะเป็นบุคคลที่จะผลักดันให้กฎหมายเกี่ยวกับคราฟต์เปียร์เกิดขึ้นจริง โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีคำนวณเพื่อหาขนาดของกลุ่มประชากรตัวอย่าง โดยกำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% ความผิดพลาดไม่เกิน 5% ดังสูตรสำเร็จของ Taro Yamane (Yamane, 1973: 1089) ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

โดยที่ n คือ จำนวนของขนาดตัวอย่าง
 N คือ จำนวนประชากรทั้งหมด 500 คน
 E คือ ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

แทนค่าสูตรดังนี้

$$n = \frac{500}{1+500(0.05^2)}$$

$$n = \frac{500}{2.25}$$

$$n = 222.22 \text{ หรือเท่ากับ } 223 \text{ คน}$$

ดังนั้น ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาไม่น้อยกว่า 223 คน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ประเภทของข้อมูลและแหล่งข้อมูลที่ทางผู้วิจัยได้รวบรวมเพื่อศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) มีรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ได้แก่ ข้อมูลด้านความคิดเห็นหรือทัศนคติจากกลุ่มตัวอย่าง
2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ได้แก่ ข้อมูลด้านแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมจากการศึกษาค้นคว้า จากตำราหนังสือ งานวิจัย การค้นคว้าผ่านระบบออนไลน์ และจากหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือ

1. ทำการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ ผลงานวิจัย ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับคราฟต์เบียร์ ไปจนถึงบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

2. นำผลการศึกษาที่ได้ มาสร้างแบบสอบถามที่มีข้อคำถามปลายปิด (Close-ended question) เพื่อวัดทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย

3. และมีข้อคำถามปลายเปิด (Open-ended question) เพื่อหาแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาส่งเสริมให้คราฟต์เบียร์เป็นสินค้าเศรษฐกิจและได้รับการยอมรับอย่างถูกต้องตามกฎหมายในประเทศไทย

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารวิชาการและราชการ หนังสือ แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่เกี่ยวข้องกับคราฟต์เบียร์

2. นำข้อมูลที่ได้ไปสร้างแบบสอบถามที่เป็นคำถามแบบปลายเกี่ยวกับทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับคลาสเบียร์ และข้อคำถามที่จะได้มาซึ่งแนวทางทางการปรับปรุงและพัฒนาส่งเสริมให้คราฟต์เบียร์เป็นสินค้าเศรษฐกิจและได้รับการยอมรับอย่างถูกต้องตามกฎหมายในประเทศไทย

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงเนื้อหาให้ถูกต้องและครอบคลุมและนำมาปรับปรุงแก้ไข โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาช่วยพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหาและความครอบคลุมของคำถาม (Content Validity) เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้มีความถูกต้องเหมาะสม

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) และความตรงตามโครงสร้าง (Construct validity) ใช้วิธีการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับกฎหมาย และผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับคราฟต์เบียร์ โดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of consistency: IOC) จากสูตรของ Rovinelli and Hambleton (1977) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนรายข้อตามดุลยพินิจของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ

โดยการใช้คะแนนข้อคำถามแต่ละข้อ มีค่าที่เป็นไปได้ 3 ค่า ดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นใช้วัดตัวแปรที่ศึกษาได้
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นใช้วัดตัวแปรที่ศึกษาได้หรือไม่
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สามารถใช้วัดตัวแปรที่ศึกษาได้

ซึ่งการแปลความหมายพิจารณาจากค่า IOC ที่มีค่าระหว่าง -1 ถึง 1 หากเป็นข้อคำถามที่ดีควรมีค่า IOC ใกล้เคียง 1 ส่วนในข้อที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 จะต้องนำมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งจากการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือครั้งนี้ ได้ค่า IOC ที่ 0.67

วิธีดำเนินการและเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 223 คน โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. กำหนดกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
2. เตรียมแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล จำนวน 223 ชุด
3. การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปสอบถามกลุ่มตัวอย่างจนครบตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้
4. ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลต่อไป
5. วิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยเมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้วนำไปบันทึกผลเพื่อทำการวิเคราะห์ประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS)
6. ตรวจสอบข้อมูล (Editing) ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามและแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์
7. การประมวลผลข้อมูล โดยการนำข้อมูลที่ได้ไปบันทึกในเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรม SPSS ตามสถิติต่าง ๆ
8. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากข้อคำถามปลายเปิด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS for Window) เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ดังนี้

1. ใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ในการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง
2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้อธิบายและแปลความหมายของข้อมูล
3. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เกณฑ์แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

5 คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
4 คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
3 คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2 คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1 คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลผลจากแบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับต่อคราฟต์เบียร์ โดยแปลจากค่าเฉลี่ย ดังต่อไปนี้

4.51 – 5.00	=	เห็นด้วยมากที่สุด
3.51 – 4.50	=	เห็นด้วยมาก
2.51 – 3.50	=	เห็นด้วยปานกลาง
1.51 – 2.50	=	เห็นด้วยน้อย
1.00 – 1.50	=	เห็นด้วยน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์ปัญหา สู่การปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนา รวมทั้งข้อเสนอแนะในอุตสาหกรรมคราฟต์เบียร์ ที่มีผลต่อการศึกษาทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย โดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาทั้งหมดมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหาทำการตีความหมายแบบอุปนัย (Inductive Method) สรุปเป็นข้อเสนอที่เป็นผลการวิจัยที่สมบูรณ์โดยนำเสนอในรูปแบบของการบรรยายคำหรือวิธีการเชิงพรรณนาความ (Descriptive)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เปียร์ในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีต่อคราฟต์เปียร์ในประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาส่งเสริมให้คราฟต์เปียร์เป็นสินค้าเศรษฐกิจและได้รับการยอมรับอย่างถูกต้องตามกฎหมายในประเทศไทย โดยทำการรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม จำนวน 223 ชุด ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และแบ่งการนำเสนอข้อมูล ออกเป็นส่วน โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ผลการวิจัยที่เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เปียร์
3. ผลการวิจัยที่เป็นแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาส่งเสริมให้คราฟต์เปียร์เป็นสินค้าเศรษฐกิจและได้รับการยอมรับอย่างถูกต้องตามกฎหมายในประเทศไทย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (เพศ)

เพศ	กลุ่มตัวอย่าง (N)	ร้อยละ (%)
ชาย	164	73.87
หญิง	59	26.13
รวม	223	100

จากตารางที่ 3 จากการทำแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 223 คน ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 73.87 รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 26.13 (จากตารางที่ 3) จากการศึกษาเห็นได้ว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนมากจะเป็นเพศชาย จึงทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนเพศชายมากกว่าเพศหญิง

ตารางที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ช่วงอายุ)

ช่วงอายุ	กลุ่มตัวอย่าง (N)	จำนวน (%)
25 - 35 ปี	43	19.37
36 - 45 ปี	68	30.63
46 - 55 ปี	73	32.88
55 ปี ขึ้นไป	39	17.12
รวม	223	100

จากตารางที่ 4 ด้านช่วงอายุ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 223 คน ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 46-55 ปี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 32.88 รองลงมาคือกลุ่มอายุ 36-45 ปี จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 30.63 อายุ 25-35 ปี ขึ้นไป จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 19.37 และน้อยที่สุด คือกลุ่มอายุ 55 ปี ขึ้นไป จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 17.12 ตามลำดับ (จากตารางที่ 4) จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่วนมากจะเป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 46-55 ปี

ตารางที่ 5 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ระดับการศึกษา)

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปริญญาตรี	86	38.74
ปริญญาโท	95	42.79
สูงกว่าปริญญาโท	42	18.47
รวม	223	100

จากตารางที่ 5 ด้านระดับการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 223 ราย ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 42.79 รองลงมาคือปริญญาตรี จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 38.74 และสูงกว่าปริญญาโท จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 18.47 ตามลำดับ (จากตารางที่ 5) จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนมากจะเป็นผู้ที่มีการศึกษาในระดับปริญญาโท

**การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นจากแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์
ด้านภาพลักษณ์ ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจ และด้านกฎหมาย**

ตารางที่ 6 ตารางแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อ
คราฟต์เบียร์ในประเทศไทย ด้านผลิตภัณฑ์

ทัศนคติด้านผลิตภัณฑ์	Mean	S.D.	การแปลผล
ท่านคิดว่าคราฟต์เบียร์มีความหลากหลายทางด้านรสชาติ	4.16	1.05	มาก
ท่านคิดว่าบรรจุภัณฑ์ของคราฟต์เบียร์มีรูปลักษณ์ที่ร่วมสมัย	4.36	0.97	มาก
ท่านคิดว่าราคาของคราฟต์เบียร์มีความเหมาะสมกับคุณภาพของสินค้า	3.51	1.11	มาก
ท่านคิดว่าปัจจุบันประเทศไทยมีการเข้าถึงคราฟต์เบียร์ได้ค่อนข้างจำกัด	3.92	1.28	มาก
รวม	3.99	1.10	มาก

จากตารางที่ 5 ผลจากการวิเคราะห์ทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย ด้านผลิตภัณฑ์ ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.10 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมากไปน้อย พบว่าในส่วนบรรจุภัณฑ์ของคราฟต์เบียร์มีความร่วมสมัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.97 รองลงมา คือ ความหลากหลายทางด้านรสชาติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.05 การเข้าถึงคราฟต์เบียร์ในประเทศไทยค่อนข้างจำกัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.28 และราคาของคราฟต์เบียร์มีความเหมาะสมกับคุณภาพของสินค้า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.11

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อ
คราฟต์เบียร์ในประเทศไทย ด้านภาพลักษณ์

ทัศนคติด้านภาพลักษณ์	Mean	S.D.	การแปลผล
ท่านคิดว่าการบริโภคคราฟต์เบียร์สามารถสร้างภาพลักษณ์ ที่ดีให้กับผู้บริโภค	3.87	1.28	มาก
ท่านคิดว่าปัจจุบันคราฟต์เบียร์มีความน่าเชื่อถือในส่วนของ ตราสินค้า	3.57	1.14	มาก
รวม	3.72	1.08	มาก

จากตารางที่ 7 ผลจากการวิเคราะห์ทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย ด้านภาพลักษณ์ ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.08 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน จากมากไปน้อย พบว่าการบริโภคคราฟต์เบียร์สามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับผู้บริโภค มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.28 และรองลงมา คือ ความน่าเชื่อถือในส่วนของตราสินค้า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.14

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อ
คราฟต์เบียร์ในประเทศไทย ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจ

ทัศนคติด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจ	Mean	S.D.	การแปลผล
ท่านคิดว่าคราฟต์เบียร์สามารถสร้างรายได้ให้กับ ชุมชน	4.45	0.93	มาก
ท่านคิดว่าคราฟต์เบียร์สามารถเสริมสร้าง บรรยากาศการท่องเที่ยวของแต่ละท้องถิ่นได้	4.71	0.70	มากที่สุด
ท่านอยากสนับสนุนให้เกิดการสร้าง ผู้ประกอบการรุ่นใหม่	4.61	0.76	มากที่สุด
รวม	4.59	0.80	มากที่สุด

จากตารางที่ 8 ผลจากการวิเคราะห์ทัศนคติของสมาชิกผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เปียร์ในประเทศไทย ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจ ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.80 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน จากมากไปน้อย พบว่าคราฟต์เปียร์สามารถเสริมสร้างบรรยากาศการท่องเที่ยวของแต่ละท้องถิ่นได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.70 รองลงมา คือ อยากสนับสนุนให้เกิดการสร้างผู้ประกอบการรุ่นใหม่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.76 และ คราฟต์เปียร์สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน มีค่าเฉลี่ย 4.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.93

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เปียร์ในประเทศไทย ด้าน กฎหมาย

ทัศนคติด้านกฎหมาย	Mean	S.D.	การแปลผล
ท่านคิดว่าควรส่งเสริมการแก้ไขกฎหมายในด้านคราฟต์เปียร์ ให้มีความเหมาะสมมากขึ้น	4.67	0.63	มากที่สุด
ท่านคิดว่าหากมีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับคราฟต์เปียร์ จะสามารถช่วยส่งเสริมในด้านเศรษฐกิจของประเทศไทย	4.42	0.88	มาก
ปัจจุบันประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมาย และข้อจำกัดของคราฟต์เปียร์	2.88	1.17	ปานกลาง
รวม	3.99	0.89	มาก

จากตารางที่ 9 ผลจากการวิเคราะห์ทัศนคติของสมาชิกผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เปียร์ในประเทศไทย ด้านกฎหมาย ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.80 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน จากมากไปน้อย พบว่าควรส่งเสริมการแก้ไขกฎหมายในด้านคราฟต์เปียร์ให้มีความเหมาะสมมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 รองลงมา คือ หากมีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับคราฟต์เปียร์ จะสามารถช่วยส่งเสริมในด้านเศรษฐกิจของประเทศไทย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.88 และ ปัจจุบันประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องข้อจำกัดของคราฟต์เปียร์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.88 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.17

ตารางที่ 10 การวิเคราะห์ทัศนคติของสมาชิกผู้แทนราษฎรต่อกราฟต์เปียร์ในประเทศไทย

(N=222)

ทัศนคติของสมาชิกผู้แทนราษฎรต่อกราฟต์เปียร์ ในประเทศไทย	ระดับความเห็น				$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก			
1. ด้านผลิตภัณฑ์					3.99	1.10	มาก
1.1 ท่านคิดว่ากราฟต์เปียร์มีความหลากหลายทางด้าน รสชาติ	4 (1.80)	9 (4.05)	56 (25.23)	32 (14.41)	121 (54.50)	4.16 1.05	มาก
1.2 ท่านคิดว่าบรรจุภัณฑ์ของกราฟต์เปียร์มีรูปลักษณ์ที่ ร่วมสมัย	4 (1.80)	9 (4.05)	27 (12.16)	44 (19.82)	138 (62.16)	4.36 0.97	มาก
1.3 ท่านคิดว่าราคาของกราฟต์เปียร์มีความเหมาะสมกับ คุณภาพของสินค้า	18 (8.11)	10 (4.50)	79 (35.59)	70 (31.53)	45 (20.27)	3.51 1.11	มาก
1.4 ท่านคิดว่าปัจจุบันประเทศไทยมีการเข้าถึงกราฟต์ เปียร์ได้ค่อนข้างจำกัด	13 (5.86)	28 (12.61)	28 (12.61)	47 (21.17)	106 (47.75)	3.92 1.28	มาก

ตารางที่ 10 (ต่อ)

(N=222)

ทัศนคติของสมาชิกผู้แทนราษฎรต่อกราฟต์เบียร์	ระดับความเห็น			S.D.	ระดับความ คิดเห็น
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
2. ด้านภาพลักษณ์				3.72	1.08 มาก
2.1 ท่านคิดว่าการบริโภคกราฟต์เบียร์สามารถสร้าง	-	25	57	61	79
ภาพลักษณ์ที่ดีให้กับผู้บริโภคร		(11.26)	(25.68)	(27.48)	(35.59)
2.2 ท่านคิดว่าปัจจุบันกราฟต์เบียร์มีความน่าเชื่อถือใน	9	36	49	75	53
ส่วนของตราสินค้า	(4.05)	(16.22)	(22.07)	(33.78)	(23.87)
3. ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจ				4.59	0.80 มากที่สุด
3.1 ท่านคิดว่ากราฟต์เบียร์สามารถสร้างรายได้ให้กับ	4	9	17	44	148
ชุมชน	(1.80)	(4.05)	(7.66)	(19.82)	(66.67)

ตารางที่ 10 (ต่อ)

(N=222)

ทัศนคติของสมาชิกผู้แทนราษฎรต่อกราฟต์เปียร์ ในประเทศไทย	ระดับความเห็น				S.D.	ระดับความ คิดเห็น
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก		
4. ด้านกฎหมาย					3.99	0.89
4.1 ท่านคิดว่าควรส่งเสริมการแก้ไขกฎหมายในด้าน กราฟต์เปียร์ ให้มีความเหมาะสมมากขึ้น	-	-	19	36	167	มากที่สุด
4.2 ท่านคิดว่าหากมีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับกราฟต์ เปียร์ จะสามารถช่วยส่งเสริมในด้านเศรษฐกิจของประเทศ ไทย	3	4	28	48	139	มาก
4.3 ปัจจุบันประชาชนมีความเข้าใจในเรื่อง กฎหมาย และข้อจำกัดของกราฟต์เปียร์	20	75	71	24	32	ปานกลาง
	(9.01)	(33.78)	(31.98)	(10.81)	(14.41)	
รวมทุกด้าน					4.1	0.97
						มาก

แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาส่งเสริมให้คราฟต์เบียร์เป็นสินค้าเศรษฐกิจ และได้รับการยอมรับอย่างถูกต้องตามกฎหมายในประเทศไทย

จากการรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามจากข้อคำถามปลายเปิดเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาส่งเสริมให้คราฟต์เบียร์เป็นสินค้าเศรษฐกิจและได้รับการยอมรับอย่างถูกต้องตามกฎหมายในประเทศไทย สามารถนำมาวิเคราะห์และสรุปเป็นข้อได้ดังนี้

1. รัฐบาลควรมีนโยบายเศรษฐกิจด้านการส่งออก โดยกระทรวงการคลังควรมีการส่งเสริมให้มีการผลิตคราฟต์เบียร์ภายในประเทศเพื่อส่งออกต่างประเทศ ทั้งฐานการผลิตที่เป็นโรงงาน ชุมชน มีผู้ประกอบการและกลุ่มแรงงานผลิต ที่อยู่ในพื้นที่ประเทศไทย และประชาชนคนไทยเป็นผู้ประกอบการ โดยรัฐบาลควรให้การสนับสนุนรูปแบบของการผลิตในชุมชน รับคราฟต์เบียร์จากกลุ่มผู้ประกอบการท้องถิ่นแล้วผลักดันสินค้าส่งออกนอกประเทศ โดยรัฐบาลจะช่วยเรื่องการพัฒนาคุณภาพ บรรจุภัณฑ์ และรสชาติของคราฟต์เบียร์ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรัฐบาลจะเป็นหลักในการรับซื้อผลผลิตที่มาจากชุมชนอย่างเป็นธรรม และเป็นผู้จัดการส่งออกสินค้า สร้างรายได้ให้ทั้งภาคส่วนประชาชน และภาครัฐ

2. รัฐบาลควรมีนโยบายทางการเกษตร รัฐบาลควรช่วยเหลือกลุ่มเกษตรกรเรื่องจากจำหน่ายผลผลิตในรูปแบบของการเป็นวัสดุในการผลิตคราฟต์เบียร์ โดยรัฐบาลจะสนับสนุนทั้งทางด้านงบประมาณในการวิจัยผลผลิตการเกษตรที่เหมาะสมกับการเป็นวัสดุในการผลิตคราฟต์เบียร์เพื่อให้เกิดรสชาติดี หลากหลาย แปลกใหม่ กระตุ้นความต้องการบริโภคของกลุ่มผู้นิยมชมชอบการดื่มคราฟต์เบียร์ และรัฐบาลก็ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตผักผลไม้ที่สามารถเป็นวัสดุในการผลิตคราฟต์เบียร์ โดยการแจกจ่ายกล้าพันธุ์พืชให้กับเกษตรกร เป็นตลาดกลางรับซื้อผลผลิตที่รัฐบาลเป็นผู้ส่งเสริมให้ปลูก และเมื่อรสชาติใดได้รับความนิยมมากก็สามารถขยายการผลิตทางการเกษตรได้ ทำให้เกษตรกรมีความมั่นคงทางรายได้ มีแหล่งรับซื้อที่ได้ราคาที่เหมาะสม ซึ่งรัฐบาลควรมุ่งเน้นผลผลิตทางการเกษตรที่มาจากชุมชนที่แท้จริง

3. รัฐบาลควรมีนโยบายเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยว รัฐบาลควรผลักดันให้เกิดกฎหมายการอนุญาตผลิตคราฟต์เบียร์เพื่อเป็นสินค้าในการดึงดูดนักท่องเที่ยวที่เป็นนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบชิมสุ่มชนในประเทศไทย ให้สามารถผลิตเพื่อจำหน่าย บริโภคภายในแต่ละชุมชนได้ในรูปแบบของธุรกิจชุมชน มีผู้ประกอบการเป็นประชาชนในชุมชน มีการจ้างแรงงานในชุมชน เกิดรายได้ และการจ้างงานภายในชุมชนแต่ละชุมชน ไม่ต้องย้ายไปรับจ้างรับงานภายนอกชุมชนหรือต่างประเทศ รัฐบาลควรประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างกว้างขวางทั้งภายในประเทศและทั่วโลก นำเสนอทั้งจุดเด่นที่เป็นเชิงวัฒนธรรม และการดื่มคราฟต์เบียร์ ก็ถือว่าเป็นการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น ทำให้

เกิดการกระจายรายได้ตั้งแต่กลุ่มเกษตรกร แรงงาน ผู้ประกอบการ ชุมชนท้องถิ่น จะนำสู่การมีรายได้ระดับประเทศ

4. รัฐบาลควรมีการปรึกษาพูดคุยกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเรื่องกฎหมายเกี่ยวกับคราฟต์ เบียร์เป็นวาระ ๆ หนึ่ง ที่ได้กล่าวถึงผลประโยชน์ในภาพรวมที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนทั่วประเทศและประเทศชาติ รวมถึงคาดเดาปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น และหาแนวทางป้องกันไม่ให้ลุกลามจนกลายเป็นปัญหาใหญ่ในระดับประเทศ ควรปรึกษากันอย่างรอบคอบและเป็นกลางมากที่สุด ไม่มีอคติทางการเมือง ให้คำนึงถึงประโยชน์ของประเทศชาติเป็นหลัก เมื่ออนุญาตให้มีการผลิตคราฟต์เบียร์อย่างถูกต้องตามกฎหมายแล้ว

5. รัฐบาลต้องประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชนว่าการผลิตคราฟต์เบียร์เป็นส่งเสริมเศรษฐกิจส่งออกของประเทศ เป็นการสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนทั้งกลุ่มเกษตรกร ผู้ใช้แรงงาน ผู้ประกอบการรายย่อยและรายใหญ่ในชุมชน และส่งเสริมการท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่ใช่การส่งเสริมให้มีการดื่มแอลกอฮอล์หรือมั่วสุมแก่เยาวชน พลเมืองในประเทศ

6. รัฐบาลควรมีนโยบายที่เอื้อต่อการผลิตคราฟต์เบียร์โดยประชาชนในท้องถิ่น แต่ก็ยังคงมีความร่วมมือกับภาคส่วนเอกชน ภาคส่วนธุรกิจ ในเรื่องขององค์ความรู้การจัดเก็บคราฟต์เบียร์ วัสดุอุปกรณ์ที่ทำบรรจุภัณฑ์ที่ใช้บรรจุคราฟต์เบียร์ในการส่งออกระดับประเทศ เป็นการสร้างความร่วมมือทั้งภาคส่วนประชาชน ภาคส่วนรัฐ และภาคส่วนเอกชน เกิดการกระจายรายได้ในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ภายใต้กฎหมายที่อนุญาตให้มีการผลิต จำหน่าย ทั้งภายในชุมชน ประเทศ และต่างประเทศ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การค้นคว้าอิสระเรื่อง “การศึกษาทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุง และพัฒนาส่งเสริมให้คราฟต์เบียร์เป็นสินค้าเศรษฐกิจและได้รับการยอมรับอย่างถูกต้องตามกฎหมายในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างและแจกแบบสอบถามแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จนครบตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในประเทศไทย จำนวน 223 คน ผู้วิจัยสามารถสรุป อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 73.87 อยู่ในช่วงอายุ 46 – 55 ปี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 32.88 มีระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 42.79 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นจากแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านภาพลักษณ์ ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจ และด้านกฎหมาย

ด้านผลิตภัณฑ์ จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.10) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ท่านคิดว่าบรรจุภัณฑ์ของคราฟต์เบียร์มีรูปลักษณ์ที่ร่วมสมัย (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.97) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ท่านคิดว่าราคาของคราฟต์เบียร์มีความเหมาะสมกับคุณภาพของสินค้า (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.11)

ด้านภาพลักษณ์ จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.08) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ท่านคิดว่าการบริโภคคราฟต์เบียร์สามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับ

ผู้บริโภค (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.28) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ท่านคิดว่าปัจจุบันคราฟต์เบียร์มีความน่าเชื่อถือในส่วนของตราสินค้า (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.14)

ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจ จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจ ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ท่านคิดว่าคราฟต์เบียร์สามารถเสริมสร้างบรรยากาศการท่องเที่ยวของแต่ละท้องถิ่นได้ (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.70) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ท่านคิดว่าคราฟต์เบียร์สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.93)

ด้านกฎหมาย จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านกฎหมาย ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.89) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ท่านคิดว่าควรส่งเสริมการแก้กฎหมายในด้านคราฟต์เบียร์ ให้มีความเหมาะสมมากขึ้น (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ปัจจุบันประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมาย และข้อจำกัดของคราฟต์เบียร์ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.88 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.17)

3. แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาส่งเสริมให้คราฟต์เบียร์เป็นสินค้าเศรษฐกิจและได้รับการยอมรับอย่างถูกต้องตามกฎหมายในประเทศไทย

จากผลการวิจัยที่เป็นแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาส่งเสริมให้คราฟต์เบียร์เป็นสินค้าเศรษฐกิจและได้รับการยอมรับอย่างถูกต้องตามกฎหมายในประเทศไทย ประกอบด้วย 1) รัฐบาลควรมีนโยบายเศรษฐกิจด้านการส่งออก โดยกระทรวงการคลังควรมีการส่งเสริมให้มีการผลิตคราฟต์เบียร์ภายในประเทศเพื่อส่งออกต่างประเทศ 2) รัฐบาลควรมีนโยบายทางการเกษตร รัฐบาลควรช่วยเหลือกลุ่มเกษตรกรเรื่องจากจำหน่ายผลผลิตในรูปแบบของการเป็นวัสดุในกรผลิตคราฟต์เบียร์ 3) รัฐบาลควรมีนโยบายเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยว รัฐบาลควรผลักดันให้เกิดกฎหมายการอนุญาตผลิตคราฟต์เบียร์เพื่อเป็นสินค้าในการดึงดูดนักท่องเที่ยวที่เป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มชิมสุ่มชนในประเทศไทย 4) รัฐบาลควรมีการปรึกษาคู่ค้ากับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเรื่องกฎหมายเกี่ยวกับคราฟต์เบียร์เป็นวาระ ๆ หนึ่งที่ได้กล่าวถึงผลประโยชน์ในภาพรวมที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนทั่วประเทศและประเทศชาติ 5) รัฐบาลต้องประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชนว่าการผลิตคราฟต์เบียร์เป็นส่งเสริมเศรษฐกิจส่งออกของประเทศ และ 6) รัฐบาลควรมีนโยบายที่เอื้อต่อการผลิตคราฟต์เบียร์โดยประชาชนในท้องถิ่น แต่ก็ยังคงมีความร่วมมือกับภาคส่วนเอกชน ภาคส่วนธุรกิจ ในเรื่องขององค์ความรู้การจัดเก็บคราฟต์เบียร์ วัสดุอุปกรณ์ที่ทำการผลิตที่ใช้บรรจุคราฟต์เบียร์ในการส่งออกระดับประเทศ

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการค้นคว้าอิสระเรื่อง “การศึกษาทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย” ครั้งนี้ ได้นำเสนอประเด็นสำคัญคือ 1) ทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทยเป็นอย่างไร มีประโยชน์ ผลกระทบ และเหมาะสมหรือไม่ 2) แนวทางการปรับปรุง และพัฒนาส่งเสริมให้คราฟต์เบียร์เป็นสินค้าเศรษฐกิจและได้รับการยอมรับอย่างถูกต้องตามกฎหมายในประเทศไทย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย ด้านประโยชน์ ผลกระทบ และความเหมาะสม โดยมีการแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านภาพลักษณ์ ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจ และ ด้านกฎหมาย โดยพบว่า

ในด้านของผลิตภัณฑ์ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมองว่าคราฟต์เบียร์มีรูปลักษณะของบรรจุภัณฑ์ที่ร่วมสมัย และ มีความหลากหลายทางด้านรสชาติ เนื่องจากในสมัยก่อนการตลาดของบริษัทเบียร์เจ้าใหญ่มีการเน้นไปที่การสร้างภาพลักษณ์ของแบรนด์ให้เป็นที่รู้จักและจดจำง่าย ผ่านการใช้กลยุทธ์การโฆษณาที่เน้นการเข้าสังคมเพียงอย่างเดียว ซึ่งอาจทำให้ผู้บริโภคหลายคนมองว่าเบียร์เป็นเพียงเครื่องดื่มสำหรับสังสรรค์ ไม่ได้เน้นให้ความสำคัญกับรสชาติและคุณภาพของเบียร์มากนัก ความจำของการตลาดที่เน้นภาพลักษณ์มากกว่ารสชาติ จึงทำให้ผู้บริโภคหลายคนเริ่มมองหาทางเลือกใหม่ ๆ ที่มีความหลากหลายทั้งทางด้านรูปลักษณะ รสชาติ เพื่อเพิ่มประสบการณ์การดื่มที่แปลกใหม่ และน่าจดจำ ปัจจัยเหล่านี้ยังเป็นตัวกระตุ้นสำคัญที่ทำให้เกิดกลุ่มคนที่รักเบียร์และมีความหลงใหลในการทดลองและสร้างสรรค์รสชาติใหม่ ๆ โดยไม่ได้ยึดติดกับสูตรสำเร็จของเบียร์ทั่วไป เริ่มจากการศึกษา และทดลองทำเบียร์สูตรต่าง ๆ ด้วยอุปกรณ์ง่าย ๆ และผ่านการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับบุคคลที่มีความสนใจเหมือนกัน การผลิตคราฟต์เบียร์แต่ละตัวต้องอาศัยจินตนาการอย่างมาก ตั้งแต่การจินตนาการเรื่องรสชาติที่ต้องการ สีที่อยากเห็น ความหอมที่ต้องการสัมผัส บอดีที่อยากดื่ม อีกทั้งต้องใช้ความใส่ใจตั้งแต่การเลือกวัตถุดิบจนถึงการปรุง เปรียบเหมือนการสร้างผลงานศิลปะ โดยพวกเขาจะมีการผลิตเบียร์ใหม่ ๆ แปลก ๆ ทั้งในเรื่องของกลิ่น รสชาติ ส่วนผสม และวิธีการผลิต ด้วยคุณภาพและรสชาติที่แตกต่างจากเบียร์ที่ผลิตจากบริษัทใหญ่อย่างชัดเจน ทำให้คนหันมาสนใจ และเลือกเริ่มดื่มคราฟต์เบียร์กันมากขึ้น ถึงแม้จะไม่ได้มีการโฆษณาตามสื่อเหมือนบริษัทใหญ่ แต่กลุ่มผู้บริโภคและผลิตคราฟต์เบียร์จะมีการใช้สื่อเล็ก ๆ หรือช่องทางออนไลน์ในการสื่อสารกับผู้บริโภค ซึ่งสามารถสร้างความใกล้ชิดและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ดีกว่าการโฆษณาตามสื่อใหญ่ โดยเน้นการสร้างชุมชนของตัวเองขึ้นมา เช่น การจัดงานเทศกาลคราฟต์เบียร์ ไปจนถึงการพบปะสังสรรค์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ และประสบการณ์ ซึ่งสามารถช่วยสร้างความสัมพันธ์กับผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี นี่เป็นเหตุผลของตัวเลือกที่หลากหลายของคราฟต์เบียร์ เพื่อช่วยเพิ่มอรรถรส

ให้กับผู้ดื่มได้ ซึ่งสอดคล้องกับบทความของ Yummy House Thailand (2020) ส่วนมุมมองด้านราคาที่มีความเหมาะสมกับคุณภาพ และการเข้าถึงคราฟต์เบียร์ที่ค่อนข้างจำกัดในประเทศไทย จากการสำรวจแบบสอบถามพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามยังมองว่าเป็นการเข้าถึงที่ค่อนข้างจำกัดในระดับมาก กล่าวคือ ในช่วงแรกคราฟต์เบียร์ในไทยที่มีการวางจำหน่ายในห้างสรรพสินค้าหรือร้านต่าง ๆ จะมีฐานการผลิตอยู่ที่ต่างประเทศและทำการนำเข้ามาจำหน่ายในไทยแบบถูกกฎหมาย สาเหตุที่ต้องทำแบบนั้นเนื่องจากในประเทศไทยยังมีข้อจำกัดในด้านการผลิตและจำหน่าย และเงื่อนไขที่ยากต่อการเริ่มต้นสำหรับประชาชนทั่วไป เช่นการจัดตั้งบริษัทที่ต้องมีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 10 ล้านบาท ต้องมีผู้ถือหุ้นที่นับถือสัญชาติไทยไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 ของจำนวนหุ้นทั้งหมด และในกรณีที่ผลิตเพื่อจำหน่าย ณ.สถานที่ผลิต จะต้องมีความกำลังผลิตไม่ต่ำกว่า 100,000 ลิตร/ปี และไม่เกิน 1,000,000 ลิตร/ปี (ประมาณไม่ต่ำกว่า 30,000 ขวด/ปี) จนกระทั่งปี พ.ศ. 2563 ประเทศไทยได้มีโรงต้มเบียร์ที่เปิดให้ผู้ผลิตรายย่อยสามารถผลิตแบรนด์ของตัวเองได้ และมีการเสียภาษีอย่างถูกกฎหมาย (Contract Brewery) ซึ่งการทำเบียร์ที่โรงต้มเบียร์ ทำให้ผู้ผลิตเบียร์รายย่อยสามารถจำหน่ายคราฟต์เบียร์ตามท้องตลาดได้ ซึ่งเท่ากับว่าตอนนี้คราฟต์เบียร์ในไทยสามารถผลิตและจำหน่ายได้อย่างถูกต้องแล้ว โดยปัจจุบันคราฟต์เบียร์เริ่มเป็นที่นิยมมากขึ้น แม้ผู้บริโภคในประเทศไทยจะยังมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของเบียร์คราฟต์ที่ค่อนข้างน้อย แต่ถือว่าเป็นช่วงของการเริ่มต้นที่คาดว่าจะในอนาคตกลุ่มตลาดของคราฟต์เบียร์น่าจะไปได้อีกไกล เนื่องจากปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะได้รับการแก้ไขกฎหมายให้มีความเหมาะสมต่อไปในอนาคต และในส่วนของราคาที่ยังมีหลายท่านมองว่ายังไม่ค่อยมีความเหมาะสม อาจเป็นเหตุมาจากผู้ประกอบการบางเจ้ามีการผลิตในจำนวนน้อย ทำให้ต้นทุนต่อขวดมีราคาค่อนข้างสูง ไปจนถึงระยะเวลาในการบ่ม วัตถุดิบ บรรจุภัณฑ์ การตลาด และความพิเศษต่าง ๆ ที่ยิ่งพิเศษราคาก็ยิ่งสูงตาม ซึ่งสอดคล้องกับบทความของ Unclen Brew (2024)

ด้านภาพลักษณ์ ผู้ตอบแบบสอบถามมองว่าการบริโภคคราฟต์เบียร์สามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับผู้บริโภคได้ในระดับมาก จากการศึกษาพบว่าผู้บริโภคคราฟต์เบียร์บางกลุ่มมีชุดความคิดที่ว่า การดื่มคราฟต์เบียร์ไม่ได้เป็นการเน้นดื่มในปริมาณที่มาก เพียงแต่ดื่มเพื่อให้เหมือนกับการได้เสพงานศิลปะชิ้นหนึ่ง เป็นการดื่มเพื่อลิ้มลองรสชาติของคราฟต์เบียร์ อีกทั้งการได้ไปนั่งดื่มที่ร้านก็เพียงเพราะสามารถสังสรรค์กันในกลุ่มผู้ดื่มคราฟต์เบียร์ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลต่าง ๆ ทำให้ได้ความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ เนื่องจากการเกิดขึ้นของวัฒนธรรมการดื่มคราฟต์เบียร์ก็เกิดจากกลุ่มคนที่ชื่นชอบในคราฟต์เบียร์เหมือนกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ บวรสรรพ เปรมปริก (2564) บ้างก็ว่าการดื่มเบียร์คราฟต์ไม่ใช่แค่การดื่มเบียร์ธรรมดาทั่วไป แต่มันคือการสร้างภาพลักษณ์ว่าเราคือ “ผู้รู้” ใครจะคิดว่าการพูดถึงกลิ่นดอกไม้ และรสชาติของไม้โอ๊คที่อยู่ในคราฟต์เบียร์จะทำให้เราดูเป็นนักปรัชญาเกี่ยวกับคราฟต์เบียร์ได้ทันที ซึ่งนอกจากนี้ยังมีผู้บริโภคบางกลุ่มนิยมการบริโภคคราฟต์เบียร์นำเข้าในราคาที่แพงกว่าคราฟต์เบียร์ที่ผลิตในประเทศไทย เพราะต้องการการตอบสนองด้านความรู้สึก และแสดงถึงรสนิยมใน

การดื่มได้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กานต์พิชชา เก่งการช่าง และปัญญา ศรีสิงห์ (2563) ด้านความน่าเชื่อถือในส่วนของการตราสินค้า ผู้ตอบแบบสอบถามมองว่าคราฟต์เบียร์มีความน่าเชื่อถือของการตราสินค้าอยู่ในระดับมาก เกิดจากการค้นหาข้อมูลก่อนการตัดสินใจบริโภค ไม่ว่าจะเป็นการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปพิจารณาประเมินผล โดยข้อมูลอาจจะเป็นเรื่องผลิตภัณฑ์ ราคา สถานที่จำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด แหล่งที่มาของข้อมูลอาจมาจากกลุ่มบุคคลที่สนใจในการดื่มคราฟต์เบียร์ สื่อเล็ก ๆ หรือช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ ไปจนถึงการทดลองบริโภคด้วยตัวเอง เมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว ผู้บริโภคจะเกิดความเข้าใจ และสามารถประเมินผลทางเลือกได้ สิ่งที่กระตุ้นความต้องการของผู้บริโภคอาจเกิดจากแรงกระตุ้นภายในของผู้บริโภคเอง หรืออาจเป็นสิ่งที่กระตุ้นที่อยู่ภายนอก ซึ่งได้แก่ สิ่งกระตุ้นทางการตลาดและสิ่งกระตุ้นอื่น ๆ โดยส่วนมากนักการตลาดจะให้ความสำคัญกับสิ่งกระตุ้นภายนอกมากกว่าสิ่งกระตุ้นภายใน โดยเฉพาะสิ่งกระตุ้นทางการตลาดจนสามารถจูงใจผู้บริโภคให้เกิดความต้องการซื้อสินค้ามากขึ้น และแม้ว่าการตลาดของคราฟต์เบียร์จะไม่ได้มีการโฆษณาผ่านสื่อใหญ่ แต่ผู้บริโภคยังมีความเชื่อมั่นเกิดจากผู้บริโภคมองว่าสิ่งเหล่านี้ไม่ได้เป็นปัจจัยหลักในการเลือกซื้อคราฟต์เบียร์ หากแต่มองเห็นและเชื่อมั่นว่าคราฟต์เบียร์มีคุณภาพที่ดีมีกรรมวิธีการผลิตที่ละเอียดอ่อน และลึกซึ้งมากกว่าเบียร์ตามท้องตลาดทั่วไป สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ธิติพัทธ์ ทาบึงภาพ (2561)

ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองว่าคราฟต์เบียร์สามารถเสริมสร้างบรรยากาศการท่องเที่ยว และสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนในแต่ละท้องที่ได้เป็นอย่างดี เพราะที่ผ่านมานับจากวันที่ภาครัฐเคยผลักดันให้มีการส่งเสริมให้ชาวบ้านสามารถผลิตสุราพื้นบ้านและ ไวน์ไทย เพื่อให้คนในท้องถิ่นได้ประกอบอาชีพ แต่เนื่องจากการผลิตไม่ได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพ ผู้ประกอบการส่วนมากจึงมุ่งเน้นไปที่การผลิตด้วยต้นทุนที่ต่ำที่สุด การจำหน่ายและการบริโภคก็เกิดขึ้นเฉพาะในชุมชน ไม่ได้มีการทำให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่รู้จัก หรือ ได้รับการยอมรับจากคนทั่วไป จนสุดท้ายผู้ประกอบการหลายรายต้องยุติกิจการลง เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจจากฐานราก และยกระดับเครื่องดื่มสุราชุมชน ทำให้ปัจจุบันเกิดผู้ประกอบการรายย่อยจำนวนมาก ที่ได้ทำการกลับมาพัฒนาและผลิตทั้งสุราแช่ สุรากลั่น รวมไปถึงการทำคราฟต์เบียร์ เพื่อจำหน่ายในชุมชน ภายใต้กฎหมายที่มีอยู่ หากดูจากข้อมูลการศึกษาจากบทความและวิจัยต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าการผลิตคราฟต์เบียร์จะมีแหล่งที่มาจากแต่ละพื้นที่ในประเทศไทย โดยจะหยิบยกวัตถุดิบที่ขึ้นชื่อจากแต่ละชุมชนมาเป็นส่วนประกอบในการทำคราฟต์เบียร์อยู่ด้วย เนื่องจากวัตถุดิบต่าง ๆ ล้วนเป็นวัตถุดิบที่หาได้ในประเทศไทย ในการผลิตคราฟต์เบียร์เกิดจากการหมักเบียร์ดื่มเองภายในครัวเรือนหรือที่เรียกว่า โฮมบริววิ้ง (Home Brewing) โดยที่ผู้ผลิตสามารถปรับส่วนผสมเองได้ เพื่อให้มีรสชาติหลากหลายตามความต้องการของผู้ผลิตและผู้บริโภค โดยอาจใช้วัตถุดิบจากท้องถิ่น เช่น แก้วฮวย เสาวรส ตะไคร้ มะนาว ลิ้นจี่ ส้มมะปืด มะม่วง กุหลาบ เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดมีผลต่อคุณภาพและรสชาติของเบียร์ ซึ่งจา

การใช้วัตถุดิบตามแต่ละท้องถิ่น ทำให้คราฟต์เบียร์มีรสชาติเฉพาะตัว และปัจจุบันมีการสนับสนุนในส่วนของการการท่องเที่ยวในประเทศไทยขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้หลายท่านมองว่าหากมีการส่งเสริมคราฟต์เบียร์ในแต่ละท้องถิ่น จะสามารถช่วยยกระดับส่งเสริมเศรษฐกิจในแต่ละชุมชนไปในตัว ซึ่งนอกจากจะมีสถานที่ท่องเที่ยวแล้ว ยังมีโอกาสเอื้อให้ผลิตและจำหน่ายคราฟต์เบียร์ภายในชุมชนอีกด้วย จนเกิดการท่องเที่ยวจากกลุ่มผู้ที่สนใจในคราฟต์เบียร์ที่เรียกว่า “การท่องเที่ยวเชิงคราฟต์เบียร์” (Craft beer Tourism) ซึ่งนิยามของการท่องเที่ยวนี้ถูกสร้างขึ้นจากรสนิยมการดื่มคราฟต์เบียร์เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยวและศึกษาโรงผลิตเบียร์รายย่อยตามท้องถิ่น เพื่อลิ้มลองรสชาติของคราฟต์เบียร์ประเภทต่าง ๆ โดยในแต่ละพื้นที่จะมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่มาจากขั้นตอนการผลิตที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ หากหน่วยงานรัฐและเอกชนให้การสนับสนุนให้เกิดการผลิตคราฟต์เบียร์จากชุมชน ด้วยการใช่วัตถุดิบและภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่เพียงส่งผลดีทางด้านเศรษฐกิจ แต่ยังเป็นการช่วยแก้ปัญหาการผลิตทางการเกษตรตกต่ำได้อีกด้วย เช่น หากผลผลิตในประเทศมีจำนวนมากจนเกินความต้องการของตลาด อาจนำไปสู่การเน่าเสียของผลผลิตที่เหลือจากการจำหน่าย ซึ่งการแปรรูปผลผลิตดังกล่าว ด้วยการนำมาเป็นวัตถุดิบของคราฟต์เบียร์ ก็จะสามารถแก้ปัญหาข้างต้นได้อีกทางหนึ่ง และยังเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งหลายท่านมองว่าเป็นโอกาสที่ดีที่จะก่อให้เกิดรายได้กับภาคประชาชนทั่วไป ตลอดจนนำไปสู่การสร้างอาชีพสู่ประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กันตภณ จริโมภาส และคณะ (2566) และ ชิดารัตน์ จักรสมภพ (2563) และผู้ตอบแบบสอบถามอีกหลายท่านยังต้องการสนับสนุนให้เกิดการสร้างผู้ประกอบการรุ่นใหม่ เพื่อจะได้นำผลิตภัณฑ์คราฟต์เบียร์ไทยออกสู่ตลาดในวงกว้าง สร้างการยอมรับในระดับสากล เพื่อลดปัญหาการเหลื่อมล้ำในวงการธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และ ลดอำนาจจากกลุ่มทุนผูกขาดในอุตสาหกรรม นำไปสู่การกระจายรายได้ให้กับชุมชน

ด้านกฎหมาย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากคิดว่าควรส่งเสริมการแก้ไขกฎหมายในด้านคราฟต์เบียร์ให้มีความเหมาะสมมากขึ้น แม้ว่าปัจจุบันจะมีการปรับข้อกำหนดบางข้อแล้ว แต่ก็ยังมีข้อกำหนดที่ยังเป็นเงื่อนไขอยู่ เช่น อนุญาตให้สามารถดื่มเบียร์เพื่อดื่มเองได้ แต่ก็ยังต้องมีการขออนุญาตต่ออธิบดี ห้ามแจกจ่ายแก่ผู้อื่น และให้ผลิตได้ไม่เกิน 200 ลิตร/ปี บริวพับ (Brew Pub) ไม่กำหนดเกณฑ์และทุนจดทะเบียน แต่ต้องมีเครื่องจักรที่ตรงตามมาตรฐาน และผ่าน EIA โรงผลิตเบียร์ไม่กำหนดกำลังผลิตขั้นต่ำ แต่ต้องมีกระบวนการบรรจุภาชนะที่ติดตั้งระบบการพิมพ์เครื่องหมาย ภาษี ซึ่งอาจสร้างต้นทุนเพิ่มมากขึ้น และอาจเกินศักยภาพของผู้ผลิตรายย่อย เหล่ากลุ่มชุมชนปรับเพิ่มให้มีประเภทไม่เกิน 50 แร่งม้า และข้อกำหนดให้ผ่าน EIA แต่ยังไม่แน่ชัดแล้ว และทุนจดทะเบียนเบียร์ ที่ไม่กำหนดทุนจดทะเบียนขั้นต่ำ การไม่กำหนดขั้นต่ำนี้ แปลว่า มีความเป็นไปได้ที่อาจมีการเพิ่มเกณฑ์อีกในภายหลัง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้ว กฎหมายใหม่ได้สร้างล็อกใหม่ที่ยับยั้งการเติบโตของคราฟต์เบียร์ในประเทศไทยได้ ความน่ากังวลที่อาจจะเกิดขึ้นคือ มาตรฐาน

ดังกล่าวอาจสูงเกินกว่าที่ผู้ผลิตรายย่อยจะรับได้ ดังนั้นในกระบวนการกำหนดหลักเกณฑ์ กรมสรรพสามิตควรจะต้องจัดรับฟังความเห็นของผู้ประกอบการรายย่อย เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่เพียงพอต่อการกำหนดหลักเกณฑ์ต่อไป โดยประเด็นนี้สอดคล้องกับความเห็นของ ผศ.เจริญ เจริญชัย จากเพจสุราไทย ที่เป็นเพจวิชาการเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตสุราที่มีคุณภาพ โดยได้ให้ความเห็นว่า การกำหนดเงื่อนไขการขออนุญาตเหล่านี้สร้างความยุ่งยากให้กับผู้ผลิตเกินไป อาทิ การผลิตเบียร์เพื่อบริโภคเองที่บ้าน ที่ไม่ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้อื่น แต่กลับโดนจำกัดการผลิต ปีละไม่เกิน 200 ลิตร ซึ่งมองว่าไม่เพียงพอต่อการทดลองทำและพัฒนาสูตรคราฟต์เบียร์ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศใกล้เคียงอย่างสิงคโปร์ พบว่าไม่ได้กำหนดให้ผู้ผลิตต้องขออนุญาตกับหน่วยงานของรัฐเหมือนกับประเทศไทย ทำยที่สุดเป้าหมายของการปลดล็อกกฎหมายเพื่อการผลิตคราฟต์เบียร์ คือต้องการให้มีการแข่งขันในตลาดคราฟต์เบียร์เพิ่มมากขึ้น และเพื่อพัฒนาคุณภาพของคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย เพื่อให้เกิดการยอมรับในระดับสากล แต่เงื่อนไขหลายอย่างในกฎหมายยังคงจำกัดการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการผลิตคราฟต์เบียร์ในประเทศไทยอยู่ สอดคล้องกับบทความของ เขมภัทร ทฤษฎีคุณ (2565) โดยจากแบบสอบถาม หลายท่านมองว่าหากมีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย จะสามารถช่วยส่งเสริมในด้านเศรษฐกิจของไทยได้ด้วย ในขณะเดียวกันพบว่าผู้ผลิตคราฟต์เบียร์ในประเทศไทยมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า อยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยปลดล็อกข้อกฎหมายให้กับผู้ประกอบการรายย่อยสามารถขออนุญาตทำโรงเบียร์ขนาดเล็กที่สามารถบรรจุสินค้าออกจำหน่ายภายนอกได้ รวมถึงต้องการให้กระทรวงการคลัง แก้ไขในส่วนของขั้นตอนการขออนุญาตต่าง ๆ ที่ซับซ้อนยุ่งยาก ไม่เอื้อกับผู้ประกอบการ เพราะผู้ประกอบการทุกรายก็ต้องการทำทุกขั้นตอนให้อยู่ในกฎหมายเช่นกัน นอกจากนี้ยังอยากให้มีการคิดภาษีของคราฟต์เบียร์ในอัตราที่เท่ากันกับภาษีสุราแช่อื่น ๆ ด้วย เนื่องจากปัจจุบันคราฟต์เบียร์มีการเสียภาษีสูงกว่าสุราแช่ประเภทอื่น ๆ หลายเท่าตัว ทั้งที่มีกระบวนการในการผลิตไม่ต่างกัน หากยังมีข้อกำหนดเงื่อนไขมากมายในเรื่องของกฎหมายคราฟต์เบียร์อยู่ คนไทยและประเทศไทยย่อมจะสูญเสียโอกาสที่จะพัฒนารูขี้อย่างคราฟต์เบียร์ไทยให้มีศักยภาพเพียงพอต่อการแข่งขันกับต่างประเทศ เพราะผู้ผลิตคราฟต์เบียร์ในไทยจะหนีไปผลิตในต่างประเทศตามเดิม และประเทศไทยจะพลาดโอกาสในการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจด้วยกติกาที่ตั้งขึ้นเพื่อขัดแย้งขัดขาตัวเองอีกครั้ง โดยที่ผ่านมาผู้ประกอบการได้รวมกลุ่มทำการล่ารายชื่อ เพื่อยื่นแก้กฎหมายดังกล่าว เนื่องจากอยากให้มีการแก้ไขและควบคุมที่เหมาะสม และ วัดประสิทธิภาพได้จริง ในด้านการเปลี่ยนแปลงอยากให้เป็นไปในเชิงเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการรายย่อยได้ผลิตสินค้าและมีพัฒนาระบบต่าง ๆ สอดคล้องกับงานเขียนของ The Active Thai PBS (2566) ในส่วนของความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมาย และข้อจำกัดของคราฟต์เบียร์ในสังคมไทยนั้นยังคงไม่เปิดกว้างหรือมีเสรีภาพมากพอในมิติทางด้านกฎหมาย กฎหมายที่เกี่ยวกับคราฟต์เบียร์ในสังคมไทยนั้นมีเนื้อความในการควบคุมบังคับที่แตกต่างกันออกไป โดยตัวบทกฎหมายที่มีบทบัญญัติชัดเจนและ

เป็นตัวบทกฎหมายที่ถูกยกขึ้นมากล่าวถึงอยู่บ่อยครั้งต่อการพูดคุย บ้างคิดว่า จริง ๆ ปัญหานี้อยู่ที่โครงสร้างกฎหมายในประเทศไทยนั้นดันไม่เอื้อต่อคนไทยด้วยกันเอง หรืออาจจะเอื้อ แต่ไม่ได้เอื้อให้กับคนทุกกลุ่ม และคิดว่าเป็นเรื่องของบริบทในแต่ละยุคสมัย เนื่องจากสมัย 60 ปี ก่อนยังไม่มีคำว่าคราฟต์เบียร์ คนก็อาจจะยังไม่เข้าใจว่าคราฟต์เบียร์คืออะไร หลายท่านอาจจะยังเห็นภาพไม่ชัดเนื่องจากเคยเห็นในตลาดเพียงไม่กี่ยี่ห้อ แต่หากจะโทษทางรัฐก็อาจจะไม่ถูก เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวมีมานานแล้ว และตัวคราฟต์เบียร์ก็มีเข้ามาหลังจากที่กฎหมายมีการประกาศใช้ไปแล้ว หากผู้ประกอบการต้องการที่จะผลิตคราฟต์เบียร์ ก็ต้องทำตามที่รัฐกำหนด เพียงแต่อยากให้รัฐช่วยลดหย่อนเพดานข้อกำหนดของกฎหมายให้มีความเหมาะสมต่อยุคปัจจุบันมากขึ้น กลุ่มผู้ผลิตคราฟต์เบียร์ต่างมีความเห็นที่ค่อนข้างหลากหลาย และความเห็นที่ต่างออกไปอยู่ในแนวที่เป็นการวิเคราะห์จุดบกพร่องของกฎหมายคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย รวมทั้งกล่าวถึงความเปลี่ยนแปลงทางด้านกฎหมายที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้นจากบริบทสังคมไทยในหลาย ๆ ด้าน ทั้งสภาพเศรษฐกิจ สังคม ไปจนถึงเรื่องการเมืองการปกครอง ซึ่งจากมุมมองของทางภาครัฐอาจมองเหตุผลในด้านของศีลธรรมเนื่องจากประเทศไทยเป็นเมืองพุทธ หรืออาจมองว่าเบียร์เป็นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ต้องควบคุมเพราะมีผลเสียต่อสุขภาพ และยังเป็นสินค้าฟุ่มเฟือยที่ไม่ได้ก่อประโยชน์ใด ๆ ต่อผู้บริโภคและคนในรัฐ แต่มากกว่าปัญหาที่กล่าวมานั้น คือ การเกิดขึ้นของคราฟต์เบียร์อาจก่อให้เกิดธุรกิจขนาดย่อมจากผู้ประกอบการรุ่นใหม่ เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับชุมชนแต่ละท้องถิ่น ตลอดจนถึงสามารถทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยเจริญเติบโตเท่าทันประเทศเพื่อนบ้านได้ ซึ่งทางมิติด้านกฎหมายของประเทศเพื่อนบ้าน มองว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการพัฒนาทางด้านกฎหมายของคราฟต์เบียร์น้อยที่สุดเมื่อเทียบกับประเทศใกล้เคียง เพราะเหมือนว่าประเทศไทยยังคงเป็นประเทศเดียวที่ยังหนีไม่พ้นในเรื่องของข้อจำกัดทางด้านกฎหมายที่มีผลต่อการผลิตคราฟต์เบียร์ภายในประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกนิษฐา ไทยกกล้า และคณะ (2561)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้

จากการศึกษา ทศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านภาพลักษณ์ ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจ และด้านกฎหมาย พบว่าโดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาแยกแต่ละประเด็น สรุปได้ดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์ โดยภาพรวมของทัศนคติสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความเห็นในด้านผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมองว่าบรรจุภัณฑ์ของคราฟต์เบียร์มีรูปลักษณ์ที่ร่วมสมัย และ มีความหลากหลายทางด้านรสชาติ แต่อยากให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึง

คราฟต์เบียร์ได้มากกว่านี้ เนื่องจากปัจจุบันยังมีการประชาสัมพันธ์ที่ค่อนข้างน้อย เหตุมาจากการยังมิ
ข้อกำหนดในด้านของการใช้สื่อโฆษณาได้ค่อนข้างจำกัด ซึ่งทำให้ผู้ที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มผู้บริโภคหลัก หรือ
ผู้บริโภคหน้าใหม่ไม่สามารถทราบถึงรายละเอียดช่องทางการเข้าถึงคราฟต์เบียร์ภายในประเทศไทยได้
และถึงแม้คุณภาพของผลิตภัณฑ์จะดี แต่ยังมีราคาในการจำหน่ายค่อนข้างสูง จึงอยากให้มีการปรับ
ราคาลงให้ผู้บริโภคหลาย ๆ กลุ่มสามารถจับต้องได้

ด้านภาพลักษณ์ โดยภาพรวมของทัศนคติสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความคิดเห็นว่า คราฟต์
เบียร์สามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับผู้ดื่มได้ในระดับ มาก เนื่องจากการออกไปดื่มคราฟต์เบียร์
เป็นเหมือนการได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มผู้ที่ชื่นชอบคราฟต์เบียร์ และแนวทางการศึกษา
เกี่ยวกับคราฟต์เบียร์ได้มากยิ่งขึ้น หลายท่านมองว่าการดื่มคราฟต์เบียร์เปรียบเสมือนการได้นั่งเสพ
ผลงานศิลปะ เพราะคราฟต์เบียร์มีรสชาติที่แตกต่างกันหลายรูปแบบ อีกทั้งยังมีความแปลกใหม่ และ
สอดแทรกความคิดสร้างสรรค์ลงไปในการคราฟต์เบียร์แต่ละรสชาติด้วย

ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจ โดยภาพรวมของทัศนคติสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความคิดเห็น
ว่า คราฟต์เบียร์สามารถช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจภายในประเทศได้ในระดับมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการ
สร้างรายได้ให้กับชุมชน และการส่งเสริมบรรยากาศการท่องเที่ยวในแต่ละท้องถิ่น แต่ยังคงมีความ
ต้องการให้คราฟต์เบียร์หยิบเอาวัตถุดิบที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น ของขึ้นชื่อ หรือจุดเด่นของแต่ละชุมชน
ออกมาให้ชัดเจนมากขึ้น เพื่อเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวให้อยากตามไปดื่มได้ และส่วนมากยังมีความ
ต้องการที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดผู้ประกอบการรุ่นใหม่เพิ่มขึ้นด้วย เพื่อเป็นการกระจายรายได้สู่
ชุมชน สร้างอาชีพ และเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจในชุมชนได้อย่างแท้จริง

ด้านกฎหมาย โดยภาพรวมของทัศนคติสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความคิดเห็นในด้าน
กฎหมายว่าควรส่งเสริมการแก้ไขกฎหมายในด้านคราฟต์เบียร์ให้มีความเหมาะสม ในระดับ มากที่สุด
เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านกฎหมายของคราฟต์เบียร์ในยุคปัจจุบันมีข้อจำกัดที่ค่อนข้างมาก ถึงแม้จะ
เริ่มมีการปรับลดหย่อนลงมาบ้างแล้ว แต่ก็ยังมีเงื่อนไขหลายอย่างที่ทำให้เกิดความยุ่งยากต่อ
ผู้ประกอบการอยู่ และยังคงมองว่าเงื่อนไขของข้อกฎหมายดังกล่าวทำให้คราฟต์เบียร์ในประเทศไทยมี
การพัฒนาช้ามากเมื่อเทียบกับต่างประเทศ หากสามารถแก้ไขข้อกฎหมายต่าง ๆ ที่ยังเป็นข้อจำกัด
เหล่านี้ได้ จะสามารถช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจภายในประเทศระยะยาวได้ และหากมีการแก้กฎหมาย
หรือข้อบังคับต่าง ๆ ก็ควรเป็นได้ด้วยความรัดกุม ถูกต้อง และเนรธรรม ไม่เอื้อประโยชน์ให้กับฝ่ายใด
ฝ่ายหนึ่ง หากทุกอย่างเป็นไปตามกฎหมายที่เหมาะสม จะทำให้ผู้ประกอบการรายย่อยรู้สึกว่ามี
กติกาทางกฎหมายแบบในอดีตอีก ถึงแม้ปัจจุบันประชาชนจะยังมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมาย
และข้อจำกัดของคราฟต์เบียร์ที่อยู่ในระดับปานกลาง แต่จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าในอนาคตมี
แนวโน้มที่ตลาดคราฟต์เบียร์จะมีการเข้าถึงของกลุ่มผู้บริโภค และเติบโตมากกว่าปัจจุบัน เนื่องจา
การบริโภคคราฟต์เบียร์ในประเทศไทยเริ่มมีการเข้าถึงมากขึ้นอยู่ตลอดเวลา เพราะที่ผ่านมารัฐบาลได้

เริ่มมีการสนับสนุนผลิตภัณฑ์จากชุมชนในหลาย ๆ ด้านแล้ว แต่หากมีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบข้อมูลที่มากกว่านี้ อาจสามารถทำให้ผู้บริโภคเกิดความเข้าใจในข้อมูลหมายเหตุเหล่านี้ได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของผู้ประกอบการ กลุ่มแรงงาน ประชาชนในชุมชนที่ผลิตคราฟต์เปียร์ ศึกษาทั้งในแง่มองของผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการที่เป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการผลิตและจำหน่าย มุมมองความคิดของกลุ่มแรงงานที่มีรายได้จากการรับจ้างผลิต และทัศนคติของประชาชนในชุมชนว่าเห็นควรหรือไม่ที่ควรจะมีการผลิตคราฟต์เปียร์ในชุมชน ประชาชนมองเห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นอย่างไรในชุมชนหรือไม่อย่างไร อาจจะเป็นการศึกษาที่เริ่มจากระดับหมู่บ้าน ตำบล จังหวัด

2. ควรมีการศึกษาในชุมชนที่ผลิตคราฟต์เปียร์และมีการจำหน่ายอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อถอดบทเรียนจากหมู่บ้านชุมชนนั้น ๆ ทั้งแนวคิดที่เป็นจุดเริ่มต้นของการผลิตคราฟต์เปียร์ กระบวนการผลิต รูปแบบการจัดจำหน่าย ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งส่วนบุคคลและชุมชน การติดตามประเมินผลเรื่องการบริโภคคราฟต์เปียร์ภายในชุมชน และกรณีที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน ว่าคราฟต์เปียร์มีผลต่อการดึงดูดนักท่องเที่ยวมากน้อยเพียงไร และนักท่องเที่ยวมีความนิยม พึงพอใจต่อคราฟต์เปียร์ในหมู่บ้านชุมชนนั้นหรือไม่ อย่างไร

3. ควรมีการศึกษาการผลิตคราฟต์เปียร์ในต่างประเทศที่เป็นที่นิยมในตลาดโลก และคราฟต์เปียร์ของไทยที่มีฐานการผลิตหรือโรงงานอยู่ต่างประเทศ ว่าในการผลิตคราฟต์เปียร์มีผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบอย่างไร เพื่อถอดบทเรียนแล้ววิเคราะห์ในเชิงวิชาการ เศรษฐศาสตร์ วิเคราะห์ผลเชิงค่านิยม วัฒนธรรมประเพณี ทางการเมืองการปกครอง ว่าจะมีผลกระทบอย่างไรในแต่ละด้าน โดยศึกษาจากทัศนคติของทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้นำท้องถิ่นท้องถิ่น ผู้นำภาคีรัฐเอกชน นักวิชาการจากสถานศึกษา ตัวแทนจากทุกศาสนาภายในประเทศ ประชาชนทุกสาขาอาชีพในชุมชนที่มีการผลิตคราฟต์เปียร์และที่ยังไม่ใช้ฐานผลิตคราฟต์เปียร์

บรรณานุกรม

- กนิษฐา ไทยกกล้า, วินัส แก้วอยู่ และ ชีมา หมักทอง. 2561. คราฟต์เปียร์กับกฎหมายในสังคมไทย. **วารสารกฎหมายสุขภาพและสาธารณสุข**, 4(3), 375-386.
- กันตภณ จริโมภาส, อติกานต์ ภูสุวรรณค์ และ องค์ บรรจุน. 2566. การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงคราฟต์เปียร์ ในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. น. 323-335. ใน **การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 9 นวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อโลกอนาคตด้านเทคโนโลยี**. 21 กรกฎาคม 2566 ณ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม.
- กาญจนา แก้วเทพ. 2549. **ศาสตร์แห่งสื่อวัฒนธรรมศึกษา**. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์.
- กานต์พิชชา เก่งการช่าง และ ปัญญา ศรีสิงห์. 2563. พฤติกรรมผู้บริโภคและส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อคราฟต์เปียร์ ในเขตกรุงเทพมหานคร. **วารสารสมาคมนักวิจัย**, 25(1), 154-169.
- กานต์พิสุทธิ์ ยุกตานนท์ และ ธีรรัฐชาพัฒน์ ยุกตานนท์. 2566. การพัฒนาศักยภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยในเขตกรุงเทพมหานคร. **วารสาร มจร กาญจนปริทรรศน์**, 3(2), 121-133.
- เขมภัทร ทฤษฎีคุณ. 2565. การปรับเปลี่ยนนโยบายทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย. **วารสารกฎหมาย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**, 40(2), 73-103.
- คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2560. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ณัฐชานันท์ จันทรแจ่มใส. 2555. **บทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาเขตสายไหมตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐวรรณ พุนजारวัฒน์. 2547. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคเปียร์ไทยตราสิงห์ในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ณัฐสุดา เวียงอำพล. 2558. **สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทย : ประสิทธิภาพและความเป็นตัวแทน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ. 2546. **ความคาดหวังในบทบาทและการกระทำหน้าที่ของสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และจังหวัดอื่นๆ ในภาคเหนือ**.

- กรุงเทพฯ: รายงานการวิจัย คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธรรมพร ตันตรา. 2561. **พฤติกรรมและวัฒนธรรมองค์การสาธารณะ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่: ภา
ระ พรไพรส.
- ธิดารัตน์ จักรสมภพ. 2563. **แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการผลิต “คราฟต์เบียร์” แบบภูมิ
ปัญญาท้องถิ่นของชุมชนเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี**. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท.
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธิดิพัทธ์ ทาปีงาพ. 2561. **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อและบริโภคคราฟต์เบียร์ของผู้บริโภคใน
พื้นที่นิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี**. งานนิพนธ์ปริญญาโท.
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นัตตา ธนทาน. 2557. การวิเคราะห์ศึกษาภาพเขียนมนุษย์ของ ทวีศักดิ์ ศรีทองดี ระหว่างปี พ.ศ.
2540-2554. วารสารวิชาการ **Veridian E-Journal** ฉบับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และ
ศิลปะ, 7(2), 1509-1523.
- นิธิ เนื่องจำนง และ วริศรา อัมพิทักษ์. 2562. การเกิดขึ้น การตกต่ำ และการกลับมาอีกครั้ง ของ
อุตสาหกรรมคราฟต์เบียร์ญี่ปุ่น. **วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**, 45(1), 50-76.
- บวรสรรพ เปรมปรีก. 2564. การสร้างวัฒนธรรม “คราฟต์เบียร์” และกลยุทธ์การต่อรองของผู้ผลิต
และผู้บริโภคในเมืองพิษณุโลกและเมืองแพร่. ใน **สัมมนาเครือข่ายนักศึกษาระดับ
บัณฑิตศึกษา สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ครั้งที่ 23**. 30 กรกฎาคม - 1 สิงหาคม
2564 ณ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา.
- ปิยวรรณ จุลเนียม. 2561. **คุณลักษณะของคราฟต์เบียร์ที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในเขต
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล**. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโท.
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พงศ์ หรดาล. 2540. **จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- พรเพ็ญ วโรภาส. 2539. **การมองบทบาทตนเองและการรับฟังมติมหาชนของสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร : ศึกษาเฉพาะกรณี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยที่ได้รับการเลือกตั้งเมื่อ 2
กรกฎาคม 2538**. สารนิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภูมิภัท รัตนประภา. 2546. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคเบียร์: กรณีศึกษาเบียร์การ์
เด็นเวิร์ลด์เทรตเซ็นเตอร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ราชกิจจานุเบกษา. 2557. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557**.
ใน ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 131 ตอนที่ 55 ก ลงวันที่ 22 กรกฎาคม 2557. กรุงเทพฯ:

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

- รุ่งนภา บุญคุ้ม. 2536. **ความพึงพอใจของผู้รับบริการงานบัตรประจำตัวประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- วิศิษฐ์ เอี่ยมบริบูรณ์. 2530. **ความเข้าใจบทบาทตนเองในการเป็นตัวแทนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ศึกษา เฉพาะกรณี สภาผู้แทนราษฎรไทยปี 2526**. สารนิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วีระพล สุทธิพรพลากร และ เฉลียว แก่นจันทร์. 2538. **ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กรชุมชน โครงการวนศาสตร์ชุมชนบนพื้นที่สูง จังหวัดเชียงใหม่**. สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กรมป่าไม้
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. 2545. **จิตวิทยาสังคม: ทฤษฎีและการปฏิบัติการ**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สกฤตา ฤกษ์กรี. 2563. **ทัศนคติและพฤติกรรมการบริโภคของผู้บริโภคเปียร์ การศึกษาความแตกต่างระหว่างผู้บริโภคเปียร์อุตสาหกรรมและคราฟต์เปียร์**. สารนิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สถาบันพระปกเกล้า. 2555. **บทสรุปสำหรับผู้บริหาร : สถาบันการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตย : การดำเนินงานของรัฐสภาตามเกณฑ์และตัวชี้วัดของสหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union : IPU)**. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- สร้อยตระกูล (ติวานนท์) อรรถมานะ. 2541. **พฤติกรรมองค์กร: ทฤษฎีและการประยุกต์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สากล พรหมสถิตย์. 2560. **เอกสารประกอบการสอน รายวิชากฎหมายรัฐธรรมนูญและสถาบันการเมือง**. บุรีรัมย์: สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2549. **บทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาในอนาคต ตามทัศนะของประชาชน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: รายวิจัยฉบับสมบูรณ์ ทุนการวิจัยจากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปี 2543.
- สิทธิโชค คล้อยแสงอาทิตย์. 2561. **บทบาทของสมาชิกสภาเขตกรุงเทพมหานคร**. **วารสารช่อพะยอม**, 29(2), 34-35.
- สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์. 2552. **ความเป็นตัวแทน กลไกตรวจสอบ และระบบเลือกตั้ง: ข้อคิดในการออกแบบ สถาบันการเมือง**. **รัฐศาสตร์สาร**, 30(พิเศษเล่ม 1), 403 - 452.
- องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2565. **ข้อมูลเกี่ยวกับญี่ปุ่น**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://www.jnto.or.th/transportation/railway-services/railway-map-of->

main-areas/ (5 มีนาคม 2568).

อรรถพล ทิพย์ดารา และ ศิวชัยรี โภคางกุล. 2564. ข้อเรียกร้องและแนวทางการเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่ม “ประชาชนเปียร์”. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(7), 365-375.

Bogdanor, V. 1995. **The Monarchy and the Constitution**. Oxford: Clarendon Press.

de Certeau, M. & Rendall, S. 1984. **The Practice of Everyday Life**. California: University of California Press.

Eulau, H., Wahlke, J. C., Buchanan, W. & Ferguson, L. C. 1959. The Role of the Representative: Some Empirical Observations on the Theory of Edmund Burke. *The American Political Science Review*, 53(3), 742-756.

Gibson, J. L., Ivancevich, J. M. & Donnelly, J. H. 2000. **Organizations: Behavior, Structure, Processes**. 7th ed. New York: Irwin/McGraw-Hill.

Henerson, M. E., Morris, L. L. & Fitz-Gibbon, C. T. 1987. **How to Measure Attitudes**. Newbury, California: SAGE Publications.

Hornby, A. S., Ashby, M. & Wehmeier, S. 2001. **Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English**. 6th ed. Oxford: Oxford University Press.

Newstrom, J. W. 2011. **Organizational Behavior: Human Behavior at Work**. New York: McGraw-Hill/Irwin.

Pennoc, J. R. 1968. **Representation**. Routledge: Routledge.

Rovinelli, R. J. & Hambleton, R. K. 1977. On the Use of Content Specialists in the Assessment of Criterion-Referenced Test Item Validity. *Tijdschrift Voor Onderwijs Research*, 2(49-60).

Schermerhorn, J. R. & Chappell, D. S. 2000. **Introducing Management**. 7th ed. New York: Wiley.

The Active Thai PBS. 2566. **จีรูปดลลือก 3 ข้อ เติ่นหน้าตลาดคราฟท์เปียร์ไทย**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <https://theactive.thaipbs.or.th/news/economy-20231019> (1 กันยายน 2566).

Unclen Brew. 2024. **Craft beer: Why is it so expensive?** Unclen Brew. [Online]. Available <https://unclenbrew.com/craft-beer-why-is-it-so-expensive/> (October 2, 2024).

Williams, A. 2017. Exploring the Impact of Legislation on the Development of Craft

Beer. **Beverages**, 3(2), 18.

Wilson, J., Vasco, S. R., an, B. C. M., Maryam, L., Maneesh, K., Donagh, H., Sarah, D. & and Danson, M. 2023. On the beer wagon: the past, present and future of Celtic craft brewing and its policies. **Regional Studies, Regional Science**, 10(1), 329-346.

Yamane, T. 1973. **Statistics: An Introductory Analysis**. New York: Harper & Row.

Yummy House Thailand. 2020. **What is craft beer?** Yummy House Thailand.

[Online]. Available <https://yummyhousethailand.com/2020/10/27/what-is-craft-beer/> (October 27, 2020).

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์

แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย สาขาการจัดการและพัฒนาทรัพยากร คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยข้อมูลที่ได้จะนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาส่งเสริมเบียร์คราฟต์ภายในประเทศไทย ต่อไป

คำแนะนำ สำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เบียร์ในประเทศไทย 4 ด้าน

ตอนที่ 3 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา/การแก้ไข แนวทางการปรับปรุงและพัฒนา ส่งเสริมให้คราฟต์เบียร์เป็นสินค้าเศรษฐกิจและได้รับการยอมรับอย่างถูกต้องตามกฎหมายในประเทศไทย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลงใน ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. ช่วงอายุ

☐ อายุ 25 - 35 ปี	☐ อายุ 36 - 45 ปี
☐ อายุ 46 - 55 ปี	☐ อายุ 55 ปี ขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา

☐ ปริญญาตรี
☐ ปริญญาโท
☐ สูงกว่าปริญญาโท

ตอนที่ 2 ทศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เบียร์ ด้านผลิตภัณฑ์

คำชี้แจง 1) ระดับคะแนน 1 หมายถึง มีความเห็นด้วยน้อยที่สุด ระดับคะแนน 2 หมายถึง มีความเห็นด้วยน้อย ระดับคะแนน 3 หมายถึง มีความเห็นด้วยปานกลาง ระดับคะแนน 4 หมายถึง มีความเห็นด้วยมาก ระดับคะแนน 5 หมายถึง มีความเห็นด้วยมากที่สุด

2) โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงบนช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ทศนคติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อคราฟต์เบียร์ ในประเทศไทย	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านผลิตภัณฑ์					
ท่านคิดว่าคราฟต์เบียร์มีความหลากหลายทางด้านรสชาติ					
ท่านคิดว่าบรรจุภัณฑ์ของคราฟต์เบียร์มีรูปแบบที่ร่วมสมัย					
ท่านคิดว่าราคาของคราฟต์เบียร์มีความเหมาะสมกับคุณภาพของสินค้า					
ท่านคิดว่าปัจจุบันประเทศไทยมีการเข้าถึงคราฟต์เบียร์ได้ค่อนข้างจำกัด					
ด้านภาพลักษณ์					
ท่านคิดว่าการบริโภคคราฟต์เบียร์สามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับผู้บริโภค					
ท่านคิดว่าปัจจุบันคราฟต์เบียร์มีความน่าเชื่อถือในส่วนของตราสินค้า					
ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจ					
ท่านคิดว่าคราฟต์เบียร์สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน					
ท่านคิดว่าคราฟต์เบียร์สามารถเสริมสร้างบรรยากาศการท่องเที่ยวของแต่ละท้องถิ่นได้					
ท่านอยากสนับสนุนให้เกิดการสร้างผู้ประกอบการรุ่นใหม่					
ปัจจุบันประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมาย และข้อจำกัดของคราฟต์เบียร์					
ด้านกฎหมาย					
ท่านคิดว่าควรส่งเสริมการแก้ไขกฎหมายในด้านคราฟต์เบียร์ ให้มีความเหมาะสมมากขึ้น					
ท่านคิดว่าหากมีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับคราฟต์เบียร์ จะสามารถช่วยส่งเสริมในด้านเศรษฐกิจของประเทศไทย					
ปัจจุบันประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมาย และข้อจำกัดของคราฟต์เบียร์					

ตอนที่ 3 เป็นคำถามแบบปลายเปิด เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาส่งเสริมให้คราฟต์เปียร์เป็นสินค้าเศรษฐกิจและได้รับการยอมรับอย่างถูกต้องตามกฎหมายในประเทศไทย

ปัญหา

แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาส่งเสริมให้กราฟต์เปียร์เป็นสินค้าเศรษฐกิจและได้รับการยอมรับอย่างถูกต้องตามกฎหมายในประเทศไทย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายเศรษฐโชค วรรณประเวศ
เกิดเมื่อ	29 กรกฎาคม 2535
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2558 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) Sriwattana Institute of International Business and Technology พ.ศ. 2562 ปริญญาตรีนิติศาสตรบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ Huachiew Chalermprakiet University of Thailand
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2562-2566 ที่ปรึกษา ประจำคณะอนุกรรมการการศึกษา การปฏิรูป ทบพวน และแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ที่รัฐสภา (The Parliament) พ.ศ. 2562-2566 เลขานุการ คณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร ที่รัฐสภา (The Parliament) พ.ศ. 2564-2566 คณะทำงานผู้นำฝ่ายค้านสภาผู้แทนราษฎร (The parliament) ของนายชลงาน ศรีแก้ว พ.ศ. 2566-ปัจจุบัน ผู้ช่วยดำเนินงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของนายวิสุทธิ ไชยณรงค์ พ.ศ. 2561-ปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ฝ่ายกฎหมาย พรรคเพื่อไทย สำนักงานใหญ่